

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

9. februar 2006

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 17. februar 2006 – dagsordenspunkt rådsmøde (retlige og indre anliggender) og mødet i de blandede udvalg på ministerniveau med deltagelse af hhv. Norge og Island og af Schweiz den 20.-21. februar – vedlægges Justitsministeriets notat vedrørende de punkter, der forventes sat på dagsordenen.

Materialet er ligeledes sendt til Folketingets Retsudvalg.

Udenrigsminister Per Stig Møller
Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K.

Dato: **- 8 FEB. 2006**
Kontor: Det Internationale Kontor
Sagsnr.: 2006-3061/1-0016
Dok.: CDH40861
+ bilag

Kære udenrigsminister

Vedlagt sender jeg et samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvarsområde, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i de blandede udvalg på ministerniveau med deltagelse af henholdsvis Norge og Island og af Schweiz den 20.-21. februar 2006, idet jeg skal anmode om, at materialet oversendes til Folketingets Europaudvalg.

Det bemærkes, at samlenotatet ligeledes vil blive oversendt til Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen

Bendt Bendtsen

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 7. februar 2006
Kontor: Det Internationale Kontor
Sagsnr.: 2006-3061/1-0016
Dok.: CDH40886

Samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvarsområde, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i de blandede udvalg på ministerniveau med deltagelse henholdsvis af Norge og Island og af Schweiz den 21. februar 2006.

Side:

3-24	Dagsordenspunkt 1	EU-Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold ("Rom II") (KOM (2003) 427 endelig)*
25-42	Dagsordenspunkt 2	Rådets og Europa-Parlamentets forordning om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure (KOM (2004) 173 endelig)*
43-80	Dagsordenspunkt 3	Rammeafgørelse om den europæiske bevissikringskendelse (KOM(2003)688)
81-106	Dagsordenspunkt 4	Aftale mellem EU og Norge og Island om udlevering
107-112	Dagsordenspunkt 5	Opfølgning på EF-domstolens afgørelse af 13. september 2005 vedrørende Rådets rammeafgørelse fra 2003 om strafferetlig beskyttelse af miljøet (Sag C-176/03, Kommissionen mod Rådet)
113-119	Dagsordenspunkt 6	Den nye generation af Schengen-informationssystemet (SIS II)
120-122	Dagsordenspunkt 7	Flerårig opstilling over godkendte anlægsudgifter vedrørende C.SIS

* Forslaget er fremsat med hjemmel i TEF afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdamtraktaten, finder derfor anvendelse.

- 123-126** Dagsordenspunkt 8 Rådskonklusioner om opfølgning på anbefalinger fra Schengen-evaluering af Portugal
- 127-132** Dagsordenspunkt 9 Bemyndigelse til at indlede forhandlinger med Det Schweiziske Forbund og Fyrstendømmet Liechtenstein om undertegnelse af en protokol om Liechtensteins tilslutning til aftalen mellem Den Europæiske Union, Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om Det Schweiziske Forbunds associering i gennemførelsen, anvendelsen og udviklingen af Schengen-reglerne *
- 133-137** Dagsordenspunkt 10 Tredje runde af de gensidige evalueringer vedrørende ”Udveksling af oplysninger og efterretninger mellem Europol og medlemsstaterne og mellem medlemsstaterne indbyrdes” – rapport om 15 evalueringsbesøg (Sverige, Portugal, Tyskland, Finland, Belgien, Frankrig, Storbritannien, Luxembourg, Nederlandene, Irland, Italien, Danmark, Østrig, Grækenland og Spanien)
- 138-140** Dagsordenspunkt 11 Opsigelse fra Europols vicedirektør
- 141-144** Dagsordenspunkt 12 Bemyndigelse for Europol til at indlede forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale
- 145-147** Dagsordenspunkt 13 Revisionsberetning om gennemførelsen af Europols budget og decharge til Europols direktør for perioden 1. januar 2004 til 31. december 2004

* Forslaget er fremsat helt eller delvist med hjemmel i TEF afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, finder derfor anvendelse.

Dagsordenspunkt 1: EU-Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold ("Rom II") (KOM (2003) 427 endelig)*

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen har fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold ("ROM II"). Formålet er at harmonisere medlemsstaternes lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold og dermed skabe større forudsigelighed i spørgsmålet om, hvilket lands lov der skal anvendes i en konkret sag, uanset ved hvilket lands domstole sagen anlægges. Forordningen skal omfatte forpligtelser på det civil- og handelsretlige område. Forordningen skal dog alene finde anvendelse for forpligtelser uden for kontraktforhold, herunder f.eks. erstatningskrav i forbindelse med færdselsuheld. Der skal desuden være en lovkonflikt, dvs. at der skal være et eller flere grænseoverskridende elementer i retsforholdet, hvorved flere landes retssystemer er relevante.

Da retsgrundlaget for Kommissionens forslag er EF-Traktatens artikel 61, litra c, jf. artikel 65, deltager Danmark i henhold til artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender) ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget er sat på dagsordenen for rådsmødet den 21. februar 2006. Det østrigske formandskab har oplyst, at kun dele af forslaget vil blive drøftet på rådsmødet (forslagets artikel 3-6, 22-23 og muligvis artikel 25).

1. Baggrund

På Det Europæiske Råds møde i Tammerfors i oktober 1999 blev det fastslået, at princippet om gensidig anerkendelse skal udgøre hjørnestenen i det retlige samarbejde inden for EU. Det Europæiske Råd opfordrede således Rådet og Kommissionen til inden december 2000 at vedtage et program for foranstaltninger til gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse.

* Forslaget er fremsat med hjemmel i TEF afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdamtraktaten, finder derfor anvendelse.

I Rådets og Kommissionens handlingsplan fra december 1998 for, hvordan Amsterdam-traktatens bestemmelser om indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed bedst kan gennemføres, blev der udpeget en række foranstaltninger, der skal træffes inden to år efter Amsterdam-traktatens ikrafttræden, herunder udarbejdelse af regler om, hvilken lov der skal anvendes på forpligtelser uden for kontraktforhold (Rom II).

I Rådets program for foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fra januar 2001 er det understreget, at foranstaltninger vedrørende harmonisering af lovvalgsregler er ”ledsageforanstaltninger”, der skal lette gennemførelsen af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

Rådet har den 22. december 2000 vedtaget forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (herefter Bruxelles I-forordningen). Bruxelles I-forordningen regulerer bl.a., hvilken medlemsstats domstole der er kompetente til at behandle en tvist i borgerlige sager, dvs. spørgsmålet om rette værneting for behandling af tvisten. Forordningen har den 1. marts 2002 afløst Bruxelles-konventionen af 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (Bruxelles-konventionen). Da Bruxelles I-forordningen er vedtaget i henhold til afsnit IV i EF-traktaten, er Danmark i henhold til Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, ikke bundet af forordningen. Det betyder, at Bruxelles-konventionens bestemmelser om værneting fortsat gælder i relationerne mellem Danmark og de øvrige EU-lande. Det forventes dog, at Rådet og Danmark inden for kort tid vil kunne undertegne en såkaldt parallelaftale, hvorefter bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen vil kunne finde anvendelse på mellemstatsligt grundlag mellem EU-landene.

Værnetingsregler alene sikrer efter Kommissionens opfattelse ikke tilstrækkelig forudsigelighed med hensyn til, hvordan selve tvisten vil blive afgjort. Der bør derfor udarbejdes EU-regler om lovvalg, dvs. regler som afgør, hvilket lands lov der skal anvendes på en forpligtelse.

For så vidt angår kontraktlige forpligtelser blev der allerede i 1980 vedtaget lovvalgsregler herom i form af Rom-konventionen af 19. juni 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (Rom-konventionen). Kommissionen har den 15. december 2005 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalg for kontraktlige forpligtelser.

Forslaget foreligger endnu ikke i dansk sprogversion. Forslaget skal erstatte Rom-konventionen. Derudover foreslås en revision af visse af Rom-konventionens bestemmelser.

Kommissionen har den 22. juli 2003 fremsat nærværende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold ("Rom II") (herefter forordningsforslaget). Kommissionen foreslår med forordningsforslaget at harmonisere medlemsstaternes lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold.

2. Hjemmelgrundlag

Hjemmelsgrundlaget for en kommende forordning om lovvalgsregler vedrørende forpligtelser uden for kontrakt vil være EF-traktatens afsnit IV (artikel 61, litra c, jf. artikel 65) om civilretligt samarbejde.

Efter artikel 1 i Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, deltagere Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-traktaten, og disse foranstaltninger vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forordningsforslaget skal i henhold til EF-traktatens artikel 67, som ændret ved Nice-traktaten, vedtages ved fælles beslutningstagning efter reglerne i EF-traktatens artikel 251.

3. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører i de ledsagende bemærkninger til forordningsforslaget, at harmonisering af lovvalgsreglerne styrker retssikkerheden uden at kræve en harmonisering af de nationale materielle regler og tilgodeser dermed både nærheds- og proportionalitetsprincippet.

Med hensyn til valg af retsakt har Kommissionen fundet det hensigtsmæssigt at vælge forordningsformen, uanset at det fremgår af protokollen om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet, at direktiver normalt bør foretrækkes frem for forordninger. Kommissionen peger herved på, at de foreslåede regler er meget detaljerede, præcise og ubetingede, og forordningsformen er derfor nødvendig for at garantere en ensartet anvendelse af reglerne i medlemsstaterne.

En EU-harmonisering af lovvalgsreglerne er efter regeringens opfattelse nødvendig for at mindske risikoen for såkaldt "forum shopping" (dvs. det forhold, at sagsøgeren vælger at anlægge sag ved et bestemt lands domstole, fordi han på grund af særlige lovvalgsregler kan opnå et gunstigere resultat). På den baggrund finder regeringen, at nærhedsprincippet er overholdt.

4. Formål og indhold

4.1. Formålet med forordningsforslaget

Formålet med forordningsforslaget er ifølge Kommissionen at harmonisere medlemsstaternes lovvalgsregler med henblik på at skabe større forudsigelighed i spørgsmålet om, hvilket lands lov der skal anvendes på en konkret sag, uanset ved hvilket lands domstole sagen anlægges. Derved mindskes risikoen for "forum shopping".

Ifølge Kommissionen er der betydelige forskelle i medlemsstaternes lovvalgsregler. Hertil kommer, at kun nogle medlemsstater har kodificeret deres lovvalgsregler, mens lovvalgsreglerne i de øvrige medlemsstater udledes af retspraksis, hvilket skaber usikkerhed om reglerens indhold. På den baggrund er det overordnede mål med forordningsforslaget at gøre afgørelsen af det konkrete retsforhold mere forudsigelig, hvorved retssikkerheden styrkes, og omkostningerne forbundet med sagen mindskes.

Forslaget har været drøftet på en række møder i Rådets arbejdsgruppe, senest den 24. og 25. januar 2006. Der er under drøftelserne fremsat ændringsforslag til en række artikler. Det tidligere britiske og det nuværende østrigske formandskab har den 22. december 2005 sammenfattet drøftelserne i arbejdsgruppen i et samlet kompromisforslag. I den følgende gennemgang af forordningsforslaget er indholdet af kompromisforslaget indarbejdet de steder, hvor det er relevant.

Det østrigske formandskab har oplyst, at rådsmødet den 21. februar 2006 vil omhandle artiklerne 3-6, 3A, 22, 23 og muligvis artikel 25. Formandskabet henviser til, at drøftelserne i Rådets arbejdsgruppe er kommet dertil, hvor der er behov for en politisk stillingtagen for så vidt angår de nævnte artikler. Formandskabet har sammenfattet nogle retningslinjer og kompromisforslag vedrørende de nævnte artikler, som der forsøges opnået enighed om på rådsmødet den 21. februar. Retningslinjerne skal danne grundlag for det videre arbejde i Rådets arbejdsgruppe med henblik på at opnå enighed om forslaget i løbet af 2006.

Retningslinjerne og de seneste kompromisforslag er ligeledes indarbejdet de relevante steder i den følgende gennemgang af forordningsforslaget. Artikel 3 a om aftalt lovvalg (artikel 10 i det oprindelige forslag) er omtalt under pkt. 4.2. Den almindelige bestemmelse om lovvalg uden for kontrakt (artikel 3) er omtalt under pkt. 4.2.1.a. Lovvalg ved produktansvar (artikel 4), ved illoyal konkurrence og handlinger, der begrænser den frie konkurrence (artikel 5) og ved krænkelse af privatlivets fred og af individets rettigheder, herunder æreskrænkelser (artikel 6) er omtalt under pkt. 4.2.1.b. Artikel 22 (ordre public), artikel 23 (forholdet til andre bestemmelser i fællesskabsretten) og artikel 25 (forholdet til eksisterende internationale konventioner) er omtalt under pkt. 4.2.4.

4.2. Gennemgang af de enkelte artikler

Forordningens anvendelsesområde fremgår af artikel 1. Efter forslaget skal forordningen omfatte forpligtelser på det civil- og handelsretlige område, hvilket svarer til anvendelsesområdet for Bruxelles I-forordningen og Rom-konventionen. Forordningen skal dog alene finde anvendelse for forpligtelser uden for kontraktforhold, herunder f.eks. erstatningskrav i forbindelse med færdselsuheld.

Desuden skal forordningen finde anvendelse i alle situationer, hvor der foreligger en lovkonflikt, dvs. at der er et eller flere grænseoverskridende elementer i retsforholdet, og hvor flere landes retssystemer således er relevante. Forordningen skal efter Kommissionens opfattelse også finde anvendelse i rent "fællesskabseksterne" situationer, hvilket f.eks. kan forekomme, hvis en sag anlægges ved en domstol i en medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting, selv om ingen af parterne har bopæl i en medlemsstat.

Rådets Juridiske Tjeneste har den 2. marts 2004 afgivet en udtalelse om forordningsforslagets hjemmelsgrundlag. Det fremgår af udtalelsen, at det foreslåede hjemmelsgrundlag ikke er tilstrækkeligt for sådanne "fællesskabseksterne" situationer, som er omfattet af forslagens artikel 1, idet forordningen herved ikke anses at have den i artikel 65 forudsatte nødvendighed for det indre markeds funktion.

De fleste medlemsstater har ikke indtaget nogen endelig holdning til hjemmelsspørgsmålet, men tilkendegivet at der så vidt muligt bør tilstræbes et anvendelsesområde, der er sammenfaldende med henholdsvis Bruxelles-I-forordningen og Rom-konventionen.

Kommissionen har erklæret sig uenig i udtalelsen fra Rådets Juridiske Tjeneste og finder det nuværende retsgrundlag tilstrækkeligt. En gennemførelse af forordningen anses af Kommissio-

nen for at være nødvendig for det indre markeds funktion allerede derved, at medlemsstaternes borgere og virksomheder har en interesse i ensartede regler for lovvalg.

I formandskabets kompromisforslag er foreslået forskellige modeller til at afklare hjemmelsproblematikken i forhold til artikel 1. En mulighed er, at forordningen ikke skal finde anvendelse, såfremt den eneste tilknytning til EU beror på en værnetingsaftale, der udpeger en ret i en medlemsstat, og ingen af parterne har bopæl i EU. Det foreslås også, at forordningen ikke skal finde anvendelse i de tilfælde, hvor en domstol i en medlemsstat har erklæret sig kompetent i medfør af nationale kompetenceregler, der ikke er indført på grundlag af EU-retlige regler.

En række forpligtelser undtages helt fra forordningens anvendelsesområde, bl.a. forpligtelser som angår familieforhold, formueforholdet mellem ægtefæller og ved arv samt forpligtelser ifølge vekslere, checks, ordregældsbreve mv. Desuden skal forordningen efter forslaget ikke finde anvendelse på det skatteretlige, toldretlige og forvaltningsretlige område.

Efter artikel 2 skal loven udpeget efter forordningen finde anvendelse, selv om det ikke er en medlemsstats lov, som udpeges. Kommissionen anfører, at princippet om universel anvendelse er et grundlæggende princip, som ligeledes findes i Rom-konventionen og Bruxelles I-forordningen.

Lovvalgsreglerne fremgår af forordningsforslagets artikel 3-10.

Formandskabet foreslår, at der opnås enighed på rådsmødet om, at parterne indbyrdes – efter tvistens opståen – skal kunne aftale, hvilken lov der skal regulere retsforholdet, hvis aftalen herom er tilstrækkelig klar. Det gælder dog ikke ved sager omfattet af artikel 5 om illoyal konkurrence og artikel 8 om krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, jf. artikel 10 (forslaget til artikel 3 a). Forslaget svarer stort set til Kommissionens oprindelige forslag. Efter det oprindelige forslag var sager omfattet af artikel 5 dog ikke undtaget.

Derudover søges der opnået enighed om, at det skal være muligt at foretage et lovvalg forud for tvistens opståen. Dette skal dog kun være muligt for erhvervsdrivende, mens forbrugere og arbejdstagere ikke skal være omfattet af bestemmelsen. Et forudgående lovvalg vil f.eks. være relevant forud for iværksættelsen af et stort byggeprojekt. Muligheden for at indgå et lovvalg forud for tvistens opståen var ikke medtaget i Kommissionens oprindelige forslag.

En lovvalgsaftale skal dog ikke kunne tilsidesætte ufravigelige regler i et andet land, hvis alle andre elementer i sagen - ud over lovvalget - er knyttet til dette land. Eksempelvis kan en tilskadekommet person og en skadevolder, som begge har sædvanligt opholdssted i England, hvor også skaden har fundet sted, aftale, at tvisten skal afgøres efter fransk ret, men lovvalgsaftalen kan ikke derved fravige eventuelle ufravigelige engelske regler, som ellers ville finde anvendelse. Tilsvarende kan parternes valg af et tredjelands lov ikke tilsidesætte fællesskabets regler, hvis alle andre elementer i sagen er lokaliseret i en eller flere medlemsstater på skadestidspunktet. Nogle lande har talt for, at Danmark i denne sammenhæng skal anses som en medlemsstat, selv om Danmark i øvrigt ikke er omfattet af forordningen.

Har parterne ikke indgået en lovvalgsaftale, skal spørgsmålet om rette lovvalg afgøres efter reglerne i artikel 3-9. Kommissionen foreslår, at der i forordningen sondres mellem, om den konkrete tvist angår en forpligtelse, der udspringer af en retsstridig handling (dvs. at der foreligger et culpaansvar), eller en forpligtelse, som udspringer af andet end en retsstridig handling, f.eks. uanmodet forretningsførelse. Der henvises til henholdsvis artikel 3-8 (omtalt i afsnit 4.2.1.) og artikel 9 (omtalt i afsnit 4.2.2).

Endelig indeholder forslaget artikel 10-17 en række fælles regler, som finder anvendelse på begge typer af forpligtelser (omtalt i afsnit 4.2.3.), mens artikel 18-27 indeholder en række andre og afsluttende bestemmelser (omtalt i afsnit 4.2.4.).

4.2.1. Forpligtelser, som udspringer af en retsstridig handling

a. Artikel 3 indeholder hovedreglen for lovvalget i de tilfælde, hvor parterne ikke har indgået en lovvalgsaftale. Bestemmelsen omfatter alle forpligtelser, der ikke er omfattet af særlige regler.

Udgangspunktet er, at loven på det sted, hvor den direkte skade er indtrådt eller vil kunne indtræde, skal finde anvendelse, uanset i hvilket land handlingen eller undladelsen ("den udløsende begivenhed") fandt sted eller vil kunne finde sted. Reglen er baseret på princippet om *lex loci delicti*, dvs. skadesstedets lov. Udgangspunktet fører til, at det i de fleste tilfælde vil være loven på skadelidtes sædvanlige opholdssted, der skal anvendes. Ordene "vil kunne indtræde" indebærer, at den foreslåede forordning også omfatter søgsmål, der anlægges i forebyggelsesøjemed, f.eks. med påstand om nedlæggelse af et forbud.

Artikel 3 indeholder to undtagelser hertil. Af stk. 2 fremgår det, at hvis skadelidte eller den potentielt skadelidte og den påståede ansvarlige på skadestidspunktet har sædvanligt opholds-

sted i samme land, skal loven i dette land finde anvendelse. Endvidere følger det af den generelle undtagelsesklausul i stk. 3, at hvis det fremgår af samtlige kendte forhold i sagen, at forpligtelsen har en åbenbart stærkere tilknytning til et andet land, skal loven i dette land anvendes. En sådan åbenbart stærkere tilknytning kan være et forudgående eller påtænkt retsforhold mellem parterne, f.eks. en aftale, der har nær tilknytning til den pågældende skadevoldende handling.

Artikel 3 er søgt bragt i overensstemmelse med Bruxelles-I-forordningen, således at den ikke blot omfatter aktuelle skader, men også potentielle, fremtidige skader.

Formandskabet ønsker, at man på det kommende rådsmøde når til enighed om affattelsen af artikel 3. Kompromisforslaget svarer i store træk til Kommissionens oprindelige forslag. På rådsmødet vil der ikke blive taget stilling til forholdet mellem artikel 3, stk. 3 og kompromisforslagets artikel 9 c om lovvalg for forpligtelser uden for kontrakt, der er udløst af forhandlinger forud for kontraktindgåelse.

b. Artikel 4-8 indeholder regler for forpligtelser, som udspringer af særlige typer af skader.

Produktansvar

I artikel 4 foreslås en regel om lovvalget for forpligtelser, som udspringer af en skade eller risiko for skade forårsaget af et defekt produkt (produktansvar). Der er enighed mellem medlemslandene om, at forordningen bør indeholde en bestemmelse om produktansvar, men der er ikke enighed om bestemmelsens nærmere udformning. Af formandskabets kompromisforslag fremgår således tre forskellige forslag til bestemmelsens udformning. Der synes dog at tegne sig et flertal omkring ét af forslagene. Ifølge dette forslag skal - med forbehold af artikel 3, stk. 3 - loven i det land, hvor den skadelidte og den påståede ansvarlige begge har deres sædvanlige opholdssted på skadestidspunktet, finde anvendelse. Subsidiært skal loven i det land, hvor den skadelidte havde sit sædvanlige opholdssted på skadestidspunktet, og hvor skaden indtrådte, anvendes, såfremt produktet blev erhvervet i dette land. Mere subsidiært skal loven i det land, hvor den skadelidte havde sit sædvanlige opholdssted på skadestidspunktet anvendes, såfremt produktet er markedsført i dette land. Såfremt den person, hvis ansvar gøres gældende, ikke kunne forudse, at produktet ville blive markedsført i dette land, skal loven i det land, hvor den person har sit sædvanlige opholdssted, anvendes. Mest subsidiært skal loven i det land, hvor skaden blev lidt, finde anvendelse.

Formandskabet foreslår nu i sit seneste oplæg til drøftelse anvendelse af loven i det land, hvor skadelidte havde sit sædvanlige opholdssted, hvis produktet er blevet markedsført i dette land.

Subsidiært skal anvendes loven i det land, hvor produktet blev erhvervet, såfremt produktet blev markedsført i dette land. Mere subsidiært skal anvendes loven i det land, hvor skaden indtrådte, såfremt produktet er blevet markedsført i dette land. Disse tre punkter gælder dog med forbehold for anvendelse af artikel 3, stk. 2 (fælles opholdssted) og 3, stk. 3 (nærmeste tilknytning). Endelig følger det af forslaget, at såfremt produktet ikke er blevet markedsført i et af de nævnte lande, så skal loven i det land, hvor den påståede ansvarlige havde sit sædvanlige opholdssted, finde anvendelse. Der skal ikke gælde en formodning for, at et produkt er markedsført i en medlemsstat må det anses for markedsført i alle medlemsstater.

Illoyal konkurrence

Lovvalget for forpligtelser, som udspringer af illoyal konkurrence og konkurrenceretsovertrædelser, foreslås reguleret i artikel 5. Illoyal konkurrence kan eksempelvis være forsøg på at påvirke efterspørgslen af et produkt, skabe hindringer for konkurrenter eller udnytte konkurrenters image. I sådanne sager skal efter forslaget loven i det land, hvor konkurrenternes eller forbrugernes kollektive interesser (kan) påvirkes, finde anvendelse.

Artikel 5 er ikke en særregel som f.eks. artikel 4 om produktansvar, men derimod en regel som præciserer hovedreglen i artikel 3. Det bør efter arbejdsgruppens foreløbige opfattelse fremgå af betragtningerne til forordningen.

Formandskabet foreslår, at artiklen drøftes på det kommende rådsmøde. Formandskabet ønsker yderligere, at der i betragtningerne nævnes nogle eksempler på bestemmelsens anvendelsesområde. Formandskabet ønsker derudover tilføjet en lovvalgsbestemmelse for konkurrencebegrænsende adfærd, hvorefter loven i det land, på hvis marked den begrænsende handling har eller kunne have effekt, skal finde anvendelse.

Ifølge formandskabet skal Rådets arbejdsgruppe herefter have mulighed for særskilt at drøfte spørgsmålet om lovvalg og overtrædelse af artiklerne 81 og 82 i Traktaten om Den Europæiske Union.

Krænkelser af privatlivet og af individets rettigheder

Det følger af Kommissionens forslag (artikel 6, stk. 1), at spørgsmålet om, hvilken lov der skal anvendes på krænkelser af privatlivet og individets rettigheder, skal afgøres efter reglerne i artikel 3, der fører til anvendelse af loven på det sted, hvor den direkte skade er opstået, medmindre parterne har sædvanligt opholdssted i samme land, eller tvisten har stærkere tilknytning til et andet land. Strider den udpegede lov mod grundlæggende principper om ytrings- og informationsfrihed i domstolslandet, skal domstolslandets lov dog anvendes.

Forslaget til artikel 6, stk. 2 indeholder en særlig lovvalgsregel for så vidt angår berigtigelse af oplysninger, hvorefter loven i det land, hvor radio- eller tv-foretagendet eller udgiveren har sit sædvanlige opholdssted, skal anvendes.

Der synes at være flertal i Rådet for at indføre en særlig bestemmelse om lovvalg vedrørende krænkelse af privatlivet og af individets rettigheder. Der er dog ikke enighed om bestemmelsens nærmere udformning. Problemet med Kommissionens forslag er, at det vil kunne føre til anvendelse af 25 forskellige nationale regelsæt på den samme udgivelse. Der er dog ikke opnået enighed om afvejningen af beskyttelseshensynet til på den side den ansvarlige skadevolder, som i mange tilfælde vil være en medievirksomhed, og på den anden side den skadelidte. Formandskabet konkluderede på sidste møde i arbejdsgruppen, at der ikke kunne opnås enighed i gruppen, og at emnet derfor skulle tages ud til særskilt drøftelse på et rådsmøde.

Europa-Parlamentet har foreslået en ændring af forslaget artikel 6. Efter Europa-Parlamentets opfattelse skal loven i det land, hvor skadens vigtigste element (eller elementer) er eller formentlig vil være lokaliseret, finde anvendelse. For så vidt angår krænkelse, der skyldes en trykt udgivelse eller en udsendelse, anses en skades væsentligste element at være i det land, som publikationen eller udsendelsen hovedsageligt retter sig imod, eller hvis dette ikke er klart, det land, hvori den redaktionelle kontrol udøves. Ved afgørelsen af, om en publikation eller udsendelse er rettet imod et land skal der bl.a. lægges vægt på sprog og salgs-, seer-, eller lyttertal i forhold til det samlede salgs-, seer-, eller lyttertal. Det bør efter Europa-Parlamentets opfattelse fremgå direkte af bestemmelsen, at den finder anvendelse på publikationer, der offentliggøres via Internettet eller andre elektroniske net.

Formandskabet forslår i lyset af de hidtidige drøftelser i Rådets arbejdsgruppe og Europa-Parlamentets holdning, at visse punkter vedrørende bestemmelsen afklares på rådsmødet. Det foreslås således, at bestemmelsens anvendelsesområde begrænses til massemedier (herunder presse og radioudsendelser). Derudover ønsker formandskabet, at der formuleres nogle retningslinjer for så vidt angår bestemmelsen, mens der ikke forsøges opnået enighed om bestemmelsens ordlyd.

Formandskabet foreslår således, at der opnås enighed på rådsmødet om, at en bestemmelse skal kombinere loven i det land, hvor skadelidte har sit sædvanlige opholdssted, hvis udgivelsen er distribueret i dette land og loven i det land, hvor udgiveren har sit forretningssted. Formandskabet henviser i øvrigt til, at det skal undersøges nærmere, hvorledes de to beskyttelseshensyn kan indarbejdes i en bestemmelse, men at landene nu skal nå til enighed om, at be-

stemmelsen skal forsøges udformet, så der tages hensyn til såvel skadelidte som den ansvarlige skadevolder.

Miljøskader

For så vidt angår miljøskader følger det af forslaget artikel 7, at lovvalget skal afgøres efter den almindelige regel i artikel 3, stk. 1, hvilket indebærer, at loven på det sted, hvor miljøskaden er opstået, skal finde anvendelse. Skadelidte kan dog også vælge at gøre krav gældende efter loven i det land, hvor den skadevoldende begivenhed fandt sted.

Det fremgår af de ledsagende bemærkninger, at dommeren uanset lovvalget skal tage hensyn til, om skadevolderen har overholdt de offentligretlige bestemmelser (sikkerheds- og adfærdregler), der var gældende i det land, hvor den skadevoldende aktivitet blev udøvet, jf. forslaget artikel 13.

Der er ikke enighed i arbejdsgruppen om, om der skal være en særlig bestemmelse vedrørende miljøskader. Problemet med bestemmelsen er, at det kan vise sig vanskeligt at afgrænse miljøskader. Enkelte lande ønsker derfor, at bestemmelsen slettes, således at miljøskader er omfattet af den generelle regel i artikel 3.

Krænkelser af intellektuelle rettigheder

Kommissionen foreslår vedrørende lovvalget for forpligtelser, som udspringer af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, at loven i det land, for hvilket beskyttelsen gøres gældende, skal finde anvendelse, jf. forslaget artikel 8, stk. 1. Dette "territorialitetsprincip" er bl.a. lagt til grund i Bern-konventionen af 1886 om litterære og kunstneriske værker og i Paris-konventionen af 1883 om industrielle ejendomsrettigheder.

Ved krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, der er en enhedsret gældende for hele Fællesskabet (f.eks. EF-varemærker og EF-mønstre), skal den relevante fællesskabsforordning finde anvendelse. I det omfang et spørgsmål ikke reguleres af forordningen, skal loven i det land, hvor rettigheden er blevet krænket, finde anvendelse, jf. forslaget artikel 8, stk. 2.

Faglige aktioner

Af formandskabets kompromisforslag fremgår et forslag til artikel 8 a om faglig aktion. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at lovvalgsreglerne fører til anvendelse af loven i det land, hvor den faglige aktion er varslet eller iværksat. Herefter skal der for en forpligtelse uden for kontrakt, der er udløst af eller kan blive udløst af en varslet eller iværksat faglig aktion, anvendes loven i det land, hvor aktionen er varslet eller iværksat. Forslaget til bestemmel-

sen støttes foreløbig af Sverige og Finland. Forslaget giver anledning til tvivl, navnlig for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt loven i det land, hvor den faglige aktion rent faktisk iværksættes, skal finde anvendelse.

4.2.2. Forpligtelser, som udspringer af andet end en retsstridig handling

Forslagets artikel 9 indeholder særlige lovvalgsregler vedrørende forpligtelser, som udspringer af andet end en retsstridig handling, f.eks. tilbagesøgningskrav som følge af fejlagtigt betalte beløb (*condictio indebiti*) og uberettiget berigelse, overskridelse af en fuldmagt eller uanmodet forretningsførelse (*negotiorum gestio*).

Der tegner sig nogenlunde enighed i Rådets arbejdsgruppe om, at lade artikel 9 udgå. Samtidig synes der enighed om at indføre to nye bestemmelser i (foreløbigt) artikel 9 a om uberettiget berigelse og artikel 9 b om uanmodet forretningsførelse. Herved tydeliggøres, hvilke typer af forpligtelser der anses for omfattet af denne kategori af rettigheder.

Efter formandskabets kompromisforslag vedrørende artikel 9 a og 9 b, bør der i de tilfælde, hvor forpligtelsen er knyttet til et forudgående retsforhold mellem parterne, såsom en aftale med nær tilknytning til forpligtelsen uden for kontraktforhold, anvendes loven i det land, hvis lov finder anvendelse på dette retsforhold.

Har parterne på det tidspunkt, hvor skaden opstod, sædvanligt opholdssted i samme land, skal loven i dette land anvendes på forpligtelsen.

For så vidt angår krav, der udspringer af uberettiget berigelse, foreslås anvendelse af loven i det land, hvor berigelsen har fundet sted. Ved uanmodet forretningsførelse foreslås anvendelse af loven i det land, hvor handlingen fandt sted.

Begge bestemmelser indeholder et forslag til en generel undtagelsesregel, der indebærer, at hvis det af samtlige forhold fremgår, at forpligtelsen uden for kontraktforhold har en åbenbart stærkere tilknytning til et andet land, skal dette andet lands lov anvendes.

4.2.3. Fælles regler for forpligtelser, som udspringer af en retsstridig handling eller af andet end en retsstridig handling.

I afsnit 3 foreslås en række fælles regler.

Artikel 11 regulerer, hvilke spørgsmål der skal afgøres på grundlag af den lov, som efter artikel 3-10 finder anvendelse på den pågældende forpligtelse. Af retssikkerhedsmæssige hensyn foreslår Kommissionen, at den udpegede lov tillægges et bredt anvendelsesområde svarende til Rom-konventionens artikel 10.

Det skal efter forordningsforslaget desuden være muligt at anvende ufravigelige regler i et andet land end det land, hvis lov skal finde anvendelse, såfremt forpligtelsen har nær tilknytning til dette andet land. Derudover har dommeren mulighed for at anvende domslandets ufravigelige regler (artikel 12). Ved ufravigelige regler forstås bestemmelser, som en stat tillægger så væsentlig betydning, at staten kræver dem anvendt over for enhver, når forpligtelsen har tilknytning til staten.

Efter forslaget artikel 13, skal der ved vurderingen af den påstået ansvarliges adfærd tages hensyn til de sikkerheds- og adfærdsregler, der var gældende på stedet og tidspunktet for den begivenhed, der her udløst eller vil kunne løse erstatningsansvaret.

Efter formandskabets kompromisforslag til artikel 14 vil skadelidte kunne rejse krav direkte mod den erstatningsansvarliges forsikringsselskab, hvis der er hjemmel hertil i den lov, der finder anvendelse på forpligtelsen uden for kontrakt eller forsikringsaftalen.

Desuden foreslås en række bestemmelser af mere processuel karakter, bl.a. bestemmelser om flere skadevoldere (artikel 15), formkrav (artikel 16) og bevisbyrde (artikel 17), som i vidt omfang svarer til de tilsvarende bestemmelser i Rom-konventionen.

4.2.4. Andre og afsluttende bestemmelser

Forordningsforslagets afsnit III og IV indeholder en række andre og afsluttende bestemmelser, der hovedsageligt svarer til de tilsvarende bestemmelser i Rom-konventionen. Kommissionen foreslår bl.a., at der indføres regler om udelukkelse af renvoi (dvs. at det pågældende lands internationalt privatretlige regler ikke skal finde anvendelse) (artikel 20), om stater der omfatter flere territoriale enheder (artikel 21) samt om ordre public-regler i domstolslandet (artikel 22). Endvidere foreslås regler om forordningsforslagets forhold til gældende internationale konventioner (artikel 25 og 26).

Kommissionen foreslår at indføre en bestemmelse om, hvad der skal forstås ved en stats territorium (artikel 18). Eksempelvis sidestilles skibe, der befinder sig på åbent hav, og som er

indregistreret i en stat, med den pågældende stats territorium. Selve lovvalget afgøres efter artikel 3-10. Der er enighed i Rådets arbejdsgruppe om, at artikel 18 bør udgå.

Artikel 19 definerer selskabers og andre juridiske personers sædvanlige opholdssted som det sted, hvor selskabet mv. har sit hovedkontor. Er krænkelsen foretaget af en filial eller afdeling mv., anses dette som sædvanligt opholdssted. En fysisk person, der handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed, har sit sædvanlige opholdssted det sted, hvor den pågældende har sin hovedvirksomhed.

Efter forslaget skal forordningen ikke erstatte særlige lovvalgsregler i den eksisterende fællesskabsret eller i internationale konventioner, jf. artikel 23 og artikel 25. Forordningen anerkender således, at der fastsættes særlige lovvalgsregler i andre EU-retsakter, ligesom den respekterer de enkelte medlemsstaters deltagelse i internationale konventioner indeholdende særskilte lovvalgsforpligtelser. Forordningens lovvalgsregler vil derfor - uanset formålet om forudsigelighed i lovvalget ved indførelse af generelle, ensartede regler - i praksis alene have betydning for områder, hvor EU ikke særskilt har vedtaget andre, specielle lovvalgsregler, og hvor medlemsstaterne ikke er parter i en international konvention om lovvalg som f.eks. Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om lovvalget ved produktansvar og Haagerkonventionen af 4. maj 1971 om lovvalget ved færdselsuheld.

Der synes at være enighed mellem medlemsstaterne om, at artikel 23, stk. 2, bør udgå af forslaget. Selv om det ikke var nævnt direkte i stk. 2, var det formentlig tanken, at Rom II-forordningen skulle vige for e-handelsdirektivets såkaldte afsenderlandsprincip (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked), der bl.a. indebærer, at en erhvervsdrivende, der sælger sine varer eller tjenester online over Internettet, som udgangspunkt skal overholde de regler, der gælder i etableringslandet, men ikke i de øvrige EU-lande. Bestemmelsen i forordningsforslagets artikel 23, stk. 2, synes i øvrigt ikke at harmonere med e-handelsdirektivets artikel 1, stk. 4, hvoraf det fremgår, at e-handelsdirektivet ikke indfører nye internationale privatretlige regler (dvs. lovvalgsregler).

Formandskabet ønsker, at der opnås enighed om artikel 23 på rådsmødet, herunder at stk. 2 slettes.

I forholdet til lovvalgsregler i internationale konventioner berører forordningen hverken konventioner, som alle medlemsstater har tilsluttet sig, eller konventioner med et færre antal kon-

traherende stater, jf. artikel 25. I medfør af artikel 26 skal medlemsstaterne udarbejde en liste over de i artikel 25, stk. 1, omhandlede konventioner.

Det har været overvejet, om medlemsstaterne kunne opnå en fælles forståelse om enten at frakende sig eller tilslutte sig de større internationale lovvalgskonventioner som f.eks. Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om lovvalget ved produktansvar og Haagerkonventionen af 4. maj 1971 om lovvalget ved færdselsuheld, hvilket vil øge den faktiske harmonisering af lovvalget i medlemsstaterne ved disse hyppigt forekomne skadessituationer. Enkelte medlemsstater har talt for denne løsning. Disse lande betinger sig dog, at forordningen ikke indeholder en forpligtelse til at tilslutte sig de nævnte konventioner.

Rådets Juridiske Tjeneste har i øvrigt i en udtalelse af 4. marts 2004 anført, at en vedtagelse af den foreslåede forordning vil indebære, at de interne fællesskabsregler fremover omfatter generelle lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold, og enhver senere international aftale på dette område vil derfor falde ind under Fællesskabets enekompetence, i den udstrækning aftalen vil kunne berøre disse regler eller ændre deres rækkevidde.

Formandskabet har oplyst, at artikel 25 muligvis vil blive behandlet på rådsmødet den 21. februar 2006. Der foreligger endnu ikke nærmere oplysninger om, hvad der eventuelt vil blive drøftet vedrørende artikel 25.

Endelig foreslås det i artikel 24, at det vil være i strid med Fællesskabets ufravigelige regler at anvende en bestemmelse i den lov, der finder anvendelse efter forordningen, når dette ville føre til tilkendelsen af en ikke-kompenserende erstatning, som alene har et afskrækkende eller straffende formål. I formandskabets kompromisforslag foreslås artikel 24 slettet. I stedet bør der ifølge formandskabet i betragtningen vedrørende artikel 22 om ordre public tilføjes, at ordre public f.eks. foreligger ved tilkendelse af ikke-kompenserende erstatning. Formandskabet ønsker, at der opnås enighed om artikel 22 på rådsmødet.

5. Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentet har i henhold til TEF art. 251 afgivet en udtalelse den 6. juli 2005. Europa-Parlamentet foreslår 53 ændringsforslag til Kommissionens forslag.

Europa-Parlamentets ændringsforslag går i hovedtræk ud på, at hovedreglen i artikel 3 også skal finde anvendelse i sager om lovvalg ved produktansvar, illoyal konkurrence og miljøskader. Samtidig bør artikel 3 efter Europa-Parlamentets opfattelse udbygges, således at der over-

lades et større skøn til domstolene med henblik på at kunne vælge den løsning, der yder skadelidte størst retfærdighed og imødekommer parternes berettigede forventninger.

Europa-Parlamentet ønsker derudover, at der indføres detaljerede lovvalgsregler vedrørende færdselsuheld.

Endvidere foreslår Europa-Parlamentet, at der indføres en særregel vedrørende faglig aktion, således at arbejdstagerens ret til kollektiv aktion, som er sikret i national lovgivning, ikke undergraves. Ifølge Europa-Parlamentets forslag om faglig aktion bør loven i det land, hvor den faglige aktion vil finde sted eller har fundet sted, finde anvendelse. Bestemmelsen skal omfatte forpligtelser uden for kontraktforhold, som udspringer af en faglig aktion, der er varslet eller gennemført.

Europa-Parlamentets ændringsforslag har været drøftet i Rådets arbejdsgruppe. Med ganske få undtagelser synes der ikke at være flertal i arbejdsgruppen for at gennemføre ændringsforslagene.

6. Gældende ret og forslagens konsekvenser herfor

6.1. Gældende ret

Efter dansk ret er lovvalget ved erstatning uden for kontrakt som udgangspunkt ikke lovreguleret, men afgøres efter domstolsskabte principper.

Den generelle hovedregel i dansk ret antages at være skadesstedets lov (*lex loci delicti*). Det betyder, at en sag om krav på erstatning uden for kontrakt afgøres efter loven i det land, hvor den skadegørende handling blev foretaget, eller hvor skaden indtrådte.

Spørgsmålet om anvendelsen af *lex loci delicti* har i teorien bl.a. været diskuteret i relation til ”distancedelikter”, dvs. tilfælde hvor den skadegørende handling eller undladelse foretages i et land, mens skaden indtræffer i et andet land. Som eksempler kan nævnes miljøforurening, konkurrencebegrænsende aktiviteter og injurier fremsat i f.eks. aviser, radio og tv.

I praksis er der i nyere tid i stigende grad anvendt et princip om, at lovvalget sker efter den individualiserede metode. Metoden indebærer, at lovvalget sker til fordel for loven i det land, som retsforholdet har den nærmeste tilknytning til. En væsentlig faktor ved denne vurdering vil ofte være skadesstedet. Det afhænger dog af sagens konkrete omstændigheder, til hvilket land

retsforholdet har sin nærmeste tilknytning. Den individualiserede metode må formentlig anses som den praktiske hovedregel i sager om trafikuheld, der har et grænseoverskridende element - f.eks. fordi uheldet sker i et andet land end skadelidtes og/eller skadevolders bopælsland. Danmark har ikke tiltrådt Haager-konventionen af 4. maj 1971 om lovvalg ved færdselsuheld.

Lovvalget ved produktansvar afgøres efter de ovennævnte principper om *lex loci delicti* og/eller den individualiserende metode. Danmark har ikke tiltrådt Haager-konventionen af 2. oktober 1973 om lovvalg ved produktansvar eller Europarådskonventionen om produktansvar, men produktansvarsloven indeholder i § 16 en bemyndigelse hertil.

Efter gældende dansk ret findes der enkelte egentlige lovvalgsregler om erstatningskrav uden for kontrakt inden for transportområdet. Der kan herved bl.a. henvises til søloven (lovbekendtgørelse nr. 538 af 15. juni 2004 med senere ændringer), der i § 182 indeholder lovvalgsregler ved tilfælde af rederens, ejerens m.v. ansvarsbegrænsning.

6.2. Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser

Danmark deltager som nævnt ikke i vedtagelsen af forslaget til forordningsforslaget, der er fremsat med hjemmel i EF-traktatens afsnit IV, jf. pkt. 1.2 ovenfor. Forordningsforslaget vil derfor ikke have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser for Danmark.

Hvis man fra dansk side måtte ønske at gennemføre regler svarende til forordningsforslagets regler, vil det kunne ske ved vedtagelse af en lov om lovvalg for forpligtelser uden for kontraktforhold, i det omfang internationale forpligtelser ikke er til hinder herfor.

7. Forslagets konsekvenser i øvrigt.

Som nævnt er forslaget omfattet af det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender.

Danmark deltager således ikke i en kommende vedtagelse af forordningen, der ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

8. Høring

Forordningsforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenten for Sø- og Handelsretten, præsidenterne for Københavns Byret og retterne i Århus, Aalborg, Odense og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Advokatrådet, Amtsrådsforeningen, Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd, Autobranchens Handels- og Industriforening, Brancheforeningen af Forbrugerelektronik, Danmarks Automobilhandler Forening, Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Radio, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Dataforening, Dansk Detail Kreditråd, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, Dansk Journalistforbund, Dansk Markedsføringsforbund, Dansk Organisation af Detailhandelskæder, Dansk Postordreforening, Dansk Textil Union, Dansk Transport og Logistik, Danske Dagblades Forening, Danske Entreprenører, Danske Finansieringsselskabers Forening, De Danske Bilimportører, De Samvirkende Købmandsforeninger i Danmark, Den Danske Boghandlerforening, DSB, Erhvervssammenslutningen G 1930, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerklagenævnet, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Foreningen af Danske InternetMedier, Foreningen af fabrikanter og importører, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Forsikring & Pension, Frederiksberg Kommune, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, HTS – Handel, Transport og Serviceerhvervene, Handelshøjskolen i København, Handelshøjskolen i Århus, Håndværksrådet, IT-Brancheorganisationen, Kommunernes Landsforening, Konkurrencerådet, Københavns Kommune, Københavns Universitet, Landbrugsrådet, Landsforeningen Loyal Handel, Liberale Erhvervs Råd, LO Landsorganisationen i Danmark, Lægemiddelindustriforeningen, Post Danmark, Realkreditrådet, Sammenslutningen af lokale radio- og tv-stationer i Danmark, Syddansk Universitet, Tekniq, TV 2, Aalborg Universitet og Århus Universitet.

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenterne for Københavns Byret og retterne i Århus, Ålborg, Odense og Roskilde, Dommerfuldmægtigforeningen, formanden for Forbrugerklagenævnet og Forbrugerombudsmanden finder ikke anledning til at udtale sig om forordningsforslaget.

Domstolsstyrelsen, præsidenten for Sø- og Handelsretten, Den Danske Dommerforening, Amtsrådsforeningen, Danmarks Automobilhandlerforening, Dansk Detail Kreditråd, Danske Finansieringsselskabers Forening, De Danske Bilimportører, Finansrådet, For-

enede Danske Motorejere, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Landbrugsraadet, Realkreditrådet, Tekniq og Aarhus Universitet har ingen bemærkninger til forordningsforslaget.

Advokatrådet finder, at Danmark bør forsøge at indgå en aftale på folkeretligt grundlag med EU vedrørende den kommende forordning eller, hvis dette ikke er muligt, ”kopiere” det kommende fællesskabsinstrument i dansk ret. Efter Advokatrådets opfattelse bør forordningsforslagets regler generelt udformes således, at der tages hensyn til på den ene side at sikre forudsigelighed om lovvalget og på den anden side at sikre fleksibilitet. Rådet finder, at forslaget – der bygger på *lex loci delicti* kombineret med en fleksibel, men forholdsvis snæver undtagelse – opfylder disse krav. De fleksible regler i artikel 3, stk. 2 og 3, bør ligeledes finde anvendelse på de særlige delikter i artikel 4-8, men det kan give anledning til tvivl, om dette er hensigten efter forslaget. Rådet finder desuden, at bestemmelsen i artikel 9 om forpligtelser, der udspringer af andet end retsstridige handlinger, bør udgå eller i hvert fald præciseres, da det fremstår som usikkert, hvilke sagstyper reglen regulerer. Rådet har herudover nogle bemærkninger af mere teknisk karakter til de foreslåede regler, herunder at artikel 6, stk. 1, om krænkelse af privatlivets fred og individets rettigheder og artikel 24 om ikke-kompenserende erstatninger formentlig kan anses for indeholdt i artikel 22 om *ordre public*, alternativt at artikel 22 kan præciseres, således at disse bestemmelser kan bortfalde. Rådet udtaler sig endelig imod den foreslåede artikel 23, stk. 2, som efter Rådets opfattelse vil medføre, at det for visse erhvervsgrupper altid vil være skadevolders lov, der finder anvendelse.

Danmarks Rederiforening finder, at hovedreglen i artikel 3 om anvendelse af loven på det sted, hvor skaden har virkning, kun bør anvendes i tilfælde, hvor en handling er udført forsætligt med henblik på at forvolde skade eller tab. I andre tilfælde vil det efter foreningens opfattelse være mere rimeligt, at loven på stedet for den skadeforvoldende handling finder anvendelse. På denne måde undgås desuden anvendelse af forskellige love ved skade i flere lande ved samme ansvarspådragende handling. Foreningen finder endvidere reglen i artikel 12 om ufravigelige regler uklar og er herudover i relation til forslagets artikel 14 af den opfattelse, at spørgsmålet om direkte søgsmål mod det ansvarlige forsikringsselskab bør afgøres efter domstolslandets lov. Vedrørende forslagets artikel 18 anfører foreningen desuden, at skibe generelt bør anses som en del af flagstatens territorium. Forordningsforslagets respekt af internationale konventioner, jf. forslagets artikel 25, bør endelig udstrækkes til ligeledes at omfatte kommende internationale aftaler, særligt aftaler som ændrer allerede indgåede konventioner.

Dansk Arbejdsgiverforening er positiv over for forordningsforslagets hovedregel om, at loven i det land, hvor skaden er opstået eller truer med at opstå, skal finde anvendelse på forpligtelser uden for kontraktforhold.

Dansk Industri finder det positivt, at der tages initiativ til et fælles regelsæt om lovvalget for forpligtelser uden for kontraktforhold. Et sådant fælles regelsæt vil betyde, at parterne kan nøjes med at undersøge et enkelt sæt lovvalgsregler. Det vil endvidere mindske sagsomkostningerne og gøre afgørelser mere forudsigelige og dermed styrke parternes retssikkerhed. Dansk Industri opfordrer til, at Danmark søger at tilslutte sig forordningsforslaget ved en parallelaftale.

Dansk Journalistforbund finder forordningsforslagets artikel 6 om krænkelse af privatlivet og individets rettigheder utilstrækkeligt til at skabe forudsigelighed for journalister og medier. Journalisterne kender presselovene i deres eget land, og det forventes af dem, at de kender og respekterer de grænser, der gælder for ytrings- og pressefriheden i dette land. Journalister skal kunne fortælle deres historier så frit og uafhængigt som muligt. Det gælder også, om forhold uden for landets grænser. Den enkleste regel til sikring af pressefriheden vil være, at det er loven i det land, hvor journalistens arbejdsplads befinder sig, som skal gælde. Subsidiært kan forbundet støtte en regel, hvor loven i det land, hvor skadelidte har sin bopæl, lægges til grund, såfremt det pågældende medie markedsfører sig selv i og distribueres bredt i det pågældende land. Denne regel ligger tæt op ad det kompromisforslag, som Europa-Parlamentet har vedtaget, og vil stadig være egnet som lovvalgsregel for udgivelser i digitale net. Hertil kræves dog, at bestemmelsen indeholder utvetydige formuleringer, som gør det klart, at muligheden kun foreligger, når mediet bevidst har rettet sin udgivelses- eller udsendelsesvirksomhed mod det pågældende land.

Dansk Transport og Logistik finder ikke, at der er påvist et reelt behov for regler om lovvalget for forpligtelser uden for kontrakt. Det forhold, at der efter forslaget kan ske udpegning også af lovgivningen i en ikke-medlemsstat vil kunne medføre manglende forudsigelighed om lovvalget og dermed en dårligere retstilstand for EU-borgerne. Herudover er Dansk Transport og Logistik bekymret for, om forordningsforslaget vil være i konflikt med e-handelsdirektivet.

Danske Mediers Forum finder i relation til artikel 6 om krænkelse af privatlivet og individets rettigheder, at de foreslåede regler vil være ensbetydende med manglende forudsigelighed om lovvalget, idet det i praksis vil være svært at forudsige, hvor en skade opstår eller truer med at opstå. Der vil som følge heraf være risiko for, at medierne undlader at bringe en udsendelse eller en artikel, som overholder dansk ret, men som kan frygtes at krænke reglerne i et andet

land. Danske Mediers Forum finder på denne baggrund, at sager om mediernes krænkelse af privatlivets fred helt bør undtages fra forordningsforslagets anvendelsesområde, alternativt at lovvalget bør afgøres efter afsenderlandets regler. Danske Mediers Forum finder på denne baggrund, at sager om mediernes krænkelse af privatlivets fred bør afgøres efter afsenderlandets regler. I denne forbindelse peges på det forslag, som Europa-Parlamentet har fremsat vedrørende art. 6. Hvis der ikke findes en tilfredsstillende løsning med udgangspunkt i at lovvalget afgøres efter afsenderlandets regler findes sager om mediernes krænkelse af privatlivets fred helt at burde undtages fra forordningsforslagets anvendelsesområde. Danske Mediers Forum kan derimod støtte forslaget i artikel 8, hvorefter sager om krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder skal afgøres efter loven i det land, hvor den krænkende handling er begået.

Forbrugerrådet mener ikke, at bestemmelsen i forordningsforslagets artikel 4 om produktansvar tager tilstrækkeligt hensyn til, at forbrugerne i det indre marked handler over grænserne uden nødvendigvis at være klar over, om den pågældende vare sælges på hjemmemarkedet. Desuden finder Forbrugerrådet, at artikel 10 om aftalt lovvalg vil kunne være urimelig over for forbrugerne, der ikke nødvendigvis er klar over betydningen af en lovvalgsaftale. Rådet kan herudover ikke gå ind for den foreslåede artikel 13, hvorefter tid og sted for den skadeforvoldende begivenhed er afgørende for, hvilket lands sikkerheds- og adfærdsregler der skal finde anvendelse. Det samme gælder forslaget artikel 23, stk. 2, der efter rådets opfattelse vil medføre, at udbyderens retsregler altid vil skulle anvendes.

Forsikring & Pension finder, at lovvalgssystemet bør være så fleksibelt som muligt, således at lovvalget sker på basis af en friere vurdering af, hvilket land retsforholdet har den nærmeste tilknytning til. På denne måde er der større sikkerhed for rimelige resultater. Forsikring & Pension kan som udgangspunkt gå ind for forslaget artikel 3 om anvendelse af virkningsstedets lov, men finder, at det bør overvejes at "vende reglen om", således at udgangspunktet for lovvalget bliver en konkret vurdering af sagens omstændigheder med mulighed for at lægge vægt på virkningsstedet.

HTS – Handel, Transport og Serviceerhvervene finder, at der er behov for harmonisering af lovvalgsreglerne uden for kontrakt, idet der herved sikres ligebehandling, forudsigelighed og dermed også retssikkerhed ved løsning af grænseoverskridende tvister. Efter HTS' opfattelse indeholder de foreslåede lovvalgsregler – der i øvrigt i det væsentlige svarer til gældende dansk ret - en rimelig afvejning af henholdsvis skadevolders og skadelidtes interesser.

Professor, dr. jur. Joseph Lookofsky, Københavns Universitet, finder generelt, at forordningsforslaget lægger for stor vægt på hensynet til lovvalgets forudsigelighed og enkelhed, således at domstolenes mulighed for at træffe det mest hensigtsmæssige og rimelige lovvalg i den konkrete sag indskrænkes i unødigt grad, jf. herved navnlig forslaget artikel 3, stk. 2 og 3, og artikel 4. Lookofsky er herudover ikke enig i forslaget til artikel 23, stk. 2, som giver e-handelsdirektivet forrang for de generelle lovvalgsregler.

9. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Forslaget tillige med grundnotat herom blev oversendt til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg den 3. december 2003.

Dagsordenspunkt 2: Rådets og Europa-Parlamentets forordning om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure (KOM (2004) 173 endelig).*

Revideret notat. Ændringer er markeret med kursiv.

Resumé

På rådsmødet forventes forslaget fremlagt med henblik på politisk enighed om retsaktens helhed. På rådsmødet den 1.-2. december 2005 opnåede Rådet enighed om teksten til forordningsforslaget. Der udestår herefter alene spørgsmål om præambelteksten og de standardformularer, der skal anvendes i forbindelse med proceduren, samt ikrafttrædelsestidspunktet for forordningsforslaget. Forslaget er omfattet af det danske forbehold (retlige og indre anliggender). Forslaget rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet og medfører ikke lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side har man en overordnet positiv holdning til forslaget.

1. Baggrund

Det Europæiske Råd opfordrede på sit møde i Tammerfors i oktober 1999 Rådet og Kommissionen til at forberede nye regler på de punkter i den civile retspleje, der kan fremme et smidigt retligt samarbejde og en bedre adgang til domstolene. Indførelse af en betalingspåkravsprocedure, dvs. en særlig forenklet procedure til at opnå afgørelser om ubestridte krav (inkasoproses), var blandt de emner, som fremgår af listen over anbefalede lovgivningsinitiativer fra mødet.

Den 30. november 2000 vedtog Rådet et "Program med foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område", hvor afskaffelse af eksekvaturproceduren (dvs. den mellemliggende procedure, der kræves for at opnå anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser afsagt i en anden medlemsstat) i relation til ubestridte krav udpeges som en af hovedprioriteterne. Herudover er harmonisering af medlemslandenes regler vedrørende den civile retspleje i programmet nævnt som en hjælpeforanstaltning, der på visse områder kan være en forudsætning for de ønskede fremskridt hen imod en gradvis afskaffelse af eksekvaturproceduren.

* Forslaget er fremsat med hjemmel i TEF afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdamtraktaten, finder derfor anvendelse.

Kommissionen fremsatte på den baggrund i april 2002 et forslag til forordning om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav. Forslaget blev vedtaget den 21. april 2004.

Desuden fremlagde Kommissionen i december 2002 en grønbog om en EF-procedure for betalingspåkrav og om foranstaltninger til forenkling af søgsmål om krav af mindre værdi, hvor Kommissionen bl.a. beskrev de modeller for en betalingspåkravsprocedure (inkassoproces), der på nuværende tidspunkt findes i medlemsstaternes lovgivning.

Kommissionen har som opfølgning fremsat et forslag af 19. marts 2004 til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure. Proceduren skal efter forslaget gælde i såvel rent interne (nationale) sager som i sager med et grænseoverskridende islæt.

Efter artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdamtraktaten, deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-traktaten (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender).

Da retsgrundlaget for Kommissionens forslag er EF-Traktatens artikel 61, litra c, jf. artikel 65, deltager Danmark ikke i en kommende vedtagelse af forordningen, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Rådets Juridiske Tjeneste har på foranledning af Udvalget for Civilretlige Spørgsmål under Rådet afgivet en udtalelse om det retsgrundlag, som forslaget bygger på. Det fremgår bl.a. af udtalelsen, at Rådets Juridiske Tjeneste ikke finder, at der er tilstrækkeligt grundlag i artikel 61, litra c, jf. artikel 65, til forslaget, i det omfang reglerne i forslaget ikke er begrænset til at vedrøre sager med et grænseoverskridende islæt.

Rådets Juridiske Tjeneste anfører endvidere, at det efter omstændighederne vil være muligt at regulere rent interne (nationale) sager i et (nyt) forslag med hjemmel i EF-Traktatens artikel 308 (der indeholder hjemmel til at udstede retsakter, der er påkrævet for at virkeliggøre Fællesskabets mål, hvor ingen anden hjemmel findes) samtidig med at det foreliggende forslag begrænses til sager med et grænseoverskridende islæt. Danmark er ikke bundet af og deltager ikke i vedtagelsen af forslag fremsat med hjemmel i EF-Traktatens artikel 308, hvis forslaget tilsigter at virkeliggøre ét af de formål, der ligger bag EF-Traktatens afsnit IV.

Medlemsstaterne har på en række rådsmøder drøftet det nærmere indhold af forordningsforslaget, herunder vedrørende forslaget anvendelsesområde. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12. oktober 2005 fandt et flertal af medlemsstaterne i lighed med Danmark, at forslaget om en europæisk betalingspåkravsprocedure alene skal gælde for egentligt grænseoverskridende sager, hvilket Kommissionen accepterede under forudsætning af, at der anlægges en bred fortolkning af begrebet "grænseoverskridende".

På rådsmødet forventes forslaget fremlagt med henblik på politisk enighed om retsakten som helhed. På rådsmødet den 1.-2. december 2005 opnåede Rådet enighed om teksten til forordningsforslaget. Der udestår herefter alene spørgsmål om præambelteksten og de standardformularer, der skal anvendes i forbindelse med proceduren, samt ikrafttrædelsestidspunktet for forordningsforslaget.

Der er på baggrund af navnlig drøftelserne i Rådet og i Udvalget for Civilretlige Spørgsmål udarbejdet et revideret udkast til forordningsforslaget, som nærmere beskrives nedenfor.

2. Indhold

Forslaget sigter imod at fastsætte fælles europæiske regler, der skal tjene til hurtig og effektiv inddrivelse af ubestridte krav.

Proceduren indledes med, at en domstol eller anden kompetent myndighed på fordringshaverens anmodning udsteder en betalingsmeddelelse vedrørende det pågældende forfaldne pengekrav. Betalingsmeddelelsen forkyndes for skyldner, idet denne anmodes om enten at efterkomme kravet eller bestride dette inden for en bestemt tidsfrist. Hvis skyldner undlader dette, bliver kravet eksigibelt (dvs. det vil kunne tvangsfuldbyrdes). Gør skyldner derimod indsigelse mod kravet, fortsætter sagen som udgangspunkt som en almindelig retssag.

For at lette administrationen af proceduren og gøre det muligt at anvende elektronisk databehandling følger det af forslaget, at proceduren bør baseres på anvendelsen af formularer ved kommunikationen mellem retten og parterne. Som bilag til forordningsforslaget findes således en række formularer.

Formular A er til brug for fordringshaverens indgivelse af en anmodning til den kompetente ret om udstedelse af et europæisk betalingspåkrav, mens formular B er til brug for rettens eventuelle anmodning til fordringshaveren om at berigtige en sådan anmodning. Formular C indeholder rettens forslag til fordringshaveren om at ændre en anmodning om et europæisk betalings-

påkrav. Ved rettens afvisning af en anmodning om et europæisk betalingspåkrav anvendes formular D, mens formular E udgør det egentlige europæiske betalingspåkrav, der indeholder en række vigtige oplysninger til skyldneren om bl.a. muligheden for at fremkomme med indsigelser og retsvirkningerne af påkravet, såfremt skyldner ikke fremkommer med indsigelser inden for en nærmere angiven tidsfrist. Formular F er til brug for skyldnerens eventuelle indsigelser mod et betalingspåkrav. Formular G udfyldes af retten i forbindelse med erklæring om betalingspåkravets eksigibilitet.

Efter artikel 1, stk. 1, har forordningen til formål at forenkle og fremskynde grænseoverskridende søgsmål om ubestridte pengekrav og at nedbringe søgsmålsomkostningerne ved at indføre en europæisk betalingspåkravsprocedure. Forordningen har endvidere til formål at muliggøre fri bevægelighed for europæiske betalingspåkrav overalt i medlemsstaterne, hvilket skal ske ved fastsættelse af mindstestandarder, hvis overholdelse overflødiggør en mellemliggende procedure i fuldbyrdesstaten forud for anerkendelsen og fuldbyrdelsen af betalingspåkravet (afskaffelse af eksekvaturproceduren).

Det bestemmes i artikel 1, stk. 2, at forordningen ikke er til hinder for, at en kreditor kan forfølge et krav ved brug af en anden procedure, der er hjemlet i loven i en medlemsstat eller i fællesskabsretten.

I henhold til artikel 2 skal forordningen finde anvendelse på grænseoverskridende sager på det civil- og handelsretlige område, uanset hvilken domstol eller ret der er kompetent. Forordningen finder ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender eller statens ansvar for handlinger og unddelelser under udøvelse af statsmagt (*acta jure imperii*). Forordningen finder heller ikke anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller samt arv efter loven eller testamente, konkurs, akkord og andre lignende ordninger samt social sikring. Forordningen finder herudover ikke anvendelse på krav affødt af forpligtelser uden for kontrakt, medmindre parterne har indgået en aftale om disse krav, eller der foreligger en gældsvedgåelse, eller hvis disse krav vedrører opgjort gæld som følge af formuefællesskab.

Efter artikel 2, stk. 3 forstås der i forordningen ved "medlemsstat" alle medlemsstater med undtagelse af Danmark.

Forordningens artikel 3 indeholder en definition af grænseoverskridende sager. Herefter forstås der ved en "grænseoverskridende sag" en sag, hvori mindst en af parterne har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat end den, hvor den ret, ved hvilken sagen er anlagt er beliggende.

I artikel 3, stk. 2, bestemmes det, at bopæl afgøres efter artikel 59 og 60 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen).

I medfør af artikel 3, stk. 3, afgøres spørgsmålet om, hvorvidt en sag er grænseoverskridende, på det tidspunkt, hvor anmodningen om et europæisk betalingspåkrav indgives til den kompetente ret.

Efter artikel 4 begrænses anvendelsen af den europæiske betalingspåkravsprocedure til inddrivelse af opgjorte og forfaldne pengekrav. Der er ikke fastsat nogen beløbsgrænse for pengekravets størrelse.

Forordningsforslagets artikel 5 indeholder en række definitioner af betydning for forordningens anvendelsesområde. Ved "udstedelsesstat" forstås således den medlemsstat, hvori det europæiske betalingspåkrav udstedes og ved "fuldbyrdesstat" forstås den medlemsstat, hvori det europæiske betalingspåkrav ønskes fuldbyrdet, jf. artikel 5, nr. 1 og 2. "Ret" skal forstås som alle myndigheder i medlemsstaterne med kompetence i spørgsmål, der falder ind under forordningen og "den udstedende ret" er den ret, der udsteder det europæiske betalingspåkrav, jf. artikel 5, nr. 3 og 4.

Artikel 6 vedrører retternes kompetence. I medfør af artikel 6, stk. 1, afgøres retternes kompetence ved anvendelse af forordningen efter de relevante fællesskabsretlige bestemmelser, herunder Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelse på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen).

Det følger af artikel 6, stk. 2, at såfremt anmodningen vedrører en aftale, der er indgået af en person (forbrugeren) med henblik på brug, der må anses for at ligge uden for dennes erhvervsmæssige virksomhed, og skyldneren er forbrugeren, er dog alene retterne i den medlemsstat, hvor skyldneren har bopæl efter artikel 59 i Bruxelles I-forordningen, kompetente.

Artikel 7 bestemmer, at anmodning om et europæisk betalingspåkrav indgives ved brug af en standardformular, som skal indeholde oplysning om:

- a) parternes, og i givet fald deres repræsentanters, navne og adresser og den domstol, som anmodningen indgives til,*
- b) kravets størrelse,*

- c) såfremt der påløber renter, rentesatsen og det tidsrum, for hvilket der kræves renter, medmindre en lovbestemt rente automatisk tilføjes hovedstolen i medfør af loven i udstedelsesstaten,
- d) den retlige interesse, herunder en beskrivelse af de forhold, hvorpå kravet og i givet fald de krævede renter støttes,
- e) en beskrivelse af de bevisligheder, hvorpå kravet støttes
- f) grundlaget for rettens kompetence
- g) sagens grænseoverskridende karakter i henhold til artikel 3.

Det følger af artikel 7, stk. 3, at fordringshaveren i anmodningen skal angive, at de afgivne oplysninger efter vedkommendes bedste overbevisning er sande, og at han er klar over, at eventuelle bevidst falske angivelser vil kunne medføre passende sanktioner efter udstedelsesstatens lov.

Efter artikel 7, stk. 4, kan fordringshaveren i et bilag til anmodningen meddele retten, at han modsætter sig overgang til almindelig retssag som omhandlet i artikel 17, hvis skyldneren fremkommer med indsigelse. Fordringshaveren kan dog meddele retten denne oplysning på et senere tidspunkt, dog under alle omstændigheder inden påkravet udstedes.

I medfør af artikel 7, stk. 5, kræver anvendelse af alle andre kommunikationsmidler end papirform, at sådanne accepteres af udstedelsesstaten og er til rådighed for den behandlende ret. En elektronisk signatur skal efter artikel 7, stk. 6, anerkendes i udstedelsesstaten, uden at der må stilles yderligere krav end hvad der følger af artikel 2, nr. 2, i direktiv 1999/93/EF om en fællesskabsramme for elektroniske signatur.

Som betingelse for udstedelse af et europæisk betalingspåkrav angiver artikel 8, at den valgte domstol hurtigst muligt skal undersøge, om kravet, der søges inddrevet, er omfattet af forordningens anvendelsesområde og at formkravene til anmodningen er opfyldt. Domstolen skal herudover undersøge, om kravet forekommer berettiget og antageligt.

I artikel 9 bestemmes det, at fordringshaveren gives mulighed for at supplere eller berigtige anmodningen, hvis anmodningen ikke opfylder formkravene i artikel 7. Dette gælder dog ikke, hvis anmodningen er klart uberettiget eller uantagelig.

Det bestemmes i artikel 9, stk. 2, at retten fastsætter en passende frist under de givne omstændigheder for supplerings eller berigtigelse. Fristen kan efter rettens eget skøn forlænges.

Finder retten, at anmodningen kun er antagelig og kun er begrundet for en del af kravet, underretter den fordringshaveren herom ved anvendelse af formularen i bilaget, jf. bestemmelsen i artikel 10. Fordringshaveren opfordres til at acceptere eller afvise et påkrav på det beløb, som retten finder antageligt og begrundet, samt om konsekvenserne heraf.

Såfremt fordringshaveren accepterer påkravet som foreslået af retten, udstedes betalingspåkravet i overensstemmelse hermed efter reglerne i artikel 12. Hvis fordringshaveren ikke accepterer det delvise påkrav eller ikke svarer inden for fristen, afsluttes den europæiske betalingspåkravsprocedure, og fordringshaveren må herefter indlede en almindelig retssag vedrørende kravet, jf. artikel 10, stk. 2 og 3.

Hvis anmodningen (eventuelt efter at fordringshaveren har haft mulighed for at fuldstændiggøre eller berigtige anmodningen) ikke opfylder kravene, afviser domstolen ifølge artikel 11 at udstede et betalingspåkrav. Det samme gælder, hvis kravet er klart uberettiget eller uantageligt. Fordringshaveren underrettes om grundene til afvisningen ved hjælp af formularen i bilaget. Afvisningen af anmodningen kan ikke appelleres.

Det følger af forslagets artikel 11, stk. 3, at afvisningen af anmodningen ikke er til hinder for, at fordringshaveren kan forfølge sit krav gennem en ny anmodning om et europæisk betalingspåkrav eller enhver anden procedure, der er til rådighed efter en medlemsstats lov.

Artikel 12 vedrører udstedelse af et europæisk betalingspåkrav. Det følger heraf, at såfremt betingelserne herfor er opfyldt, udsteder retten hurtigst muligt, normalt senest tredive dage efter anmodningens indgivelse, betalingspåkravet ved anvendelse af formularen i bilaget.

Skyldneren gøres i betalingspåkravet opmærksom på, at han har valget mellem at betale det beløb, som er anført i betalingspåkravet, eller at modsætte sig kravet ved at fremkomme med indsigelser inden for den frist, der følger af artikel 16, stk. 2.

Skyldneren gøres ligeledes opmærksom på, at påkravet alene er udstedt på grundlag af oplysninger fra fordringshaveren, som ikke er blevet prøvet af retten, og at påkravet bliver eksigibelt, medmindre der er indgivet en indsigelse til retten. Herudover oplyses skyldneren om, at såfremt der fremkommes med indsigelser, vil sagen fortsætte ved de kompetente retter i udstedelsesstaten efter de almindelige civile retsplejeregler, medmindre fordringshaveren har anmodet om, at sagen i så fald hæves, jf. artikel 12, stk. 4.

Retten påser i medfør af artikel 12, stk. 5, at betalingspåkravet forkyndes for skyldneren i overensstemmelse med national lov på en måde, der opfylder de mindstestandarder, der er fastsat i forordningsforslagets artikel 13-15.

Efter artikel 13 forkyndes det europæiske betalingspåkrav for skyldneren med bevis for modtagelse fra skyldnerens side i overensstemmelse med national lov i den anmodende medlemsstat på en af følgende måder:

- a) personlig forkyndelse bekræftet ved et dateret modtagelsesbevis, som skyldneren har underskrevet,*
- b) personlig forkyndelse bekræftet ved et dokument underskrevet af den kompetente stævningsmand, der ud over at fastslå, at skyldneren har modtaget dokumentet eller har nægtet at modtage det uden lovlige grund, angiver forkyndelsesdatoen,*
- c) postforkyndelse bekræftet ved et dateret modtagelsesbevis, som skyldneren har underskrevet og returneret, eller*
- d) forkyndelse ved elektroniske midler f.eks. fax eller e-post bekræftet ved et dateret modtagelsesbevis, som skyldneren har underskrevet og returneret.*

I medfør af artikel 14, kan der også ske forkyndelse uden bevis for modtagelse fra skyldnerens side på en af følgende måder:

- a) personlig forkyndelse på skyldnerens personlige adresse for personer, der har adresse på samme bopæl som skyldneren, eller som af skyldneren er ansat til at arbejde dér,*
- b) personlig forkyndelse på skyldnerens erhvervsmæssige hjemsted, hvis skyldneren er en selvstændig erhvervsdrivende eller en juridisk person, for personer, der er ansat af skyldneren,*
- c) deponering af påkravet i skyldnerens postkasse,*
- d) deponering af påkravet på et postkontor eller hos kompetente offentlige myndigheder og skriftlig meddelelse om dennes deponering i skyldnerens postkasse, forudsat at den skriftlige meddelelse tydeligt angiver, at det drejer sig om et retsdokument, eller at meddelelsen har retsvirkning som forkyndelse og medfører, at tidsfrister begynder at løbe,*
- e) postforkyndelse uden den i stk. 3 omhandlede form for bekræftelse, hvis skyldneren har adresse i udstedelsesstaten, eller*
- f) elektroniske midler bekræftet ved en automatisk kvittering for levering, forudsat at skyldneren på forhånd udtrykkeligt har accepteret denne forkyndelse.*

Forkyndelse i overensstemmelse med artikel 14, stk. 1, kan dog kun foretages, hvis skyldneres adresse ikke med sikkerhed er kendt.

Efter artikel 15 kan forkyndelse i henhold til artikel 13 og 14 også foretages for en repræsentant for skyldneren.

Efter artikel 16 kan skyldneren fremsætte indsigelse mod det europæiske betalingspåkrav over for den behandlende ret. Indsigelse kan fremsættes ved anvendelse af den standardformular, der fremsendes sammen med det europæiske betalingspåkrav. Fristen for svarskriftet er tredive dage regnet fra dagen efter den dato, hvor det europæiske betalingspåkrav blev forkyndt for skyldneren.

Skyldner skal angive i indsigelsen, at han bestrider kravet, men skyldneren er ikke forpligtet til at angive grundene hertil. Fordringshaveren skal underrettes om, hvorvidt skyldneren har gjort indsigelse.

Det bestemmes i artikel 17, at hvis der rettidigt er fremsat indsigelser mod et betalingspåkrav fortsætter sagen ved de kompetente retter i udstedelsesstaten efter de almindelige civile retsplejeregler, medmindre fordringshaveren i anmodningen udtrykkeligt har anmodet om, at denne i så fald ønsker sagen hævet. Overgangen til almindelig domstolsbehandling er underlagt lovgivningen i udstedelsesstaten.

Såfremt der ikke rettidigt er fremsat indsigelser mod et betalingspåkrav skal retten straks erklære det europæiske betalingspåkrav for eksigibelt ved anvendelse af formularen i bilaget til forordningen, jf. artikel 18.

Efter artikel 19 i det reviderede forordningsforslag skal et europæisk betalingspåkrav, der er eksigibelt i anerkendelsesstaten, anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet, og uden at der kan gøres indsigelse mod anerkendelsen (afskaffelse af eksekvaturproceduren).

Skyldner kan i særlige tilfælde efter udløbet af fristen i artikel 16, stk. 2, anmode om fornyet prøvelse af betalingspåkravet.

En fornyet prøvelse forudsætter, enten at betalingspåkravet er blevet forkyndt ved brug af en metode, der ikke giver bevis for, at skyldner personligt har modtaget det, og at dokumentet ikke er nået frem til skyldner i så god tid, at skyldner har kunnet varetage sine interesser under sa-

gen, uden at dette skyldes fejl fra skyldnerens side, eller at skyldner uden egen skyld var forhindret i at gøre indsigelse mod kravet på grund af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder. I begge tilfælde skal debitor handle hurtigst muligt, jf. artikel 20, stk. 1.

I medfør af artikel 20, stk. 2, har skyldneren også ret til at anmode om en særlig prøvelse, såfremt betalingspåkravet klart er blevet udstedt med urette under hensyntagen til de krav, der er fastsat i forordningen, eller som følge af andre ekstraordinære omstændigheder.

Med forbehold for bestemmelserne i forordningen afgøres fuldbyrdelsesproceduren efter fuldbyrdelsesstatens lov, jf. artikel 21, stk. 1. Der kan ikke stilles krav om sikkerhed eller depositum af nogen art med den begrundelse, at fordringshaveren er udlænding eller ikke har bopæl eller opholdssted i fuldbyrdelsesstaten.

I forordningsforslagets artikel 22, bestemmes det, at der gives afslag på fuldbyrdelse, hvis det europæiske betalingspåkrav er uforeneligt med en retsafgørelse, der tidligere er truffet i en medlemsstat eller i et tredjeland, forudsat

- a) at den tidligere retsafgørelse havde samme genstand, hvilede på samme grundlag og var mellem samme parter,
- b) at den tidligere retsafgørelse opfylder de nødvendige betingelser for anerkendelse i fuldbyrdelsesstaten, og
- c) at uforeneligheden ikke kunne være blevet gjort gældende som indsigelse under retssagen i udstedelsesstaten.

Efter artikel 22, stk. 2, afslås fuldbyrdelse tillige på anmodning, hvis og i det omfang skyldneren har betalt fordringshaveren det beløb, som er angivet i det europæiske betalingspåkrav.

Det følger af artikel 24, at det hverken for fordringshaveren eller skyldneren er obligatorisk at lade sig repræsentere ved en advokat eller en anden jurist i relation til betalingspåkravsproceduren.

Retsafgifterne til en europæisk betalingspåkravsprocedure samt en eventuel efterfølgende civil retssag som følge af skyldners bestridelse af kravet ved afgivelse af et svarskrift eller en indsigelse mod betalingspåkravet må ifølge artikel 25 ikke overstige retsafgiften ved en almindelig civil retssag uden forudgående betalingspåkravsprocedure.

I øvrigt reguleres alle processuelle spørgsmål, der ikke specifikt er behandlet i forordningen, af lovgivningen i den medlemsstat, hvor betalingspåkravsproceduren gennemføres, jf. artikel 26.

Det bestemmes i artikel 27, at forordningen ikke berører anvendelsen af Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelsesforordningen).

Efter artikel 28 skal medlemsstaterne samarbejde for at sikre, at offentligheden og relevante fagkredse informeres om, hvilke udgifter, der er forbundet med forkyndelse af dokumenter, og hvilke myndigheder, der er kompetente med hensyn til fuldbyrdelse af et europæisk betalingspåkrav, navnlig gennem det europæiske retlige netværk på det civil- og handelsretlige område, der er oprettet i overensstemmelse med Rådets beslutning 2001/470/EF.

Efter artikel 29 skal medlemsstaterne inden en ikke nærmere anført dato meddele Kommissionen en række oplysninger, herunder hvilke retter, der har kompetence til at udstede et europæisk betalingspåkrav, og de kommunikationsmidler, som accepteres i forbindelse med det europæiske betalingspåkrav og som er til rådighed for retterne.

Kommissionen stiller de oplysninger, der meddeles i henhold til stk. 1, til rådighed for offentligheden gennem offentliggørelse i Den Europæiske Unions Tidende og på enhver anden hensigtsmæssig måde, jf. artikel 29, stk. 2.

Artikel 30 og 31 indeholder gennemførelsesbestemmelser vedrørende ajourføring eller ændring af standardformularerne.

Efter artikel 32 forelægger Kommissionen fem år efter forordningens anvendelsesdato Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af forordningen. Rapporten skal omfatte en vurdering af proceduren, sådan som den har fungeret, og en udvidet konsekvensanalyse for hver enkelt medlemsstat. Rapporten skal bl.a. afgives på baggrund af medlemsstaternes oplysninger om den grænseoverskridende anvendelse af det europæiske betalingspåkrav. Kommissionens rapport ledsages om nødvendigt af forslag om tilpasning.

I henhold til artikel 33 træder forordningen i kraft på en ikke nærmere angivet dato.

3. Gældende dansk ret

Indtil 1. januar 2005 indeholdt retsplejeloven ikke særlige regler om behandling af sager vedrørende ubestridte (penge)krav.

Ved lov nr. 450 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter (forenklet inkassoproces) blev der pr. 1. januar 2005 indført en valgfri, forenklet inkassoproces, der kan anvendes ved inddrivelse af forfaldne pengekrav på højst 50.000 kr. (eksklusive renter og omkostninger), når fordringshaveren forventer, at skyldneren ikke har indsigelser mod kravet eller vil gøre modkrav gældende.

Efter loven indledes inddrivelsen ved indlevering af et betalingspåkrav til fogedretten, der indledningsvis foretager samme prøvelse som ved afsigelse af udeblivelsesdomme. Opfylder påkravet de fastsatte betingelser, forkyndes påkravet for skyldneren, der har en frist til at gøre indsigelse mod påkravet.

Fordringshaveren skal i anmodningen bl.a. anføre en kort fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, som kravet støttes på, men skal ikke fremlægge eller angive beviser for det krav, der ønskes inddrevet. Hvis fordringshaverens krav er uklart eller ikke findes begrundet i sagsfremstillingen eller sagsfremstillingen må antages i væsentlige henseender at være urigtig, afviser retten sagen.

Hvis påkravet opfylder de fastsatte betingelser og skyldneren ikke rettidigt fremsætter indsigelse, giver fogedretten betalingspåkravet påtegning herom. Når betalingspåkravet har fået en sådan påtegning, kan det tjene som grundlag for tvangsfuldbyrdelse og har i øvrigt samme bindende virkning som en dom. Skyldneren har dog mulighed for at få sagen genoptaget efter samme regler, som gælder ved genoptagelse af udeblivelsesdomme i civile sager.

Der er efter loven mulighed for at få gennemført den samlede inddrivelse på baggrund af blot én anmodning, betalingspåkravet, således at fordringshaver kan vælge, at sagen automatisk fortsætter med indkaldelse til møde i fogedretten med henblik på foretagelse af udlæg, såfremt skyldneren ikke har indsigelser mod kravet.

Fordringshaveren kan desuden vælge, at retssagsbehandling indledes på grundlag af betalingspåkravet uden indlevering af stævning, hvis skyldneren fremsætter indsigelser.

Retsafgiften for rettens behandling af selve betalingspåkravet er lavere end retsafgiften for en civil retssag. Retsafgiften for rettens behandling af betalingspåkravet og en efterfølgende civil retssag, hvis sagen overgår til almindelig rettergang, fordi skyldneren gør indsigelse, er den samme som retsafgiften for behandlingen af civil retssag uden forudgående betalingspåkravsprocedure.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Som anført under punkt 1 er forslaget omfattet af det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender.

Danmark deltager således ikke i en kommende vedtagelse af forordningen, der ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Advokatrådet, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Dansk Retspolitisk Forening, Institut for Menneskerettigheder, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Finansrådet, Realkreditrådet, Forsikring & Pension, HTS Interesseorganisationen, Dansk Industri, Dansk Handel & Service, Håndværksrådet, Byggeriets Firkant, Dansk InkassoBrancheforening, Danske Entreprenører, Liberale Erhvervs Råd, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Dansk Ejendomsmæglerforening, De Danske Patentagenters Forening, Danmarks Rederiforening, Danske Speditører, Grundejernes Landsorganisation, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, Specialarbejderforbundet i Danmark, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Det Danske Voldgiftsinstitut, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Landbrugsrådet, Foreningen af Registrerede Revisorer, IT-Brancheforeningen, Danske Finansieringsselskabers Forening, Boligselskabernes Landsforening samt Lejernes Landsorganisation.

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet, Politiforbundet i Danmark, Institut for Menneskerettigheder, Amtsrådsforeningen, Frederiksberg Kommune, Finansrådet, Realkreditrådet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Danmarks Rederiforening, Det Danske Voldgiftsinstitut, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed og Foreningen af Registrerede Revisorer har ikke bemærkninger til forslaget.

Den Danske Dommerforening finder det svært at se behovet for europæisk regulering af sager uden grænseoverskridende islæt.

Dommerfuldmægtigforeningen støtter tilvejebringelsen af en summarisk proces, der kan lette bl.a. virksomheders mulighed for at iværksætte inddrivelse af udestående fordringer i udlandet. Foreningen finder forslaget til forordning gennemarbejdet og velafbalanceret, men peger på, at det kan forekomme formalistisk, at såvel det indledende processkrift som det betalingspåkrav, som udstedes af retten, skal forkyndes. Foreningen finder endelig, at idéen med at etablere et katalog over kompetente domstole er god, og opfordrer til, at man skaber en søgemulighed svarende til den, der findes på www.domstol.dk.

HK Landsklubben Danmarks Domstole bemærker, at behandlingen af ikke-tvistige pengekrav bør finde sted ved domstolene, idet domstolene er de bedst egnede til at behandle sådanne sager. HK Landsklubben gør desuden opmærksom på, at der er flere uafklarede spørgsmål i relation til forslaget, blandt andet om danske erhvervsdrivende vil kunne benytte sig af regler, der ikke vil gælde for og i Danmark, og om et betalingspåkrav fra et andet EU-land vil kunne inddrives ved fogedretten i Danmark, når reglerne på grund af det retlige forbehold ikke gælder i Danmark.

Advokatrådet bemærker, at det ikke fremgår af forslaget, om betalingspåkravsproceduren kan anvendes af danske kreditorer, som har forfaldne krav mod en skyldner med værneting i et af de øvrige EU-lande, eller om en kreditor fra et tredjeland vil kunne anvende betalingspåkravsproceduren mod en skyldner med værneting i et af de øvrige EU-lande. Efter Advokatrådets opfattelse kan der med fordel hentes inspiration i de danske regler ved udformningen af forordningens regler, da den foreslåede procedure indeholder flere sagsskridt end den, der er gennemført i Danmark ved reglerne om en forenklet inkassoproses for sager indtil 50.000 kr.

Advokatrådet anbefaler, at det fremgår af forordningen, at de vedhæftede standardformularer skal udfyldes på det sprog, der anvendes i det land, hvor skyldner har værneting. Med hensyn til forslagets artikel 5, hvorefter domstolen skal påse, at forordningens betingelser er opfyldt og i modsat fald afvise anmodningen uden mulighed for appel, foreslår Advokatrådet, at det overvejes at skabe hjemmel til at udsætte sagen med en frist til at berigtige formelle fejl. Advokatrådet foreslår endvidere, at en eventuel afvisning begrundes, således at det bliver muligt for kreditor at rette eventuelle formelle mangler.

Skyldneren skal efter forslaget reagere, hvis han eller hun vil bestride en fordring, og forslaget er ikke begrænset til fordringer under et vist beløb. Advokatrådet peger på, at en domstol der-

med vil skulle give dom for selv meget store beløb, herunder eventuelt med krav om dækning af betydelige rente- og inkassoomkostninger, uden noget bestyrket grundlag for, at der foreligger en forfalden, retskraftig fordring. Efter Advokatrådets opfattelse bør det overvejes, at retten af egen drift påser overholdelse af materiel, ufravigelig lovgivning, i hvert fald i tilfælde hvor der er tale om ufravigelige regler, der skal beskytte forbrugeren. Endelig bemærker Advokatrådet, at det ikke fremgår direkte af forordningsforslaget, om retten skal påse, at eventuelle krav i national lovgivning til den forudgående, udenretlige procedure, f.eks. krav om rykker- og inkassoskrivelser, opgørelse af fordringen mv., er iagttaget.

Foreningen Danske Inkassoadvokater tilslutter sig Advokatrådets høringssvar og finder det endvidere problematisk, at en rets afvisning af at udstede et betalingspåkrav ikke kan appelleres.

Forbrugerrådet henviser til sit høringssvar af 23. februar 2004 over Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om Adgang til domstolene (Reform af den civile retspleje III), der bl.a. indeholder et forslag om en forenklet inkassoproces. Forbrugerrådet anfører heri generelt, at anvendelsen af et statsligt tvangsfuldbyrdelsessystem mod en borger kræver et sikkert grundlag, og at de grundlæggende regler om prøvelse af kravet ved udeblivelse, genoptagelse, fogedrettens prøvelse af indsigelser samt appel af fogedrettens afgørelser mv. derfor også bør gælde en forenklet inkassoproces.

Forbrugerrådet opfordrer til, at det sikres, at forordningen får et retssikkerhedsniveau, som opfylder kravene i den danske lov om en forenklet inkassoproces samt i Retsplejerådets betænkning om bl.a. en forenklet inkassoproces for det tilfælde, at Danmark i fremtiden vil deltage i det retlige samarbejde.

Forsikring & Pension tilslutter sig overordnet intentionerne i forslaget om at skabe en forenklet inddrivelsesprocedure, herunder ideen om at skabe ensartede og forenklede regler for så vidt angår grænseoverskridende sager.

Forsikring & Pension finder, at der ikke er behov for at indarbejde forslagets regler i de danske regler om en forenklet inkassoproces, herunder udvide ordningen til krav over 50.000 kr.

HTS Interesseorganisationen peger på, at det forekommer u hensigtsmæssigt, hvis en erhvervsdrivende skal forholde sig til to forskellige forenklede inddrivelsesprocedurer og anbefaler, at en eventuel europæisk ordning er i overensstemmelse med den danske inkassoproces.

Dansk Industri opfatter det som positivt, at der på europæisk niveau indføres forenklede regler for inddrivelsen af både ubestridte og bestridte krav og opfordrer samtidig til, at Danmark søger at tilslutte sig en kommende forordning på dette område gennem en parallelaftale. Dansk Industri opfordrer til, at de gældende danske regler på de områder, der dækkes af forordningsforslaget, tilpasses de kommende regler i en forordning.

Håndværksrådet anbefaler, at der indføres en europæisk betalingspåkravsprocedure i lighed med den inkassoproces, der er indført i Danmark. I den forbindelse finder Håndværksrådet, at reglen om, at kun krav på under 50.000 kr. er omfattet af reglerne i retsplejeloven om forenklet inkassoproces, bør tilpasses forslaget til en europæisk betalingspåkravsprocedure, som ikke indeholder en beløbsgrænse.

Håndværksrådet anfører derudover, at andre end advokater bør kunne indgive betalingspåkrav, og at den danske ordning også på dette punkt bør tilpasses forslaget til en europæisk betalingspåkravsprocedure. Endelig efterlyser Håndværksrådet en afklaring af, på hvilken måde sprogproblemer, der opstår i relation til anvendelsen af en europæisk betalingspåkravsprocedure, vil skulle løses.

Liberale Erhvervs Råd finder forslaget positivt.

Specialarbejderforbundet i Danmark (nu Fagligt Fælles Forbund) anfører, at forslaget, i det omfang det ikke begrænses til sager med et grænseoverskridende islæt, vil ”udhule” de bestemmelser, der er indført i Danmark om en forenklet inkassoproces, idet en betalingspåkravsprocedure herefter vil kunne anvendes uafhængigt af fordringens størrelse. SID forudser, at de gældende regler i retsplejeloven om en forenklet inkassoproces vil blive uden betydning, hvis de regler, der foreslås i forordningen, indføres i dansk ret. I sager, der ikke har et grænseoverskridende islæt, tilgodeses formålet om at skabe en ensartet europæisk procedure for hurtig opnåelse af en afgørelse, der kan fuldbyrdes, efter SIDs opfattelse allerede i national (dansk) ret.

SID anfører, at de retssikkerhedshensyn, som formentlig har været afgørende for vedtagelsen af reglerne om den danske inkassoproces, vil bortfalde med indførelsen af forslaget. SID henviser endvidere til de bemærkninger, forbundet afgav i relation til den foreslåede inkassoproces i Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om Adgang til domstolene (Reform af den civile retspleje III) og nævner derudover, at man tidligere har beklaget den udvikling, at processen ved domstolene i stadig større omfang sker på et skriftligt grundlag.

SID kan samlet set kun tiltræde forslaget til forordning, i det omfang reglerne udformes således, at betalingspåkravsproceduren alene kan anvendes på grænseoverskridende tvister.

6. Nærhedsprincippet

Forslaget til Rådets og Europa-Parlamentets forordning ses ikke at være i strid med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Danmark deltager som nævnt ikke i en kommende vedtagelse af Rådets og Europa-Parlamentets forordning, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark, jf. Protokollen om Danmarks stilling (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender).

Danmark er generelt positivt indstillet over for forslaget om at indføre en europæisk betalingspåkravsprocedure.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget behandles efter EF-traktatens art. 251 (proceduren for fælles beslutningstagen). Europa-Parlamentet har den 13. december 2005 afgivet en udtalelse om forslaget.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 6. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Et grundnotat er henholdsvis den 2. og den 5. juli 2004 sendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

De modtagne hørings svar og en høringsoversigt vedrørende forslaget er den 9. november 2004 sendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Et bidrag til samlenotat blev endvidere forelagt Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg til orientering forud for rådsmøderne den 14. april, 12. oktober og 1.-2. december 2005.

Dagsordenspunkt 3: Rammeafgørelse om den europæiske bevissikringskendelse (KOM(2003)688)

Revideret notat. Ændringer er markeret med kursiv.

Resumé

Formålet med forslaget er at sikre et hurtigere og mere effektivt retligt samarbejde i straffesager, når det drejer sig om fremskaffelse af visse genstande, dokumenter og data til brug i en straffesag i et andet EU-medlemsland. Forslaget vurderes ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Forslaget vil have lovgivningsmæssige konsekvenser, mens det ikke vurderes at ville have statsfinansielle konsekvenser af betydning. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side har man fra starten været meget skeptisk over for Kommissionens forslag, som dog på en række afgørende punkter er blevet forbedret, således at man nu fra dansk side generelt ser positivt på det foreliggende udkast til rammeafgørelse. På rådsmødet forventes det, at Rådet skal drøfte det foreliggende udkast til rammeafgørelse med henblik på at nå til samlet politisk enighed herom.

1. Baggrund

På sit møde i december måned 1998 godkendte Det Europæiske Råd en handlingsplan udarbejdet af Rådet og Kommissionen med henblik på gennemførelse af Amsterdam-traktatens bestemmelser om et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Et af formålene med planen er, at der gennem fælles handling inden for det politimæssige og strafferetlige samarbejde skal iværksættes en intensiveret indsats for bl.a. at forebygge og bekæmpe organiseret kriminalitet, navnlig terrorisme, menneskehandel, overgreb mod børn, ulovlig våbenhandel, korruption samt svig.

Målet skal bl.a. nås gennem et tættere samarbejde mellem medlemslandenes politimyndigheder og de retlige myndigheder. Det fremgår af handlingsplanen, at der inden to år efter Amsterdam-traktatens ikrafttræden bør iværksættes en proces med henblik på at forenkle procedurerne for gensidig anerkendelse af kendelser og domme i straffesager.

I forbindelse med Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15.-16. oktober 1999 vedtog stats- og regeringscheferne, at princippet om gensidig anerkendelse skulle være hjørnesteinen i det retlige samarbejde inden for EU på både det civil- og det strafferetlige område. Princippet skulle gælde for såvel domme som andre afgørelser truffet af retlige myndigheder.

Rådet vedtog den 29. november 2000 i overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere et program for foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager. Af programmet fremgår det, at der skal gives højeste prioritet til afgørelser med henblik på tilvejebringelse af bevismateriale, jf. programmets pkt. 2.1.1., hvor følgende bl.a. er anført:

Mål: Muliggøre anerkendelse af bevismateriale, forhindre, at det går tabt, og lette fuldbyrdelsen af ransagnings- og beslaglæggelseskendelser med henblik på hurtigt at tilvejebringe bevismateriale i straffesager (punkt 36 i Det Europæiske Råds konklusioner fra Tampere).

Foranstaltning nr. 3: For at lette den gensidige information bør der indføres en standardformular til anmodning om oplysninger om tidligere straffedomme på alle fællesskabssprog.

Foranstaltning nr. 5: Undersøge, hvilke fremskridt der kan gøres med henblik på:

- at sikre, at forbehold og erklæringer vedrørende tvangsforanstaltninger i henhold til artikel 5 i konventionen om gensidig retshjælp fra 1959, suppleret med artikel 51 og 52 i konventionen om gennemførelse af Schengen-aftalen, ikke længere kan gøres gældende mellem medlemsstaterne, navnlig for så vidt angår bekæmpelse af organiseret kriminalitet, hvidvaskning af udbyttet fra strafbart forhold og økonomisk kriminalitet.
- at sikre, at de grunde til at afslå anmodninger om gensidig retshjælp, som er nævnt i artikel 2 i konventionen fra 1959, suppleret med artikel 50 i konventionen om gennemførelse af Schengen-aftalen, ikke længere kan gøres gældende mellem medlemsstaterne.

Foranstaltning nr. 6: Udarbejdelse af et instrument med henblik på anerkendelse af kendelser vedrørende sikring af bevismateriale for at undgå, at bevismateriale, der befinder sig på en anden medlemsstats område, går tabt.

Foranstaltning nr. 6 i programmet er gennemført ved Rådets rammeafgørelse om gennemførelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale. Denne rammeafgørelse, som bl.a. indeholder krav om gensidig anerkendelse af kendelser ud-

stedt for at indefryse bevismateriale og eventuelt udlevere det til udstedelsesstaten, blev vedtaget den 22. juli 2002 og er offentliggjort i EF-Tidende den 2. august 2003 (EFT2002/C184/8).

Kommissionen har bl.a. med henvisning til, at den nævnte rammeafgørelse om indefrysningsskendelser alene omhandler en del af samarbejdet om bevismateriale, fremsat et forslag til Rådets rammeafgørelse om en europæisk bevissikringskendelse til fremskaffelse af genstande, dokumenter og data til brug i straffesager. Kommissionen har i den forbindelse henvist til, at der er behov for at løse betydelige udestående problemer i samarbejdet, hvad angår bevismateriale, som er omfattet af rammeafgørelsen om indefrysningsskendelser. Kommissionen peger bl.a. på, at der vil kunne forekomme situationer, hvor en anerkendelse af en indefrysningsskendelse vil kræve yderligere tvangsindgreb, f.eks. i form af ransagning, som i givet fald vil skulle foretages i overensstemmelse med fuldbyrdesstatens gældende regler, herunder procedureregler.

Hensigten med forslaget er på denne baggrund at sikre et hurtigere og mere effektivt retligt samarbejde i straffesager, når det drejer sig om fremskaffelse af (eksisterende) genstande, dokumenter og data til brug i straffesager i et andet EU-medlemsland. Rammeafgørelsen om en (ny) europæisk bevissikringskendelse på dette område vil således – efter Kommissionens forslag – skulle erstatte de traditionelle aftaler om gensidig retshjælp efter Europarådets konvention fra 1959 om gensidig retshjælp i straffesager og lignende instrumenter. Anmodninger om retshjælp til fremskaffelse af (nyt) bevismateriale, såsom afhøring af mistænkte, vidner mv., eller efterforskningskridt, der indebærer bevisoptagelse i reel tid, f.eks. aflytning af samtaler eller overvågning af banktransaktioner, vil ikke være omfattet af rammeafgørelsen om den europæiske bevissikringskendelse, og de eksisterende internationale instrumenter om gensidig retshjælp vil således fortsat finde anvendelse her.

Med forslaget fastlægges mindstekravene til den retshjælp, som EU-medlemslandene skal yde hinanden. Disse krav kan ifølge Kommissionen overordnet beskrives på følgende måde:

1. En retsanmodning fra en anden EU-medlemsstat skal anerkendes umiddelbart, uden at der er behov for at omdanne den til en national afgørelse, før den kan fuldbyrdes.
2. Retsanmodninger bliver standardiserede ved hjælp af formular.
3. Der skal indføres frister for efterkommelse af anmodninger.
4. Der skal indføres minimumsbeskyttelse både for udstedelse og efterkommelse af retsanmodninger.
5. Mulighederne for at afvise en retsanmodning skal begrænses.

Det fremsatte forslag om en europæisk bevissikringskendelse anses af Kommissionen for at være første skridt mod udskiftningen af den eksisterende ordning for gensidig retshjælp i Den Europæiske Union med et samlet EU-regelsæt baseret på gensidig anerkendelse omfattet af regler om minimumsbeskyttelse.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 2.-3. december 2004 orienterede det daværende nederlandske formandskab om status i forhandlingerne om forslaget.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24. februar 2005 blev der konstateret enighed om at basere listen over forbrydelser (positiv-liste), hvor der ikke stilles krav om dobbelt strafbarhed, på listen fra rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre og rammeafgørelsen om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale. Listen i rammeafgørelsen om den europæiske bevissikringskendelse vil herefter bestå af 32 forbrydelser og et minimumskrav til strafferammen på tre år. Der blev endvidere opnået enighed om, at Rådet til enhver tid enstemmigt kan udvide listen. Herudover blev der konstateret enighed om, at det ved fuldbyrdelse af en bevissikringskendelse skal være muligt at tage højde for, at forbrydelsen er begået på fuldbyrdelsesstatens territorium, eller hvis forbrydelsen er begået uden for udstedelsesstatens territorium (en såkaldt territorialklausul). Den nærmere formulering heraf blev henvist til arbejdsgruppen om strafferetligt samarbejde. Rådet blev endelig enig om at slette ophørsklausulen i forslagets artikel 24, idet der dog samtidig blev konstateret enighed om i stedet at indsætte en revisionsbestemmelse med henblik på, at man om fem år tager spørgsmålet om, hvorvidt kravet om dobbelt strafbarhed uden for positivlisten helt skal bortfalde, op til fornyet overvejelse.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 2.-3. juni 2005 kunne der ikke konstateres enighed om, hvorvidt den foreslåede bestemmelse i rammeafgørelsens artikel 21 (om domstolskompetence for edb-data lagret i et informationssystem på en anden medlemsstats område) skal slettes. Der kunne heller ikke konstateres enighed om den nærmere udstrækning og udformning af den såkaldte territorialklausul.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12. oktober 2005 kunne der (med undtagelse af forbehold fra et medlemsland) konstateres enighed om, at udstedelsesstaten er ansvarlig for, at udstedelse af en bevissikringskendelse er nødvendig og proportional i den konkrete sag. Endvidere var der enighed om, at fuldbyrdelsesstaten er ansvarlig for at vælge procedurerne for fuldbyrdelse af en europæisk bevissikringskendelse, men at fuldbyrdelsesstaten skal være rede til at overholde de formaliteter og procedurer, som udstedelsesstaten anmoder om, også selv om de eventuelt ikke ville blive anvendt i et tilsvarende indenlandsk tilfælde, forudsat at

de ikke er i modstrid med fuldbyrdelsesstatens grundlæggende retsprincipper. Rådet var endelig enig om at medtage en menneskerettighedsklausul i teksten. Der kunne derimod ikke konstateres enighed om, i hvilket omfang fuldbyrdelsesstaten vil kunne afslå at fuldbyrde en bevissikringskendelse.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 1.-2. december 2005 kunne Rådet ikke nå til samlet politisk enighed om forslaget.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 20.-21. februar 2006 forventes Rådet på ny at skulle drøfte forslaget til rammeafgørelse med henblik på at nå til samlet politisk enighed herom.

2. Indhold

Forslaget, der er udarbejdet med hjemmel i artikel 31 og artikel 34, stk. 2, litra b, i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU), indebærer, at en europæisk bevissikringskendelse, som er udstedt i en medlemsstat (udstedelsesstaten), som udgangspunkt skal anerkendes af den medlemsstat, der skal gennemføre kendelsen (fuldbyrdelsesstaten), uden yderligere formaliteter, dog således at selve fuldbyrdelsen sker på samme måde, som myndigheden i fuldbyrdelsesstaten normalt fremskaffer bevismateriale.

Forslaget til rammeafgørelse er inddelt i følgende hovedafsnit:

Afsnit 1: Den europæiske bevissikringskendelse

Afsnit 2: Procedurer og garantier i udstedelsesstaten

Afsnit 3: Procedurer og garantier i fuldbyrdelsesstaten

Afsnit 4: Jurisdiktionskompetence for elektroniske kommunikationsnetværk

Afsnit 5: Afsluttende bestemmelser

Det bemærkes indledningsvist, at henholdsvis det nederlandske, luxembourgske og britiske formandskab siden fremlæggelsen af det oprindelige forslag til rammeafgørelse – på baggrund af omfattende drøftelser i arbejdsgruppen vedrørende strafferetligt samarbejde og i artikel 36-udvalget samt drøftelser om delspørgsmål i Rådet – har fremlagt flere reviderede udkast til rammeafgørelse. Justitsministeriet har på den baggrund fundet det rigtigst – med henblik på at give et samlet og læsevenligt billede af status i forhandlingerne – at beskrive udkastet til rammeafgørelse på baggrund af de ændringer, der senest er foretaget i lyset af de nævnte drøftelser.

Forslaget i dets nuværende udformning indeholder følgende bestemmelser:

Ad afsnit 1: Den europæiske bevissikringskendelse

Artikel 1 i forslaget fastsætter, at en europæisk bevissikringskendelse er en retsafgørelse udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat med henblik på at fremskaffe genstande, dokumenter og data fra en anden medlemsstat til brug i de retssager, der er nævnt i artikel 4.

Det følger videre af bestemmelsen, at medlemsstaterne skal fuldbyrde en europæisk bevissikringskendelse på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse og i overensstemmelse med bestemmelserne i forslaget.

Bestemmelsen fastslår endelig, at rammeafgørelsen ikke ændrer pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i artikel 6 i traktaten om Den Europæiske Union.

Forslagets artikel 2 indeholder definitioner af de begreber, der anvendes i rammeafgørelsen.

Udstedelsesstat defineres som den medlemsstat, der har udstedt den europæiske bevissikringskendelse, og **fuldbyrdesstaten** er den medlemsstat, på hvis område de omhandlede genstande, dokumenter og data er tilgængelige.

Udstedelsesmyndighed er en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller anklager; eller en anden judiciel myndighed, der er defineret af udstedelsesstaten, og som i den pågældende sag handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager og er kompetent til at kræve bevisoptagelse i grænseoverskridende sager i henhold til national lovgivning, inklusiv de judicielle myndigheder hvorfra en sådan kompetence er delegeret. **Fuldbyrdesmyndighed** er den myndighed, der ifølge national ret har kompetence til at anerkende eller fuldbyrde en europæisk bevissikringskendelse.

Ransagning og beslaglæggelse defineres for så vidt angår dette instrument som også omfattende foranstaltninger, der foretages under straffesager, *hvorved* en fysisk eller juridisk person *kan* pålægges at *fremskaffe eller medvirke til at fremskaffe* genstande, dokumenter eller data, og *som kan tvangsfuldbyrdes uden den pågældende persons samtykke eller* give anledning til sanktioner, hvis pålægget ikke efterkommes.

Artikel 2a fastsætter, at medlemsstaterne skal informere Rådets Generalsekretariat om, hvilke myndigheder der i henhold til national ret er kompetente som henholdsvis udstedelsesmyndighed og fuldbyrdelsesmyndighed. Medlemsstaterne skal endvidere informere Rådets Generalsekretariat om eventuel udpegning af en central myndighed, jf. artikel 7.

Artikel 3 fastlægger anvendelsesområdet for europæiske bevissikringskendelser. Det følger heraf, at en europæisk bevissikringskendelse kan udstedes med henblik på fremskaffelse af alle genstande, dokumenter og data, der kan bruges i de retssager, der er nævnt i artikel 4. Den europæiske bevissikringskendelse kan ikke udstedes med henblik på bevisoptagelse i form af afhøringer, vidneforklaringer eller andre former for forhør, bevisoptagelse fra en persons legeme (herunder DNA-profil og fingeraftryk) eller bevisoptagelse i reel tid, bevisoptagelse i form af fremskaffelse af kommunikationsdata, der opbevares af leverandører af en offentlig tilgængelig elektronisk kommunikationstjeneste eller et offentligt kommunikationsnet, ligesom en bevissikringskendelse ikke kan udstedes med henblik på, at fuldbyrdelsesmyndigheden skal foretage analyser af eksisterende genstande, dokumenter og data. Den europæiske bevissikringskendelse vil dog kunne udstedes med henblik på fremskaffelse af de undtagne bevistyper, hvis beviset allerede er i fuldbyrdelsesmyndighedens besiddelse.

Bevissikringskendelse skal endvidere, i det omfang udstedelsesmyndigheden anmoder herom, også omfatte andre genstande, dokumenter og data, som fuldbyrdelsesmyndigheden finder under fuldbyrdelsen af bevissikringskendelsen, og som uden yderligere undersøgelser findes relevante for den retsforfølgning, der ligger til grund for bevissikringskendelsen. Bevissikringskendelsen kan, i det omfang udstedelsesmyndigheden anmoder herom, desuden omfatte forklaringer fra personer, der er til stede i forbindelse med fuldbyrdelsen af bevissikringskendelsen, og som har direkte relation til bevissikringskendelsens genstand. De regler i fuldbyrdelsesstaten, der er anvendelige i nationale sager, skal ligeledes være anvendelige med hensyn til sådanne forklaringer.

Det følger endvidere af artikel 3, stk. 2a, at udveksling af oplysninger om strafferetlige domfældelser hidrørende fra strafferegisteret skal ske i medfør af Rådsbeslutning [2005/x/JHA], som der er opnået politisk enighed om..... og andre relevante instrumenter.

Det følger af artikel 4, at en europæisk bevissikringskendelse kan udstedes til brug for straffesager samt sager anlagt af en administrativ eller judiciel myndighed vedrørende handlinger, der er strafbare efter udstedelsesstatens nationale lovgivning, da de udgør overtrædelser af gældende retsregler, og når afgørelsen kan indbringes for en domstol med kompetence navnlig i straffesager. Dette gælder uanset, om der er tale om en sag vedrørende en fysisk eller juridisk per-

son.

Artikel 5 indeholder regler for bevissikringskendelsens indhold og form, herunder hvilke sprog der skal anvendes. Det fastsættes, at den europæiske bevissikringskendelse skal indeholde de oplysninger, der fremgår af formular A i bilaget. Bevissikringskendelsen skal underskrives, og indholdets rigtighed skal bekræftes af udstedelsesstaten. Udstedelsesstaten skal oversætte den europæiske bevissikringskendelse til det eller de officielle sprog i fuldbyrdelsesstaten. Medlemsstaterne kan dog, når rammeafgårelsen er vedtaget, afgive erklæring om, at de accepterer en oversættelse til et eller flere af de officielle sprog, der anvendes af De Europæiske Fællesskabers institutioner.

Ad afsnit 2: Procedurer og garantier i udstedelsesstaten

I artikel 6 fastslås det, at en europæisk bevissikringskendelse alene vil kunne udstedes, hvis udstedelsesstaten har sikret sig, at de ønskede genstande, dokumenter og data er nødvendige og proportionelle i forhold til den pågældende retssag, og at de omhandlede genstande, dokumenter og data ligeledes ville kunne fremskaffes ifølge udstedelsesstatens lovgivning, hvis de var tilgængelige på udstedelsesstatens område, selv om der eventuelt vil skulle anvendes en anden fremgangsmåde. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at vurderingen af de nævnte forhold alene foretages i udstedelsesstaten i den konkrete sag.

Artikel 7 fastsætter, at en europæisk bevissikringskendelse skal fremsendes af udstedelsesmyndigheden til den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor udstedelsesmyndigheden har rimelig grund til at antage, at de relevante genstande, dokumenter eller data *befinder sig, eller i tilfælde af elektroniske data er direkte* tilgængelige i henhold til fuldbyrdelsesstatens lovgivning. Bevissikringskendelsen skal fremsendes ved hjælp af ethvert middel, som kan frembringe skriftlig dokumentation, og som giver fuldbyrdelsesstaten mulighed for at fastslå ægtheden. Al yderligere officiel kommunikation skal foregå direkte mellem udstedelsesmyndighed og fuldbyrdelsesmyndighed.

Endvidere fremgår det bl.a. af bestemmelsen, at medlemsstaterne kan udpege en eller flere centrale myndigheder til at assistere de kompetente myndigheder, og at en central myndighed kan være ansvarlig for den administrative fremsendelse og modtagelse af bevissikringskendelser.

Bestemmelsen i artikel 8, der omhandler medlemsstaternes mulighed for at afgive en erklæring om en central strafferegistermyndighed, er slettet i det foreliggende udkast til rammeafgårelse,

idet anmodninger om oplysninger om strafferetlige domfældelser, jf. artikel 3, stk. 2a, ikke længere er omfattet af rammeafgørelsen.

Artikel 9 fastsætter, at hvis udstedelsesmyndigheden ønsker supplerende genstande, dokumenter og data i en sag, hvor der tidligere er fremsendt en europæisk bevissikringskendelse eller en kendelse om indefrysning af formuegoder eller bevismidler (jf. rammeafgørelsen af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale (2003/577/JHA)), skal udstedelsesmyndigheden oplyse herom i (den nye) bevissikringskendelse.

Hvis udstedelsesmyndigheden i overensstemmelse med de gældende bestemmelser herom deltager i fuldbyrdelsen af den europæiske bevissikringskendelse i fuldbyrdelsesstaten, kan denne indlevere en (ny) kendelse om supplerende bevismateriale direkte til den kompetente fuldbyrdende myndighed, mens myndigheden befinder sig i den pågældende stat.

Artikel 10 fastslår, at personoplysninger fremskaffet inden for rammerne af rammeafgørelsen kan anvendes af udstedelsesstaten i forbindelse med sager, i hvilke der kan udstedes en europæisk bevissikringskendelse (jf. artikel 4), andre retsprocedurer og administrative procedurer, som hænger direkte sammen med sådanne sager, og til forebyggelse af en umiddelbar og alvorlig trussel mod den offentlige sikkerhed. Anvendelse af personoplysninger fremskaffet inden for rammerne af rammeafgørelsen til andre formål kan kun ske med fuldbyrdelsesstatens forudgående samtykke, medmindre udstedelsesstaten har indhentet samtykke fra den oplysningerne vedrører.

I forbindelse med en bestemt sag kan fuldbyrdelsesstaten kræve, at den medlemsstat, som personoplysningerne er oversendt til, underretter fuldbyrdelsesstaten om anvendelsen af de pågældende oplysninger.

De nævnte bestemmelser i artikel 10 finder dog ikke anvendelse på personoplysninger, som er tilvejebragt af en medlemsstat i medfør af rammeafgørelsen, og som hidrører fra denne medlemsstat.

Ad afsnit III: Procedurer og garantier i fuldbyrdelsesstaten

Efter artikel 11 skal fuldbyrdelsesmyndigheden, medmindre den beslutter sig for at påberåbe sig en af de i artikel 15 eller artikel 18 anførte grunde til at afvise eller udsætte fuldbyrdelsen af en bevissikringskendelse, anerkende en europæisk bevissikringskendelse, som er fremsendt i

henhold til artikel 7, uden yderligere formaliteter, og straks træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på fuldbyrdelse på samme måde, som myndigheden i fuldbyrdelsesstaten normalt fremskaffer genstande, dokumenter og data.

Fuldbyrdelsesstaten er ansvarlig for at vælge de foranstaltninger, som i henhold til national lovgivning skal sikre fremskaffelsen af de i bevissikringskendelsen omhandlede genstande, dokumenter og data, herunder hvorvidt det er nødvendigt at anvende tvangsforanstaltninger. Alle foranstaltninger skal dog foretages i overensstemmelse med gældende procedureregler i fuldbyrdelsesstaten.

Det følger videre af bestemmelsen, at medlemsstaterne skal sikre, at samtlige foranstaltninger, der er anvendelige i en tilsvarende national sag, også er anvendelige med henblik på at fuldbyrde en bevissikringskendelse, samt at foranstaltninger, inklusiv beslaglæggelse og ransagning (jf. definitionen heraf ovenfor i artikel 2), er tilgængelige med henblik på at fuldbyrde bevissikringskendelsen i det omfang kendelsen omhandler en forbrydelse, der er opregnet på den positiv-liste, som fremgår af artikel 16, stk. 2.

Bestemmelsen fastsætter endvidere en valideringsordning, hvorefter fuldbyrdelsesmyndigheden i de tilfælde, hvor udstedelsesmyndigheden ikke er en dommer, en domstol, en undersøgelsesdommer eller en offentlig anklager, og bevissikringskendelsen ikke er godkendt af en af de disse myndigheder, kan beslutte, at man ikke vil anvende tvangsforanstaltninger med henblik på at fuldbyrde bevissikringskendelsen.

En medlemsstat kan desuden afgive en erklæring til Rådets Generalsekretariat om, at man forlanger en sådan validering i alle sager, hvor udstedelsesmyndigheden ikke er en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager, og hvor de foranstaltninger, der er nødvendige for at fuldbyrde bevissikringskendelsen, vil kræve en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklagers medvirken i en tilsvarende national sag.

Artikel 12, der opregnede en række materielle minimumsbetingelser, som skal overholdes ved fuldbyrdelse af en europæisk bevissikringskendelse, er i det foreliggende udkast til rammeafgørelse slettet.

Det fremgår af artikel 13, at fuldbyrdelsesmyndigheden skal opfylde de formkrav og procedurer, som udstedelsesmyndigheden udtrykkeligt har angivet, medmindre andet er fastsat i denne rammeafgørelse, og forudsat at sådanne formkrav og procedurer ikke er i strid med de grund-

læggende retsprincipper i fuldbyrdesstaten. Artikel 13 medfører ikke en pligt til at foretage tvangsforanstaltninger.

Det bemærkes i relation til artikel 13, at det forventes, at det kommer til at fremgå af den formular, der er knyttet som bilag til rammeafgørelsen, at udstedelsesmyndigheden kan angive, at fuldbyrdesmyndigheden skal holde det forhold, at der er en efterforskning i gang, samt efterforskningens indhold, fortroligt, hvis det er nødvendigt for fuldbyrdelsen af den europæiske bevissikringskendelse.

Artikel 14, der omhandler fuldbyrdesmyndighedens mulighed for at iværksætte efterforskningsskridt, der ikke var forudset fra begyndelsen, er i det foreliggende udkast til rammeafgørelse slettet. Dele af artikel 14 er imidlertid indsat i artikel 18bis, hvortil der henvises.

Artikel 15 vedrører grundene til at afvise anerkendelse og fuldbyrdelse af en europæisk bevissikringskendelse. Der følger af bestemmelsen, at en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller anklager kan afslå at anerkende og fuldbyrde en bevissikringskendelse, hvis dette vil være i strid med princippet om ne bis in idem (hvorefter en person ikke kan straffes for den samme handling flere gange), eller hvis forbrydelsen i et af de tilfælde, der er nævnt i artikel 16, stk. 3, ikke er strafbar i fuldbyrdesstaten. Fuldbyrdelse vil endvidere kunne afslås, *hvis det ikke er muligt at fuldbyrde bevissikringskendelsen ved hjælp af nogen af de foranstaltninger, som fuldbyrdesmyndigheden har adgang til i det specifikke tilfælde i overensstemmelse med artikel 11, stk. 1, litra b*. Fuldbyrdelse vil også kunne afslås, hvis der ifølge fuldbyrdesstatens lovgivning gælder immuniteter og privilegier, der gør det umuligt at fuldbyrde den europæiske bevissikringskendelse, eller hvis bevissikringskendelsen ikke er valideret, jf. artikel 11, stk. 2-3, eller fuldbyrdelsen vil skade essentielle interesser vedrørende den nationale sikkerhed, bringe informationskilden i fare, eller fuldbyrdelsen vedrører brugen af hemmeligholdt information om specifikke efterretningsrelaterede aktiviteter, eller hvis bevissikringskendelsen er mangelfuld eller ikke er korrekt udfyldt.

Bestemmelsen fastsætter endvidere, at anerkendelse og fuldbyrdelse kan afslås, hvis bevissikringskendelsen omfatter lovovertrædelser, som efter fuldbyrdesstatens lovgivning betragtes som begået helt eller delvis på denne medlemsstats territorium eller på et sted, der ligestilles hermed, eller er begået uden for udstedelsesstatens territorium, og fuldbyrdesstatens lovgivning ikke hjemler adgang til retsforfølgning for tilsvarende lovovertrædelser, når de er begået uden for fuldbyrdesstatens område.

Beslutningen om at afvise at fuldbyrde eller anerkende en bevissikringskendelse skal træffes af

en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager i fuldbyrdelsesstaten. Hvis bevissikringskendelsen ikke er udstedt af en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager, men derimod, jf. artikel 2, stk. 1, litra c, 2. tankestreg, af en anden judiciel myndighed, der er defineret af udstedelsesstaten, og som i den pågældende sag handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager og er kompetent til at kræve bevisoptagelse i grænseoverskridende sager i henhold til national lovgivning, og bevissikringskendelsen ikke er valideret af en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager i udstedelsesstaten, kan beslutningen om afvisning også træffes af en anden judiciel myndighed, der er kompetent i henhold til national lovgivning.

Artikel 16 omhandler spørgsmålet om dobbelt strafbarhed. I henhold til bestemmelsen kræver anerkendelse og fuldbyrdelse af en europæisk bevissikringskendelse ikke kontrol af, om der gælder dobbelt strafbarhed, medmindre fuldbyrdelsen af kendelsen nødvendiggør brug af ransagning og beslaglæggelse.

De forbrydelser, som er opregnet på positiv-listen i artikel 16, stk. 2, må dog under ingen omstændigheder kontrolleres for dobbelt strafbarhed, selvom det er nødvendigt at foretage ransagning og beslaglæggelse.

Positiv-listen i artikel 16, stk. 2, består af 32 typer af forbrydelser og indeholder desuden et minimumskrav til strafferammen på tre år. Listen, der svarer til positiv-listen i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, og som enstemmigt kan udvides af Rådet, omfatter bl.a. deltagelse i en kriminel organisation, terrorisme, menneskehandel, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi, ulovlig handel med narkotika, ulovlig handel med våben, bestikkelse, svig, hvidvaskning, falskmøntneri, internetkriminalitet, miljøkriminalitet, menneskesmugling, forsætligt manddrab, grov legemsbeskadigelse, racisme, væbnet tyveri og bortførelse.

Hvis forbrydelsen ikke er omfattet af positiv-listen, og fuldbyrdelse af bevissikringskendelsen vil kræve anvendelse af ransagning og beslaglæggelse, må medlemsstaterne, jf. stk. 3, kontrollere, om der gælder dobbelt strafbarhed.

Artikel 17 indeholder frister for anerkendelse, fuldbyrdelse og overførsel af bevismateriale. Af bestemmelsen følger, at medlemsstaterne skal træffe de foranstaltninger, som gør dem i stand til at overholde de frister, der er fastsat i bestemmelsen. Det følger videre, at hvis udstedelsesmyndigheden i den europæiske bevissikringskendelse har anført, at det på grund af procedurermæssige frister eller andre særligt hastende omstændigheder er nødvendigt med en kortere frist, skal fuldbyrdelsesmyndigheden i så høj grad som muligt tage højde for en sådan anmod-

ning.

Enhver beslutning om at afvise anerkendelse eller fuldbyrdelse skal træffes så hurtigt som mulig og ikke senere end 30 dage efter, at den kompetente fuldbyrdelsesmyndighed har modtaget den europæiske bevissikringskendelse.

Hvis der ikke findes grunde til udsættelse i henhold til artikel 18, eller hvis fuldbyrdelsesmyndigheden ikke allerede har de genstande, dokumenter og data, der anmodes om, i sin besiddelse, skal fuldbyrdelsesmyndigheden tage disse genstande, dokumenter og data i besiddelse uden forsinkelse og senest 60 dage efter, at den kompetente fuldbyrdelsesmyndighed har modtaget den europæiske bevissikringskendelse.

Hvis det i en specifik sag ikke er praktisk muligt for den kompetente fuldbyrdelsesmyndighed at overholde de ovennævnte frister, underretter denne uden forsinkelse den kompetente myndighed i udstedelsesstaten herom, herunder om grundene til forsinkelsen og om, hvor lang tid der skønnes nødvendig for at skride til handling.

Medmindre der er indgivet klage, jf. artikel 19, eller der foreligger en udsættelsesgrund, jf. artikel 18, skal fuldbyrdelsesstaten uden forsinkelse udlevere de genstande, dokumenter og data, der er fremskaffet i forbindelse med den europæiske bevissikringskendelse, til udstedelsesstaten.

I henhold til artikel 18 kan fuldbyrdelsesmyndigheden udsætte afgørelsen om anerkendelse af en europæisk bevissikringskendelse, hvis formularen i bilaget er ufuldstændig eller åbenlys ukorrekt, indtil formularen er udfyldt korrekt eller rettet. Udsættelse kan også ske, hvis den europæiske bevissikringskendelse i et af de tilfælde, der er nævnt i artikel 11, stk. 2 eller 3, ikke er blevet bekræftet, indtil en sådan bekræftelse er givet.

Fuldbyrdelsesmyndigheden kan desuden udsætte fuldbyrdelsen af en europæisk bevissikringskendelse eller udleveringen af de genstande, dokumenter og data, der er fremskaffet, hvis fuldbyrdelsen vil kunne påvirke en igangværende strafferetlig efterforskning eller retsforfølgning, så længe myndigheden finder en sådan udsættelse nødvendig, eller hvis de omhandlede genstande, dokumenter og data allerede anvendes i forbindelse med andre sager, indtil de ikke længere er nødvendige til dette formål.

Så snart grundene til udsættelse ikke længere er til stede, skal fuldbyrdelsesmyndigheden straks træffe de nødvendige foranstaltninger for at fuldbyrde den europæiske bevissikringskendelse og underrette den relevante kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten herom.

Artikel 18 bis omhandler fuldbyrdelsesmyndighedens forpligtigelse til at orientere udstedelsesmyndigheden i visse nærmere opregnede situationer. Fuldbyrdelsesmyndigheden skal således straks orientere udstedelsesmyndigheden, hvis det kan være nødvendigt at foretage uforudsete efterforskningskridt, hvis bevissikringskendelsen ikke er fuldbyrdet i overensstemmelse med fuldbyrdelsesstatens lovgivning, eller hvis fuldbyrdelsesmyndigheden ikke har mulighed for at efterkomme de formaliteter og procedurer, som udstedelsesmyndigheden, jf. artikel 13, har angivet i bevissikringskendelsen.

Fuldbyrdelsesmyndigheden skal endvidere uden forsinkelse orientere udstedelsesmyndigheden om, at bevissikringskendelsen, jf. artikel 7, stk. 3, er videresendt til den myndighed (i fuldbyrdelsesstaten), der er ansvarlig for at fuldbyrde bevissikringskendelsen, samt om enhver beslutning om at nægte eller udsætte anerkendelsen eller fuldbyrdelsen af en bevissikringskendelse.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at fuldbyrdelsesmyndigheden uden forsinkelse skal orientere udstedelsesmyndigheden, hvis de pågældende genstande, dokumenter eller data er forsvundet, ødelagt, ikke kan findes på den angivne lokalitet, eller lokaliteten ikke er tilstrækkeligt præcist angivet.

Endelig skal fuldbyrdelsesmyndigheden uden forsinkelse orientere udstedelsesmyndigheden i de tilfælde, hvor bevissikringskendelsen, med forbehold af artikel 11, stk. 1b, er umulig at fuldbyrde med de tilgængelige midler efter fuldbyrdelsesstatens nationale lovgivning.

Artikel 19 foreskriver, at medlemsstaterne skal sikre, at alle interesserede parter, herunder tredjemand i god tro, har adgang til retsmidler mod anerkendelsen og fuldbyrdelsen af en europæisk bevissikringskendelse. Denne adgang kan begrænses til sager, hvor der er sket fuldbyrdelse via tvangsforanstaltninger. Klagen skal indgives til en domstol i fuldbyrdelsesstaten i overensstemmelse med denne stats nationale lovgivning.

De materielle grunde til udstedelse af en europæisk bevissikringskendelse, herunder overholdelse af kriterierne i artikel 6, kan, jf. stk. 2, kun påklages ved en domstol i udstedelsesstaten. Udstedelsesstaten skal sikre, at retlige garantier, der er anvendelige i tilsvarende nationale sager, tillige er anvendelige i relation til sådanne klager.

Medlemsstaterne skal sikre, at de tidsfrister, der gælder for indgivelse af klage, anvendes på en måde, der giver alle berørte parter adgang til effektive retsmidler. Hvis der klages i fuldbyrdelsesstaten, skal den judicielle myndighed i udstedelsesstaten underrettes herom og om grundene til klagen, således at udstedelsesmyndigheden kan fremkomme med de argumenter, den finder nødvendige. Den pågældende myndighed skal informeres om udfaldet af klagen.

Både udstedelses- og fuldbyrdelsesstaten skal træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at lette udøvelsen af klageretten, navnlig ved at give de berørte parter de relevante oplysninger. Fuldbyrdelsesstaten kan suspendere overførslen af bevismateriale, mens udfaldet af en klage afventes.

Artikel 20 vedrører udstedelsesstatens pligt til at refundere udbetalte erstatningsbeløb til fuldbyrdelsesstaten.

Artikel 21 i det oprindelige forslag, som omhandlede jurisdiktion for edb-data lagret i et informationssystem på en anden medlemsstats område, er udgået.

Artikel 22 vedrører overvågningen af rammeafgørelsens effektivitet.

Artikel 23 regulerer forholdet mellem rammeafgørelsen og andre retlige instrumenter på området.

Det fremgår af bestemmelsen, at rammeafgørelsen – uden at det berører forbindelserne mellem medlemsstaterne og tredjelande – skal sameksistere med eksisterende retlige instrumenter, når disse instrumenter angår anmodninger om gensidig retshjælp vedrørende bevismateriale, der er omfattet af rammeafgørelsens anvendelsesområde.

Det fremgår endvidere, at udstedelsesmyndigheden skal sætte sin lid til den europæiske bevissikringskendelse, når samtlige de anmodede genstande, dokumenter og data falder inden for rammeafgørelsens anvendelsesområde. Udstedelsesmyndigheden må dog anvende en anmodning om gensidig retshjælp, hvis anmodningen er en del af en større forespørgsel, eller hvis udstedelsesmyndigheden vurderer, at dette vil lette samarbejdet i den konkrete sag.

Medlemsstaterne vil fortsat kunne indgå bilaterale eller multilaterale aftaler eller ordninger, hvis disse aftaler eller ordninger udvider rammeafgørelsens mål og indebærer yderligere forenkling af procedurerne for bevisoptagelse, der falder ind under rammeafgørelsens anvendel-

sesområde.

Artikel 24 fastslår, at anmodninger om gensidig retshjælp modtaget før [...] fortsat skal behandles efter de eksisterende regler om gensidig retshjælp i straffesager. Artikel 25 og 26 vedrører gennemførelse og ikrafttræden.

3. Gældende dansk ret

De typiske former for anmodninger om retshjælp angår i praksis uden- og indenretlig afhøring af mistænkte/sigtede/tiltalte/vidner, ransagning, beslaglæggelse, edition, forkyndelse af domme, retsmødeindkaldelser, anklageskrifter og bødeforlæg samt oplysninger om domme.

Forslaget til rammeafgørelse om en europæisk bevissikringskendelse omfatter ikke forkyndelse af domme, retsmødeindkaldelser, anklageskrifter samt bødeforlæg, og forslaget tager som udgangspunkt heller ikke sigte på egentlig afhøring af mistænkte mv., jf. herved rammeafgørelsens artikel 3. Derimod omfatter forslaget efter artikel 3 anmodninger om retshjælp til fremskaffelse af bevismateriale, som indbefatter, at der foretages ransagning, beslaglæggelse eller edition.

I det følgende beskrives derfor retsplejelovens almindelige bestemmelser for foretagelse af ransagning, beslaglæggelse og edition, idet disse bestemmelser i dag skal være opfyldt for, at danske myndigheder vil kunne imødekomme udenlandske anmodninger om retshjælp på disse områder, jf. pkt. 3.1.-3.2. Det bemærkes, at fremskaffelse af bevismidler i henhold til rammeafgørelsen – set i forhold til gældende ret – også må antages efter omstændighederne at ville kunne berøre andre af retsplejelovens bestemmelser om tvangsforanstaltninger i strafferetsplejen, og disse regler er derfor kort omtalt under pkt. 3.3. For så vidt angår gennemførelsen af udenlandske retshjælpsanmodninger i straffesager, herunder Danmarks internationale forpligtelser til at yde sådan retshjælp, beskrives dette under pkt. 3.4.

Der vil derimod ikke – i modsætning til det grundnotat, som er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 19. juli 2004 og til Folketingets Retsudvalg den 15. juli 2004 – blive givet en beskrivelse af de gældende regler om udveksling af oplysninger om strafbare forhold (officielle udskrifter fra strafferegisteret), idet det foreliggende udkast til rammeafgørelse ikke omfatter udveksling af oplysninger fra strafferegistre.

3.1. Ransagning

De gældende regler om ransagning findes i retsplejelovens kapitel 73 (§§ 793-800).

Af lovens § 793 følger, at politiet kan foretage ransagning af boliger og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande og andre genstande samt lokaliteter uden for husrum. Undersøgelser af lokaliteter eller genstande, som er frit tilgængelige for politiet, er ikke omfattet af reglerne i lovens kapitel 73.

Ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en mistænkt har rådighed over, må kun foretages, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og ransagningen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen. Hvis der er tale om ransagning af boliger og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande, kræves det tillige, enten at sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, eller at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen. Findes der under ransagningen hos en mistænkt skriftlige meddelelser eller lignende, som hidrører fra en person, der efter reglerne i lovens § 170 (dvs. præster i folkekirken eller andre trossamfund, læger, forsvarere og advokater) er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, eller som efter lovens § 172 (dvs. redaktører og redaktionelle medarbejdere) er fritaget herfor, må der ikke foretages ransagning af materialet, jf. i det hele retsplejelovens § 794.

Ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, er ikke omfattet af reglerne i kapitel 73, såfremt den pågældende meddeler skriftligt samtykke til ransagningen eller der i tilslutning til opdagelsen eller anmeldelsen af en forbrydelse gives samtykke af den pågældende. I øvrigt må ransagning hos en person, der ikke er mistænkt kun ske, hvis efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, og der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen, kan findes ved ransagningen. Hos personer, der efter reglerne i lovens § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, er skriftlige meddelelser og lignende vedrørende den mistænkte og den pågældende person samt dennes notater og lignende vedrørende den mistænkte ikke genstand for ransagning. Hos personer, som er omfattet af § 172, er materiale, der indeholder oplysninger om forhold, som de pågældende er fritaget for at afgive forklaring om som vidne i sagen, ikke genstand for ransagning, jf. i det hele retsplejelovens § 795.

Efter retsplejelovens § 796 træffes afgørelser om ransagning af ”andre genstande og lokaliteter uden for husrum”, som en mistænkt har rådighed over, af politiet. I andre tilfælde træffes afgørelsen af retten, dog således at (også) politiet kan træffe beslutning om ransagning, hvis ransagningen er rettet imod husrum, lokaliteter eller genstande, som en mistænkt har rådighed

over, og den pågældende samtykker til, at ransagningen foretages. Det samme gælder, hvis der i tilslutning til opdagelsen eller anmeldelsen af en forbrydelse skal ske ransagning af gerningsstedet, og den person, der har rådighed over vedkommende husrum mv., ikke er mistænkt, og det ikke er muligt straks at komme i kontakt med den pågældende. Der skal i så fald snarest muligt gives den pågældende underretning om ransagning.

Hvis undersøgelsens øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage ransagningen. Fremsætter den, mod hvis husrum mv. ransagningen retter sig, anmodning herom, skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer forelægge sagen for retten, der ved kendelse afgør, om indgrebet kan godkendes, jf. lovens § 796, stk. 3.

Ransagning er undergivet et proportionalitetsprincip, og det følger således af lovens § 797, at ransagning ikke må foretages, hvis det efter undersøgelsens formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som undersøgelsen må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Ved afgørelsen skal der tillige lægges vægt på, om ransagningen er forbundet med ødelæggelse eller beskadigelse af ting.

Det følger videre af lovens § 798, at ransagning skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader, herunder så vidt muligt uden at forårsage ødelæggelse eller beskadigelse, og uden indgrebet på grund af tidspunktet for foretagelsen eller den måde, hvorunder det foretages, giver anledning til unødigt opsigt. Hvis den person, der har rådighed over husrummet mv., eller i dennes fravær andre personer træffes til stede, skal de pågældende gøres bekendt med ransagningens foretagelse og grundlaget herfor samt opfordres til at overvære ransagningen. Foretages ransagningen på grundlag af en retskendelse, skal denne på begæring forevises. Er der tale om et tilfælde, hvor undersøgelsens øjemed ville forspildes (jf. ovenfor) skal politiet vejlede den pågældende om adgangen til at få spørgsmålet indbragt for retten. Den person, der har rådighed over husrummet mv., kan kræve, at et af den pågældende udpeget vidne er til stede under ransagningen, medmindre tidsmæssige eller efterforskningsmæssige grunde taler herimod. Såfremt ransagningens øjemed gør det påkrævet, herunder hvis der lægges hindringer i vejen for ransagningens gennemførelse, kan politiet bestemme, at de personer, der træffes til stede, fjernes, mens ransagningen foregår. Træffes der ingen til stede, når en ransagning af boliger og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende skal foretages, tilkaldes så vidt muligt to husfæller eller andre vidner til at overvære ransagningen. Den person, der har rådighed over husrummet mv. underrettes, såfremt der er foretaget ransagning efter reglen om ”øjemedets forspildelse”, om muligheden for at få spørgsmålet indbragt for retten.

Såfremt det er af afgørende betydning for efterforskningen, at ransagningen foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, kan retten, hvis efterforskningen angår en forsætlig overtrædelse af nærmere angivne (alvorlige) bestemmelser i straffeloven, herunder kapitel 12 og 13 (om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv.), ved kendelse træffe bestemmelse herom, og om at reglerne om vidners tilstedeværelse mv. (jf. ovenfor) fraviges. Dette gælder dog ikke med hensyn til husrum mv., som nogen, der efter reglerne i lovens § 170 er udelukket fra eller efter reglerne i § 172 er fritaget for at afgive forklaring som vidne i sagen, har rådighed over. Der henvises i øvrigt nærmere til lovens § 799.

Endelig er der i lovens § 800 fastsat regler for anvendelsen af oplysninger om en lovovertrædelse, der ikke har dannet, og efter de ovennævnte regler heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet. I et sådant tilfælde vil det ved ransagningen tilvejebragte materiale kunne anvendes af politiet som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse, men ikke som bevis i retten vedrørende lovovertrædelsen. Retten kan dog bestemme, at dette ikke skal gælde i et tilfælde, som er omfattet af reglen i lovens § 799 (jf. ovenfor), hvis nærmere angivne betingelser er opfyldt.

Byrettens afgørelse om ransagning kan indbringes for landsretten.

3.2. Beslaglæggelse og edition

De gældende regler om beslaglæggelse og edition findes i retsplejelovens kapitel 74 (§§ 801-807 d).

Efter retsplejelovens § 801 kan der bl.a. foretages beslaglæggelse til sikring af bevismidler.

Ifølge § 802, stk. 1, kan genstande, som en mistænkt har rådighed over, beslaglægges, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og der er grund til at antage, at de pågældende genstande kan tjene som bevis. Noget tilsvarende gælder i forhold til en person, der ikke er mistænkt, idet genstande, som den pågældende har rådighed over, vil kunne beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis der er grund til at antage, at genstanden kan tjene som bevis, jf. retsplejelovens § 803, stk. 1.

Skriftlige meddelelser eller lignende fra en person, der efter reglerne i lovens § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, kan ikke beslaglægges hos en mistænkt. Det samme gælder materiale, der er omfattet af § 172, når materialet indeholder oplysninger, som den pågældende efter § 172 er fritaget for at afgive forklaring om som vidne i sagen.

Efter retsplejelovens § 804 kan der som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, meddeles en person, der ikke er mistænkt, pålæg om at forevise eller udlevere genstande (edition), hvis der er grund til at antage, at en genstand, som den pågældende har rådighed over, kan tjene som bevis. Det følger af retspraksis, at allerede lagrede – dvs. historiske – teleoplysninger (hvorved forstås oplysninger om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der har været sat i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat) kan kræves udleveret efter reglerne om edition, dog forudsat at de materielle betingelser i retsplejelovens § 781 (om indgreb i meddelelseshemmeligheden) er opfyldt.

Er en genstand udleveret til politiet efter pålæg om edition, finder reglerne om beslaglæggelse efter § 803, stk. 1, tilsvarende anvendelse, jf. herom ovenfor. Der kan ikke meddeles pålæg om edition, hvis der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som den pågældende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. §§ 169-172.

Beslaglæggelse og editionspålæg er undergivet et proportionalitetsprincip, og det følger således af lovens § 805, at sådanne indgreb ikke må foretages, hvis indgrebet står i misforhold til sagens betydning og det tab eller den ulempe, som indgrebet kan antages at medføre. Kan indgrebets øjemed opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, herunder sikkerhedsstillelse, kan der med den, mod hvem indgrebet retter sig, træffes skriftlig aftale herom.

Afgørelse om beslaglæggelse og om pålæg af edition træffes af retten ved kendelse på begæring af politiet, jf. retsplejelovens § 806. Såfremt den, som indgrebet retter sig imod, har givet samtykke til indgrebet, træffes afgørelse om beslaglæggelse dog af politiet. Hvis indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, kan politiet – med mulighed for efterfølgende kontrol ved retten – træffe beslutning om beslaglæggelse og om edition, idet beslaglæggelse af visse trykte skrifter eller lyd- og billedprogrammer dog kun kan ske efter retskendelse.

Inden retten træffer afgørelse vedrørende lovligheden af en af politiet truffet beslutning om beslaglæggelse eller om edition i et tilfælde, hvor indgrebets øjemed ellers ville forspildes, skal der være givet den, mod hvem indgrebet retter sig, adgang til at udtale sig, jf. § 806, stk. 5.

Ligeledes følger det af § 806, stk. 6, at inden retten træffer afgørelse om pålæg om edition skal der være givet den, der har rådighed over genstanden, adgang til at udtale sig. Denne bestemmelse finder dog ikke anvendelse, hvis rettens afgørelse skal danne grundlag for en international retsanmodning om edition.

Efter retsplejelovens § 807, stk. 1, iværksætter politiet beslaglæggelsen. Foretages beslaglæggelsen på grundlag af en retskendelse, skal denne på begæring forevises for den, som indgrebet retter sig imod. Foretages indgrebet i et tilfælde, hvor ”øjemedet ellers ville forspildes”, skal politiet vejlede den pågældende om adgangen til at få spørgsmålet indbragt for retten.

Politiet foranlediger, jf. § 807, stk. 2, ved henvendelse til den, som indgrebet retter sig imod, at en kendelse om edition opfyldes. Rettens kendelse skal på begæring forevises for den pågældende. Afviser den pågældende uden lovlig grund at efterkomme pålægget, kan de tvangsmidler, som fremgår af retsplejelovens § 178, anvendes.

Beslaglæggelse sker indtil videre, men indtil sagens afgørelse kan begæring om hel eller delvis ophævelse af beslaglæggelse fremsættes over for retten af den, der har interesse heri.

Det fremgår af § 807 d, at rådighedsberøvelse som følge af beslaglæggelse efter § 802, stk. 1, og § 803, stk. 1, bortfalder senest, når sagen er endeligt sluttet ved dom, påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, medmindre det beslaglagte konfiskeres.

Byrettens afgørelse om beslaglæggelse kan indbringes for landsretten.

3.3. Andre former for strafprocessuelle tvangsindgreb

Som nævnt ovenfor under pkt. 3. vil fremskaffelse af bevismidler i henhold til rammeafgørelsen – set i forhold til gældende ret – efter omstændighederne også kunne berøre andre af retsplejelovens bestemmelser om tvangsindgreb i strafferetsplejen (end ransagning, beslaglæggelse og edition).

Dette skyldes dels, at forslaget efter artikel 3, stk. 1, omfatter alle genstande, dokumenter og data, der kan bruges i straffesager (med undtagelse af nogle positivt opregnede tilfælde i artikel 3, stk. 2), dels at den europæiske bevissikringskendelse efter forslagets artikel 3, stk. 3, kan udstedes med henblik på fremskaffelse af eksisterende bevismateriale, der ellers falder ind under undtagelsesbestemmelsen i artikel 3, stk. 2, hvis bevismaterialet er blevet indsamlet før udstedelsen af kendelsen.

Som følge heraf vil en europæisk bevissikringskendelse bl.a. kunne omfatte allerede tilvejebragt bevismateriale, som udspringer af en gennemført afhøring af mistænkte, vidner mv., eller som har tilknytning til en gennemført bevisoptagelse fra en persons legeme, herunder udtagning af dna-prøver. I det sidstnævnte tilfælde vil det pågældende bevismiddel skulle være tilvejebragt i overensstemmelse med retsplejelovens bestemmelser om legemsundersøgelse, jf. herved lovens kapitel 72 (§§ 792-792 f). Af disse regler følger det bl.a., at der skal være en begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller i en overtrædelse af straffelovens § 249, 1. led (om uagtsom legemsbeskadigelse), og at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, jf. lovens § 792 a, stk. 2.

Oplysninger om dna-prøver, som er udtaget som led i strafferetlig efterforskning, kan opbevares og videregives i overensstemmelse med reglerne i lov nr. 434 af 31. maj 2000 (som ændret ved lov nr. 369 af 24. maj 2005) om oprettelse af et centralt dna-profilregister. Det følger bl.a. af denne lovs § 5, at der til brug for identifikation af personer kan videregives oplysninger fra registeret til udenlandske domstole samt politi- og anklagemyndigheder til brug for offentlige straffesager, såfremt det i det enkelte tilfælde findes ubetænkeligt.

En europæisk bevissikringskendelse vil som følge af forslagets artikel 3, stk. 3, også kunne omfatte bevismateriale, som politiet har tilvejebragt på et tidligere tidspunkt gennem f.eks. aflytning af samtaler, eller som politiet har udarbejdet på grundlag af yderligere efterforskning, f.eks. via analyse af eksisterende genstande, dokumenter og oplysninger. Hvad angår det førstnævnte tilfælde, vil det pågældende bevismiddel skulle være tilvejebragt i overensstemmelse med retsplejelovens bestemmelser om indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. herved lovens kapitel 71 (§§ 780 – 791 b). Dette betyder bl.a., at bevismidlet alene har kunnet fremskaffes (f.eks. gennem telefonaflytning), hvis der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænt, hvis indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller angår en forsætlig overtrædelse af nærmere angivne bestemmelser i straffeloven og udlændingeloven, jf. retsplejelovens § 781, stk. 1.

Hvad særligt angår fremskaffelse af historiske teleoplysninger – dvs. oplysninger om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der har været sat i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat) – henvises der til pkt. 3.2. ovenfor. Som det fremgår her, følger det af retspraksis, at sådanne oplysninger kan kræves udleveret

(med tilbagevirkende kraft) efter reglerne om edition, men at det dog er en forudsætning, at de materielle betingelser i retsplejelovens § 781 er opfyldt.

3.4. Gennemførelse af udenlandske retshjælpsanmodninger

Retsplejeloven indeholder ikke særlige bestemmelser om gennemførelse af udenlandske anmodninger om retshjælp i form af fremskaffelse af bevismateriale, herunder ved foretagelse af ransagning, beslaglæggelse eller edition.

Danmark har imidlertid tiltrådt den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager (retshjælpskonventionen), og det følger af artikel 1 i konventionen, at de kontraherende parter forpligter sig til i overensstemmelse med konventionens bestemmelser i videst muligt omfang at yde hinanden bistand med henblik på retsforfølgning af forbrydelser.

Efter artikel 3 i konventionen skal den anmodede stat i overensstemmelse med national lovgivning efterkomme retsanmodninger, der vedrører en straffesag, og som fremsættes af den begærende stats judicielle myndigheder med henblik på fremskaffelse af beviser, herunder f.eks. beslaglæggelse eller udlevering af bevismateriale, akter eller dokumenter. Retshjælpskonventionens artikel 3 omfatter ikke udtrykkeligt bistand til gennemførelse af telefonaflytning eller andre efterforskningsskridt, der ikke var aktuelle, da konventionen blev vedtaget i 1959. Det afhænger således af den nationale retsorden, om anmodninger vedrørende sådanne efterforskningsskridt imødekommes, jf. herved Justitsministeriets vejledning af 5. december 2001 om behandlingen af anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager (side 6)

Danmark har endvidere tiltrådt de tillægsprotokoller fra henholdsvis 1978 og 2001, som retshjælpskonventionen er blevet suppleret med. Tillægsprotokollerne indebærer navnlig en udvidelse af konventionens anvendelsesområde til også at omfatte fiskale forbrydelser (1978-tillægsprotokollen) og visse sager, som kan afgøres af administrative myndigheder (2001-tillægsprotokollen). Sidstnævnte tillægsprotokol indeholder desuden en række bestemmelser til udbygning af konventionens bestemmelser om bl.a. fremsendelse af retshjælpsanmodninger og udsættelse af gennemførelse af retshjælpsanmodninger, som nødvendiggør efterforskning.

Også Schengen-konventionen fra 1990, som indeholder nærmere – og i forhold til retshjælpskonventionen – videregående bestemmelser, er tiltrådt af Danmark, jf. lov nr. 418 af 10. juni 1997. Konventionen, som har til formål at supplere og lette anvendelsen af retshjælpskonventionen fra 1959, udvider området for gensidig retshjælp til bl.a. også at omfatte retsforfølgning

for handlinger, der ifølge en eller begge kontraherende parter nationale ret betragtes som overtrædelser af bestemmelser, som kan afgøres af administrative myndigheder, hvis afgørelsen kan indbringes for en domstol med kompetence i straffesager, jf. konventionens artikel 49. Efter konventionens artikel 50 skal der endvidere under nærmere angivne betingelser ydes gensidig retshjælp ved overtrædelser af fiskal lovgivning.

Danmark har sammen med de øvrige nordiske lande (Finland, Island, Norge og Sverige) indgået Den Nordiske Overenskomst af 26. april 1974 om gensidig retshjælp. Efter artikel 1 i overenskomsten fremsendes anmodninger om bevisoptagelse direkte mellem de pågældende landes judicielle myndigheder. Den nordiske overenskomst supplerer retshjælpskonventionen for så vidt angår fremsendelse af retsanmodninger, men overenskomsten regulerer ikke, i hvilket omfang retsanmodninger om ransagning og beslaglæggelse mv. skal imødekommes. Spørgsmål herom afgøres efter reglerne i Schengen-konventionens artikel 51.

Ud over retshjælpskonventionen og Schengen-konventionen har Danmark ratificeret en række andre konventioner, der indeholder bestemmelser om gensidig retshjælp i straffesager. For disse konventioner, herunder den europæiske konvention af 8. november 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold (Hvidvaskkonventionen) og FN's konvention af 20. december 1988 om ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer (FN-konventionen), gælder, at anmodninger som hovedregel skal fremsendes mellem de centrale myndigheder, men at anmodninger i hastende tilfælde vil kunne fremsendes mellem de judicielle myndigheder.

FN-konventionen har selvstændig betydning i de tilfælde, hvor danske myndigheder i sager vedrørende overtrædelser af narkotikalovgivningen har behov for at fremsende anmodninger til lande, der ikke har tiltrådt retshjælpskonventionen. Det følger af konventionens artikel 11, at en part på anmodning fra en anden part, der har iværksat strafferetlig forfølgning, skal træffe de nødvendige foreløbige foranstaltninger som f.eks. fastfrysning eller beslaglæggelse med henblik på at forhindre handel med, overførsel af eller råden over formuegoder, som ville kunne tjene til at efterkomme anmodningen. Hvidvaskkonventionen anvendes som grundlag for en retsanmodning – eventuelt i kombination med retshjælpskonventionen – i den type sager, der er omfattet af konventionens anvendelsesområde.

Danmark har endelig tiltrådt EU-retshjælpskonventionen fra 2000, som indeholder bestemmelser om formkrav og fremgangsmåde ved udførelse af anmodninger om gensidig retshjælp samt materielle regler for anmodninger om visse særlige former for gensidig retshjælp. EU-retshjælpskonventionen er gennemført ved lov nr. 258 af 8. maj 2002. EU-retshjælpskonventionen

er trådt i kraft i Danmark *den 23. august 2005*. Hvad angår tillægsprotokollen (fra oktober 2001) til EU-retshjælpskonventionen, er denne på nuværende tidspunkt ikke ratificeret af nogen af EU-medlemslandene.

Uanset at retsplejeloven ikke indeholder særlige bestemmelser om gennemførelse af udenlandske retsanmodninger om fremskaffelse af bevismateriale, antages det med støtte i retspraksis, at udenlandske begæringer om retshjælp i straffesager, som indebærer iværksættelse af efterforskningskridt i Danmark, herunder bl.a. i form af ransagning, beslaglæggelse og edition, kan imødekommes på grundlag af en analogisk anvendelse af de relevante bestemmelser i retsplejeloven, herunder reglerne om kompetencen til at træffe beslutning om tvangsindgreb, jf. herom ovenfor under pkt. 3.1.-3.3.

Dette indebærer bl.a., at en udenlandsk anmodning om iværksættelse af efterforskningskridt i form af f.eks. ransagning, beslaglæggelse eller edition, vil kunne imødekommes, hvis det pågældende efterforskningskridt kan iværksættes i forbindelse med en tilsvarende national strafferetlig efterforskning. Gennemførelse af udenlandske retshjælpsanmodninger er endvidere betinget af, at det forhold, som efterforskningen vedrører, er strafbart efter dansk lovgivning (krav om dobbelt strafbarhed), og at forholdet er undergivet offentlig påtale. I visse tilfælde er det desuden en forudsætning, at lovovertrædelsen kan medføre en nærmere angiven minimumsstraf (strafferammekravet).

Der gælder ikke efter de internationale konventioner en absolut pligt for det anmodede land til at gennemføre en anmodning om retshjælp i form af fremskaffelse af bevismateriale, herunder ved foretagelse af ransagning, beslaglæggelse eller edition.

Efter retshjælpskonventionens artikel 2 (sammenholdt med tillægsprotokollen fra 1978, artikel 2) kan anmodninger om retshjælp afslås, hvis anmodningen vedrører en forbrydelse, der af den anmodede stat betragtes som en politisk forbrydelse eller en forbrydelse, der har forbindelse med en politisk forbrydelse. Endvidere kan en anmodning afslås, hvis den anmodede stat finder, at imødekommelse af anmodningen vil kunne krænke den pågældende stats suverænitet, bringe dens sikkerhed i fare, stride mod dens almindelige retsprincipper eller skade andre livsvigtige interesser.

Den anmodede stat kan endvidere efter retshjælpskonventionens artikel 5 ved at afgive en erklæring til Det Europæiske Råds generalsekretær i forbindelse med undertegnelsen af konventionen eller ved deponeringen af sit ratifikations- eller tiltrædelsesdokument forbeholde sig, at retsanmodninger om ransagning eller beslaglæggelse kun skal efterkommes, når den forbrydel-

se, som har givet anledning til retsanmodningen, er strafbar efter såvel den begærende som den anmodede stats lovgivning (litra a), eller den forbrydelse, som har givet anledning til retsanmodningen, kan medføre udlevering efter det anmodede lands lovgivning (litra b), eller at efterkommelse af retsanmodningen er forenelig med den anmodede stats lovgivning (litra c).

Danmark har afgivet erklæring om, at en retsanmodning om ransagning eller beslaglæggelse vil kunne afslås, hvis betingelserne i artikel 5, litra a og c, i retshjælpskonventionen ikke er opfyldt i den konkrete sag.

For så vidt angår anmodninger om retshjælp i henhold til Schengen-konventionen, følger det af artikel 51, at de kontraherende parter ikke må stille andre betingelser for efterkommelse af retsanmodninger om ransagning og beslaglæggelse end, at den handling, der ligger til grund for retsanmodningen, efter begge kontraherende parters lovgivning skal kunne straffes med frihedsstraf eller sikkerhedsforanstaltning af en varighed på mindst 6 måneder, eller den skal efter den ene kontraherende parts lovgivning kunne straffes tilsvarende og efter den anden kontraherende parts lovgivning kunne afgøres som en overtrædelse af bestemmelser af administrative myndigheder, hvis afgørelse kan indankes for en domstol med kompetence i straffesager. Der kan endvidere stilles krav om, at efterkommelse af retsanmodningen skal være forenelig med den anmodede stats lovgivning.

Ifølge artikel 18 i Hvidvaskkonventionen gælder der tilsvarende muligheder for at afslå at imødekomme en retshjælpsanmodning.

De nævnte konventioner indeholder desuden nærmere bestemmelser om fremgangsmåden ved fremsendelse af retshjælpsanmodninger og om indholdet mv. heraf. Der kan herom bl.a. henvises til Justitsministeriets vejledning af 5. december 2001 om behandlingen af anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Retsplejeloven indeholder som nævnt ovenfor under pkt. 3 ingen særlige bestemmelser om gennemførelse af udenlandske begæringer om efterforskning i Danmark, herunder bl.a. i form af fremskaffelse af bevismateriale ved ransagning, beslaglæggelse og edition. Imidlertid antages det med støtte i retspraksis, at sådanne anmodninger fra udenlandske myndigheder på visse betingelser kan gennemføres her i landet efter en analogi af de relevante bestemmelser i rets-

plejeloven, herunder reglerne om kompetencen til at træffe beslutning om sådanne efterforskningskridt.

Det vil imidlertid efter dansk ret ikke være muligt at anerkende og foretage direkte gennemførelse af udenlandske retsanmodninger i overensstemmelse med de regler, der følger af forslaget til rammeafgørelse.

Gennemførelse her i landet af en udenlandsk retsanmodning forudsætter, at der forinden indgrebet iværksættes – og i overensstemmelse med retsplejelovens kompetenceregler – foretages en prøvelse af, om gennemførelsen af det pågældende indgreb er foreneligt med dansk ret, herunder om retsplejelovens materielle betingelser for foretagelse af indgrebet er opfyldt.

Forslaget til rammeafgørelse indebærer imidlertid en forpligtelse til at træffe beslutning om at gennemføre en udenlandsk retsanmodning (i form af en bevissikringskendelse), hvis det i rammeafgørelsen nævnte certifikat er fremsendt og korrekt udfyldt. Danske myndigheder vil derfor i en række tilfælde ikke kunne foretage en prøvelse af, hvorvidt (nugældende) krav om dobbelt strafbarhed er opfyldt. Med rammeafgørelsen forpligtes Danmark til at sikre, at foranstaltninger, inklusive beslaglæggelse og ransagning, altid er tilgængelige med henblik på at fuldbyrde bevissikringskendelsen, i det omfang kendelsen omhandler en forbrydelse, der er opregnet på den positiv-liste, som fremgår af artikel 16, stk. 2. Dansk politi vil med andre ord skulle ransage lokaliteter i Danmark, selvom en ransagning ikke nødvendigvis ville være mulig i en tilsvarende national sag, hvis forbrydelsen er omfattet af positiv-listen.

Den ordning, som forslaget til rammeafgørelse lægger op til, vil derfor kræve, at der fastsættes særlige regler herom i dansk ret, idet de materielle betingelser, der efter dansk ret vil skulle være opfyldt for at kunne foretage et tvangsindgreb i forbindelse med en udenlandsk retshjælpssag, ikke ved de forbrydelser, der er omfattet af positiv-listen i artikel 16, stk. 2, vil kunne opretholdes inden for anvendelsesområdet for forslaget til rammeafgørelse om den europæiske bevissikringskendelse. Dette gælder såvel med hensyn til det såkaldte kriminalitetskrav (dvs. betingelsen om, at den efterforskede kriminalitet skal være af en vis grovhed, stigende med intensiteten af det pågældende tvangsindgreb, f.eks. i form af et krav til strafferammen), som med hensyn til det såkaldte mistankekrav (dvs. den styrke, hvormed mistanken retter sig mod en mulig gerningsmand ligeledes varierende med indgrebets intensitet) samt for så vidt angår den såkaldte indikationsbetingelse (dvs. det konkrete behov for at anvende netop det pågældende tvangsindgreb i den aktuelle efterforskning). Kravet om, at forholdet også er strafbart efter dansk ret, som i relation til internationale retshjælpsbegæringer indgår som en del af kriminalitetskravet, vil dog kunne opretholdes, hvis der er behov for ransagning og beslaglæg-

gelse (og edition), og der er tale om en lovovertrædelse, som ikke er omfattet af den liste, som fremgår af forslaget artikel 16, stk. 2 (positiv-listen).

Forslaget giver desuden anledning til at overveje, om der i en gennemførelseslov må fastsættes regler om den europæiske bevissikringskendelses indhold og eventuelt også om dens form.

Ligeledes må det – inden for rammerne af rammeafgørelsen – overvejes at fastsætte nærmere regler om, under hvilke betingelser en europæisk bevissikringskendelse vil kunne anerkendes, samt hvorledes fuldbyrdelse heraf skal finde sted, jf. bl.a. rammeafgørelsens artikel 15 (om afslagsgrunde) og artikel 18 (om udsættelse af fuldbyrdelse). Også rammeafgørelsens artikel 17, hvori der opstilles en række frister for anerkendelse, fuldbyrdelse og overførsel af bevismateriale, giver anledning til lovgivningsmæssige overvejelser, og det samme gælder med hensyn til den procedure vedrørende klageadgang, der er foreslået i artikel 19, og med hensyn til artikel 20 om udstedelsesstatens ansvar.

Det vil endelig skulle overvejes, om der skal foretages visse ændringer af de gælder regler for videregivelse af oplysninger, som politiet er kommet i besiddelse af i forbindelse med efterforskning i en straffesag.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at ville have statsfinansielle konsekvenser af betydning.

5. Høring

Kommissionens oprindelige forslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for Retten i Århus, Præsidenten for Retten i Odense, Præsidenten for Retten i Aalborg, Præsidenten for Retten i Roskilde, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Rigspolicefene, Rigsadvokaten, Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Datatilsynet, Amnesty International og Institut for Menneskerettigheder.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolicefene, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikede advokater, Datatilsynet og Institut for Menneskerettigheder.

Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Politidirektøren i København og Politiforbundet i Danmark har oplyst, at de ikke har bemærkninger til forslaget.

Præsidenten for Østre Landsret og Præsidenten for Vestre Landsret har bemærket, at spørgsmålet om, hvorvidt man fra dansk side bør tilslutte sig en ordning, som indebærer, at danske domstole skal medvirke til bevissikring til brug for straffesager i andre lande, selv om de pågældende bevissikringskridt ikke ville være tilladt – eller i det enkelte tilfælde ikke kunne foretages – efter de gældende danske regler, såfremt der var tale om en straffesag i Danmark, er et spørgsmål af en sådan retspolitisk karakter, at de ikke finder at burde udtale sig herom.

5.1. Generelle bemærkninger til forslaget

Rigsadvokaten har bemærket, at han finder det tvivlsomt, om Kommissionens antagelse om, at det eksisterende samarbejde om bevisoptagelse er langsomt og ineffektiv, og at de forskellige nationale lovgivninger udgør hindringer for samarbejdet, uden videre er rigtig. Rigsadvokaten peger på, at nye regler om gensidig retshjælp bør afvente ikrafttrædelsen af og erfaringerne med EU-konventionen fra maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager og 2001-protokollen hertil.

Foreningen af Politimestre i Danmark har anført, at de eksisterende retshjælpskonventioner mv. fungerer tilfredsstillende i praksis, og at det må forventes, at samarbejdet vil kunne effektiviseres yderligere, når bl.a. EU-konventionen fra maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager og 2001-protokollen hertil træder i kraft. Igangsættelse af nye omfattende initiativer bør efter foreningens opfattelse afvente erfaringerne med disse instrumenter.

Advokatrådet fremhæver, at princippet om gensidig tillid, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser truffet af en myndighed i en anden EU-medlemsstat uden nogen selvstændig kontrol i fuldbyrdelsesstaten giver anledning til væsentlige overvejelser i relation til det opstillede mål om et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – navnlig vedrørende gensidig anerkendelse af afgørelser om strafprocessuelle tvangsindgreb under efterforskningen. Målsætningen

om et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed må efter Advokatrådets opfattelse også indebære, at borgere og virksomheder i EU-medlemsstaterne beskyttes mod uberettigede eller ikke-proportionale indgreb fra myndighedernes side. Gennemførelse af EU-regler bør således ikke efter Advokatrådets opfattelse føre til, at retssikkerhedsniveauet i medlemsstaterne sænkes til laveste fællesnævner.

Advokatrådet peger endvidere på, at forudsætningen for anerkendelse og fuldbyrdelse i Danmark uden selvstændig prøvelse hos de danske myndigheder bør være, at der er sikkerhed for, at de retssikkerhedsgarantier, som gælder i Danmark, også er lovfæstede og praktiseres i de øvrige medlemsstater. Advokatrådet peger i den forbindelse på, at der ikke i forslaget er redegjort for retsstillingen i de 25 medlemsstater, men at det derimod fremgår, at forskellene mellem landenes lovgivning er en barriere for kriminalitetsbekæmpelsen. Efter Advokatrådets opfattelse er der store forskelle mellem beskyttelsesniveauet i de enkelte medlemsstater, uagtet alle stater er forpligtet til at overholde de garantier, der følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og som er væsentligt lavere end det generelle retssikkerhedsniveau i et land som f.eks. Danmark.

Advokatrådet fremhæver herudover, at forslaget ikke tager højde for, at de nationale regler om tvangsindgreb inden for strafferetsplejen består af et regelkompleks, der er baseret på sin egen indre sammenhæng og balance mellem hensynet til kriminalitetsbekæmpelse og hensynet til den enkeltes retssikkerhed.

For så vidt angår behovet for nye regler på området bemærker Advokatrådet, at Kommissionens forslag ikke indeholder en nærmere redegørelse for de problemer, som de eksisterende ordninger for gensidig bistand til bevisoptagelse i straffesager, giver anledning til.

Datatilsynet har bemærket, at forslaget – sammen med andre forslag om øget informationsudveksling inden for det politi- og strafferetlige samarbejde – aktualiserer behovet for at overveje et generelt og opdateret databeskyttelsesretligt instrument på området. I mangel af et mere generelt instrument på området finder Datatilsynet, at databeskyttelse i forbindelse med det planlagte intensiverede samarbejde bør omtales i selve forslaget til rammeafgørelse og ikke blot ved en henvisning til artikel 23 i EU-konvention fra maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager. Datatilsynet henviser i den forbindelse til, at Schengen- og Europol-konventionerne indeholder en særskilt regulering om beskyttelse og sikring af personoplysninger. Datatilsynet anbefaler, at der indsættes regler om f.eks. formålsbestemthed, sikker behandling af oplysninger og tilsyn med handlingerne i selve rammeafgørelsen.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at forslaget bygger på en forudsætning om, at de enkelte medlemsstater opfylder kravene i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ved udstedelsen af bevissikringskendelser. For det tilfælde, at enkelte eller flere af EU-medlemsstaterne anvender minimumskrav for at kunne foretage ransagning mv., som ligger under det niveau, man i Danmark finder retssikkerhedsmæssigt forsvarlig, fordi det måtte være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, kan det efter Instituttets opfattelse ikke udelukkes, at Danmark ved at fuldbyrde en bevissikringskendelse uden forudgående prøvelse, kan ifalde et passivitetsansvar. I hvert fald såfremt der konkret er forhold i sagen, der tyder på, at retssikkerhedsgarantierne ikke er overholdt, og de danske myndigheder undlader at undersøge forholdet under processen i Danmark. Det er på den baggrund Instituttets opfattelse, at det bør overvejes at indføre mulighed for afvisning af en bevissikringskendelse, hvis fuldbyrdelse vil føre til et resultat, som strider mod fuldbyrdelsesstatens retsopfattelse, herunder hvis anerkendelsen eller fuldbyrdelsen må anses for at være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

5.2. Definitioner

Advokatrådet har ad forslagens artikel 2, litra c), hvorefter ”udstedelsesmyndighed” efter forslaget kan være den dommer, undersøgelsesdommer eller anklager, der ifølge national ret kan udstede en europæisk bevissikringskendelse, bemærket, at denne afgrænsning vil kunne indebære, at myndighederne i fuldbyrdelsesstaten i givet fald vil være forpligtet til at fuldbyrde f.eks. en ransagningskendelse udstedt af anklagemyndigheden i en anden medlemsstat uden, at der vil kunne foretages en reel domstolsprøvelse af, om ransagningen bør gennemføres. Efter Advokatrådets opfattelse rejser et sådant fravær af domstolskontrol spørgsmål i forhold til grundlovens § 72.

5.3. Anvendelsesområde

Rigsadvokaten bemærker, at de mange begrænsninger i rækkevidden af forslaget i praksis vil være vanskelige at håndtere, og at afgrænsningen af anvendelsesområdet formentlig vil føre til yderligere usikkerhed på et området, der for praktikere allerede i dag synes vanskeligt. Rigsadvokaten peger på, at en række meget praktisk anvendte bevisindsamlingsmetoder ligger uden for bevissikringskendelsens anvendelsesområde, jf. pkt. 1.6. i begrundelsen for forslaget, samtidig med at forslaget inden for sit anvendelsesområde er meget bredt, og at alle mulige tvangsindgreb og bevissikringsskridt kan komme på tale.

Advokatrådet peger på, at politiets (eksisterende) afhøringsrapporter efter artikel 3 kan udle-

veres og anvendes som bevismateriale i et tilfælde, hvor der ikke er adgang til at kræve den afhørte person genafhørt. Advokatrådet peger endvidere på, at der efter forslaget ikke stilles krav om, at en afhøringsrapport skal vedrøre samme sagsforhold, ligesom der ikke sondres mellem, om der er tale om afhøring af en sigtet eller et vidne, eller stilles krav om, at den afhørte er blevet vejledt om muligheden for senere udlevering af rapportmateriale. Advokatrådet anfører i den forbindelse, at de europæiske retssystemer tillægger politirapporter forskellig bevismæssig vægt, herunder at politirapporter efter dansk ret som hovedregel ikke kan anvendes som bevis under en retssag, at det efter dansk ret ikke kan tillægges selvstændig betydning, om tiltalte eller vidner under afhøring hos politiet har nægtet at udtale sig, og at det efter dansk ret ikke er muligt at tiltale vidner for at lægge hindringer i vejen for politiets efterforskning (ved at nægte at udtale sig til politiet). I modsætning hertil kan politiafhøringer i andre europæiske lande tillægges større bevismæssig vægt, ligesom der i visse tilfælde er mulighed for at rejse tiltale for obstruktion af politiets arbejde.

5.4. Typer af retssager omfattet af den europæiske bevissikringskendelse

Advokatrådet finder, at formuleringen af artikel 4, litra b), om sager, der er anlagt af en administrativ myndighed vedrørende handlinger, der er strafbare, og hvor afgørelsen kan give anledning til en procedure ved en domstol, efterlader tvivl om det præcise anvendelsesområde for bevissikringskendelsen.

5.5. Betingelser for udstedelse af en europæisk bevissikringskendelse

Præsidenten for Københavns Byret finder, at det forhold, at der efter forslaget ikke vil kunne opretholdes et strafferammekrav som betingelse for at fuldbyrde en udenlandsk bevissikringskendelse kan give anledning til nærmere overvejelser.

Advokatrådet finder, at artikel 6, litra a), hvorefter en bevissikringskendelse kan udstedes, når de ønskede genstande, dokumenter og data er nødvendige og proportionale, er vag og upræcis. Advokatrådet peger således på, at de hensyn, der fremgår af bestemmelsen, ikke er sammenfaldende med de hensyn, der efter retsplejeloven indgår som betingelse for f.eks. ransagning, og at dette kan indebære, at danske myndigheder vil skulle gennemføre ransagning på et grundlag, som ikke ville være tilstrækkeligt til at gennemføre en ransagning efter dansk ret. Advokatrådet finder, at bevissikringskendelsen i praksis vil betyde, at beskyttelsen af borgeren i fuldbyrdelseslandet vil ligge på det niveau, som udstedelseslandets lovgivning sikrer.

Landsforeningen af beskikkede advokater har ligeledes påpeget, at bevissikringskendelsen

giver mulighed for at foretage strafprocessuelle tvangsindgreb efter begæring fra andre EU-medlemsstater, som ikke vil kunne foretages efter danske strafprocessuelle regler. Foreningen bemærker i den forbindelse, at man ikke kan anbefale en justering af retsplejeloven med henblik på at gøre sådanne (danske) indgreb mulige.

5.6. Den centrale strafferegistermyndighed

Rigspolitichefen har bemærket, at han ikke har bemærkninger til forslagets bestemmelser om officielle udskrifter fra strafferegistre (navnlig artikel 8).

5.7. Supplerende bevismateriale

Advokatrådet har anført, at bestemmelsen i forslagets artikel 9 om kendelse om supplerende bevismateriale giver den anmodende myndighed, som deltager i fuldbyrdelsen af bevissikringskendelsen, fuld kontrol over den praktiske gennemførelse af bevissikringsanmodningen, hvilket synes at rejse spørgsmål om, hvorvidt myndighedsudøvelsen fortsat reelt foretages af den fuldbyrdende stats myndigheder.

5.8. Betingelser for anvendelse af personoplysninger

Datatilsynet har bemærket, at det er uklart, hvad der reelt er indholdet i sidste del af artikel 10, stk. 1, om personoplysninger fremskaffet inden for rammerne af rammeafgørelsen til andre formål end nævnt i første afsnit. Datatilsynet finder det endvidere uklart, hvad der sigtes til med bestemmelsen i artikel 10, stk. 4, hvorefter artikel 10 ikke finder anvendelse på personoplysninger, som er tilvejebragt af en medlemsstat i medfør af denne rammeafgørelse, og som hidrører fra denne medlemsstat.

5.9. Anerkendelse og fuldbyrdelse uden yderligere prøvelse

Foreningen af Politimestre i Danmark finder, at den manglende mulighed for at afprøve, om gennemførelsen af den udenlandske retsanmodning vil være forenelig med dansk ret, er i strid med principper, som bør være grundlæggende for gennemførelsen af strafprocessuelle tvangsindgreb på områder, hvor lovgivningen endnu ikke er harmoniseret.

Advokatrådet bemærker, at den manglende adgang for den udførende myndighed til at foretage en selvstændig kontrol efter Advokatrådets opfattelse ikke er udtryk for gensidig tillid. Advokatrådet finder derimod, at der er risiko for, at princippet om gensidig tillid i realiteten bli-

ver et skjold for den anmodende myndighed, som ikke behøver at redegøre nærmere for grundlaget for sin beslutning. Gensidig tillid bør efter Advokatrådets opfattelse være baseret på fuld åbenhed om grundlaget for beslutningen, og den anmodende medlemsstat bør således have fuld tillid til, at den udførende stats myndigheder alene vil nægte at gennemføre anmodningen, hvis den finder at være forpligtet og berettiget hertil.

Landsforeningen af beskikkede advokater finder det betænkeligt, at retsakter fra andre EU-medlemsstater skal anerkendes umiddelbart uden materiel prøvelse i fuldbyrdelseslandet.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at kravet om gennemførelse i Danmark af f.eks. en ransagningskendelse afsagt i en anden EU-medlemsstat efter dette lands lovgivning gør det yderst vanskeligt for en borger i fuldbyrdelsesstaten at forudsige sin retsstilling i forhold til et sådan indgreb i privatlivet. Efter Instituttets opfattelse er det tvivlsomt, om indgreb i retten til privatliv foretaget på grundlag af en europæisk bevissikringskendelse, vil kunne leve op til det legalitetskrav, som følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 2.

Institut for Menneskerettigheder har endvidere anført, at det efter forslaget vil kunne forekomme, at danske myndigheder skal foretage beslaglæggelse af skrifter mv., herunder ikke offentliggjorte skrifter, uanset at der ikke er grundlag herfor efter dansk ret. Dette vil efter instituttets opfattelse åbne op for den mulighed, at danske myndigheder vil skulle efterkomme europæiske bevissikringskendelser om beslaglæggelse af ikke offentliggjorte skrifter, som ikke opfylder kravene til domstolsprøvelse i grundlovens § 77, hvorefter ansvar for ytringer skal udmøntes af domstolene.

5.10. Garantier for fuldbyrdelse (minimumsgarantier)

Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at der ved forslagets artikel 12, stk. 1, litra b), er taget højde for, at princippet om forbud mod selvinkriminering, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 6, skal overholdes i forbindelse med fuldbyrdelsen af en europæisk bevissikringskendelse. Instituttet finder det endvidere positivt, at der i forslagets artikel 15 er taget højde for princippet om, at en person ikke kan dømmes to gange for samme forhold ("ne bis in idem"-princippet).

5.11. Afslagsgrunde

Rigspolitichefen finder, at der bør indsættes en afslagsgrund svarende til artikel 2 i retshjælpskonventionen fra 1959, hvorefter en anmodning om retshjælp kan afslås, hvis den vedrører en

forbrydelse, der af den anmodede stat betragtes som en politisk forbrydelse eller en forbrydelse, der har forbindelse med en politisk forbrydelse, eller hvor den anmodede stat finder, at imødekommelse af anmodningen vil kunne krænke den pågældende stats suverænitet, bringe dens sikkerhed i fare, stride mod dens almindelige retsprincipper eller skade andre livsvigtige interesser. Rigspolicechefen har som baggrund for forslaget henvist til, at det er en forudsætning for efterretningstjenesternes modtagelse af oplysninger fra samarbejdspartner i ind- og udland, at sådanne oplysninger alene anvendes til efterretningsmæssig brug og ikke videregives til andre. Det vil således ofte være af afgørende betydning for efterretningstjenestens arbejde og effektivitet, at materiale fra tidligere og igangværende efterforskning ikke kompromitteres ved f.eks. at skulle indgå i en straffesag i ind- eller udland, herunder på grundlag af en europæisk bevissikringskendelse.

Advokatrådet har bemærket, at rækkevidden i forslagens artikel 15, stk. 2, litra b, om mulighed for at afvise fuldbyrdelse af en bevissikringskendelse, hvis der ifølge fuldbyrdelsesstatens lovgivning gælder immuniteter og privilegier, der gør det umuligt at fuldbyrde den europæiske bevissikringskendelse, ikke er ganske klar. Rådet peger herved på, at det synes usikkert, om kredsen af vidneudelukkede personer, jf. retsplejelovens §§ 169-172, vil være omfattet af bestemmelsen. Rådet finder det endvidere usikkert, om regler i dansk lovgivning, som udelukker anvendelse af oplysninger fra f.eks. et register i efterforskningsmæssig og strafferetlig sammenhæng, skal forstås som en "immunitet".

Institut for Menneskerettigheder finder, at det bør overvejes at indføre mulighed for at afslå at anerkende og fuldbyrde en europæisk bevissikringskendelse, hvis anerkendelse og fuldbyrdelse må anses for at være i strid med fuldbyrdelsesstatens retsopfattelse, herunder hvis det anses for stridende med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

5.12. Dobbelt strafbarhed

Præsidenten for Københavns Byret anfører, at det forhold, at der efter forslaget ikke vil kunne opretholdes et strafferammekrav som betingelse for at fuldbyrde en udenlandsk bevissikringskendelse kan give anledning til nærmere overvejelser.

Foreningen af Politimestre i Danmark og **Advokatrådet** har givet udtryk for betænkeligheder i forhold til, at der efter forslaget – efter en overgangsperiode – ikke kan opstilles krav om dobbelt strafbarhed.

Landsforeningen af beskikkede advokater tager afstand fra afskaffelse af kravet om dobbelt

strafbarhed.

5.13. Klage

Præsidenten for Københavns Byret bemærker, at forslaget artikel 19, hvorefter de materielle forhold, der ligger til grund for en bevissikringskendelse, kun kan påklages til udstedelsesstaten, kan gøre det vanskeligt for personer, der er bosiddende i fuldbyrdelsesstaten, at udnytte klageadgangen, og det kan derfor overvejes, om der bør gennemføres tiltage med henblik på at lette klageadgangen.

Datatilsynet udtrykker betænkeligheder over for forslaget om, at de omhandlede genstande, dokumenter og data af udstedelsesmyndigheden kan kræves udleveret senest 60 dage efter fuldbyrdelsen af bevissikringskendelsen, selv om der i fuldbyrdelsesstaten er indgivet en klage i anledning heraf.

Advokatrådet finder, at forslaget om, at klage skal ske til en domstol i udstedelsesstaten, i en række tilfælde vil gøre det umuligt eller særdeles vanskeligt og bekosteligt at udnytte klageadgangen. Advokatrådet finder, at muligheden for at suspendere en udlevering af genstande mv. i 60 dag, hvis der indgivet klage, er en helt utilstrækkelig beskyttelse af den, indgrebet rettes imod.

Landsforeningen af beskikkede advokater bemærker, at såfremt forslaget gennemføres, bør der skabes mulighed for, at danske statsborgere kan få beskikket en advokat i forbindelse med en klage til en anden medlemsstats domstole.

6. Nærhedsprincippet

Formålet med forslaget er – ifølge Kommissionen – ved anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse at skabe et hurtigere og mere effektivt retligt samarbejde i straffesager og erstatte den eksisterende ordning for gensidig retshjælp i forhold til fremskaffelse af genstande, dokumenter og data til brug i straffesager. Kommissionen har ikke i forslaget redegjort nærmere for forholdet til nærhedsprincippet. Forslaget har som nævnt til formål at skabe et hurtigere og mere effektivt retligt samarbejde i straffesager. Forslaget vurderes på denne baggrund ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side har man fra starten været meget skeptisk over for Kommissionens forslag, som dog på en række afgørende punkter er blevet forbedret, således at man nu fra dansk side generelt ser positivt på det foreliggende udkast til rammeafgørelse.

9. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet er den 31. marts 2004 fremkommet med en foreløbig udtalelse om forslaget.

I sin foreløbige udtalelse opfordrer Europa-Parlamentet bl.a. til, at der i forslagets artikel 6 indføjes et krav om, at udstedelsesstaten i bevissikringskendelsen skal godtgøre, at de ønskede genstande mv. er nødvendige og proportionale og ifølge udstedelsesstatens lovgivning vil kunne fremskaffes under lignende omstændigheder på udstedelsesstatens område samt vil kunne antages som bevis i den retssag, de rekvireres til. Europa-Parlamentet har endvidere foreslået, at der i artikel 9 indsættes et krav om begrundelse for, at udstedelsesstaten ønsker supplerende bevismateriale i tilknytning til den oprindelige bevissikringskendelse.

I forhold til artikel 10 om betingelser for anvendelse af personoplysninger anbefaler Europa-Parlamentet, at der indføjes en bestemmelse om registrerede personers ret til at påberåbe sig de rettigheder om databeskyttelse, som måtte være hjemlet i enten udstedelsesstatens eller fuldbyrdelsesstatens nationale lovgivning.

Europa-Parlamentet foreslår endvidere, at der indsættes en række yderligere afslagsgrunde i forslagets artikel 15, idet Parlamentet finder, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en bevissikringskendelse skal afslås, hvis udstedelsesstaten har anmodet en anden medlemsstat om at foretage retsforfølgning, hvis den pågældende lovovertrædelse er omfattet af amnesti i fuldbyrdelsesstaten, og denne stat har kompetence til at forfølge sagen, hvis den person, der er omfattet af kendelsen er under den kriminelle lavalder i fuldbyrdelsesstaten, hvis der er grund til at formode, at bevissikringskendelsen er udtryk for forfølgelse på grund af den pågældende persons køn, race, religion, etniske baggrund, nationalitet, sprog, politiske overbevisning eller seksuelle orientering, hvis fuldbyrdelsen vil strid mod fuldbyrdelsesstatens forfatningsmæssige regler om retfærdig rettergang, beskyttelse af privatlivets fred og personoplysninger samt for-

eningsfrihed, ytringsfrihed og pressefrihed, og hvis der er væsentlige grunde til at formode, at fuldbyrdelsen vil undergrave respekten for grundlæggende rettigheder og retsprincipper, jf. TEU artikel 6.

Endelig opfordrer Europa-Parlamentet til, at der aflægges rapport om anvendelse af rammeafgørelsen, navnlig med fokus på anvendelsen af retssikkerhedsgarantier, at EU-medlemsstaterne bestræber sig på, inden rammeafgørelsen om bevissikringskendelser træder i kraft, at nå til enighed om en rammeafgørelse om retssikkerhedsgarantier for sagsøgte, og at medlemsstaterne meddeler Rådets Generalsekretariat, hvilke nationale organer der er udpeget som udstedelsesmyndighed og fuldbyrdelsesmyndighed.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Kommissionens forslag og et grundnotat om forslaget er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 19. juli 2004 og til Folketingets Retsudvalg den 15. juli 2004.

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 1.-2. december 2005.

Dagsordenspunkt 4: Aftale mellem EU og Norge og Island om udlevering

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Resumé

På baggrund af Rådets beslutninger af 10. juli 2001 og 19. december 2002 om på grundlag af artikel 38, jf. artikel 24 i TEU, at bemyndige formandskabet til at indlede forhandlinger med Norge og Island om indgåelse af en udleveringsaftale, herunder om anvendelsen af den europæiske arrestordre, er der udarbejdet et udkast til aftale mellem på den ene side Den Europæiske Union og på den anden side Norge og Island om en udleveringsprocedure. Det forventes, at der på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006 fremlægges et udkast til råds-afgørelse om bemyndigelse af formandskabet til på Den Europæiske Unions vegne at undertegne aftale mellem på den ene side Den Europæiske Union og på den anden side Norge og Island om en udleveringsprocedure. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Sagen har lovgivningsmæssige konsekvenser, men vurderes ikke at have statsfinansielle konsekvenser af betydning. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen. Fra dansk side kan man fuldt ud støtte, at EU indgår en udleveringsaftale med Norge og Island.

1. Baggrund

Rådet vedtog den 10. marts 1995 på grundlag af den daværende artikel K.3 i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU) en konvention om forenklet udleveringsprocedure mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union (1995-konventionen). Endvidere vedtog Rådet den 27. september 1996 ligeledes på grundlag af den daværende artikel K.3 i TEU en konvention om udlevering mellem Den Europæiske Unions medlemsstater (1996-konventionen). Formålet med konventionerne er i forholdet mellem medlemsstaterne at supplere og lette anvendelsen af bl.a. den europæiske konvention af 13. december 1957 om udlevering af lovovertrædere med tilhørende tillægsprotokoller og Schengen-konventionen.

Danmark ratificerede de to konventioner henholdsvis den 19. november 1996 og den 17. september 1997.

I forbindelse med Amsterdam-traktatens ikrafttræden den 1. maj 1999 blev Schengen-reglerne integreret i Den Europæiske Union.

For at sikre Norges og Islands fortsatte deltagelse i Schengen-samarbejdet efter integrationen i Den Europæiske Union har Rådet indgået en aftale med disse lande om deres associering i gennemførelsen, anvendelsen og udviklingen af Schengen-reglerne. Aftalen er for Rådets vedkommende godkendt ved Rådets afgørelse af 17. maj 1999.

Efter artikel 2, stk. 1, i associeringsaftalen gennemfører og anvender Norge og Island de bestemmelser i Schengen-reglerne, der er opført i bilag A til aftalen. Alle relevante bestemmelser i Schengen-konventionens kapitel 4 (artiklerne 59-66) om udlevering er indeholdt i dette bilag. Disse bestemmelser har derfor fundet anvendelse i forhold til Norge og Island siden den 25. marts 2001, hvor de nordiske lande indtrådte i det praktiske Schengen-samarbejde.

I henhold til artikel 2, stk. 3, i associeringsaftalen accepterer, gennemfører og anvender Norge og Island de retsakter og foranstaltninger, som EU har vedtaget med henblik på at ændre og udbygge de i bilag A nævnte bestemmelser, og som procedurerne i associeringsaftalen har været gældende for.

Spørgsmålet om, hvorvidt en retsakt eller en foranstaltning vedtages med henblik på at udbygge Schengen-reglerne, afgøres af EU-landene.

De to EU-udleveringskonventioner indeholder bestemmelser, der ændrer eller udbygger bestemmelserne i Schengen-konventionens kapitel 4. Disse konventioner blev imidlertid vedtaget af Rådet forud for associeringsaftalen. Derfor kunne de procedurer, der senere er fastlagt i associeringsaftalen, ikke anvendes i denne forbindelse.

Resultatet er, at Schengen-konventionens bestemmelser om udlevering finder anvendelse i forhold til Norge og Island, hvorimod de bestemmelser i de to EU-udleveringskonventioner, der udgør en udvikling af Schengen-konventionens bestemmelser om udlevering, ikke finder anvendelse i forhold til de to lande.

Det må antages, at alle bestemmelser i 1995-konventionen og en række bestemmelser i 1996-konventionen udgør en videreudvikling af Schengen-reglerne.

For så vidt angår de bestemmelser i de to udleveringskonventioner, der ikke udgør en videreudvikling af Schengen-reglerne, besluttede Rådet den 10. juli 2001 på grundlag af artikel 38, jf. artikel 24 i TEU, at bemyndige formandskabet til at indlede forhandlinger med Norge og Island om det retlige samarbejde.

Formålet med forhandlingerne er at indgå aftale mellem Den Europæiske Union på den ene side og Norge og Island på den anden side vedrørende Norges og Islands anvendelse af de bestemmelser i de to udleveringskonventioner, der ikke udgør en videreudvikling af Schengen-reglerne.

Bemyndigelsen til formandskabet blev ændret den 19. december 2002, hvor Rådet vedtog, at forhandlingerne med Norge og Island også skal omfatte spørgsmålet om anvendelsen af den europæiske arrestordre i relationerne mellem medlemsstaterne og Norge og Island.

I henhold til dette forhandlingsmandat har formandskabet bistået af Kommissionen haft en række møder med delegationer fra Norge og Island. Det seneste møde fandt sted den 13. juni 2005.

Et udkast til aftale mellem på den ene side Den Europæiske Union og på den anden side Norge og Island om en udleveringsprocedure mellem Den Europæiske Unions medlemsstater og Norge og Island blev forelagt for Rådet (retlig og indre anliggende) den 12. oktober 2005. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) kunne der ikke konstateres politisk enighed om aftalen.

Endvidere var et udkast til aftale sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 1.-2. december 2005, men sagen blev taget af dagsordenen forud for mødet.

Det forventes, at der på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 20.-21. februar 2006 fremlægges et udkast til rådsafgørelse om bemyndigelse af formandskabet til på Den Europæiske Unions vegne at undertegne aftale mellem på den ene side Den Europæiske Union og på den anden side Norge og Island om en udleveringsprocedure

2. Indhold

Baggrunden for aftalen er et ønske om at forbedre det strafferetlige samarbejde mellem Den Europæiske Unions medlemsstater og Island og Norge. Aftalen bygger dels på 1996-konventionen, dels på Rådets rammeafgørelse af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne.

Udkastet til en aftale mellem på den ene side Den Europæiske Union og på den anden side Norge og Island om en udleveringsprocedure mellem Den Europæiske Unions medlemsstater og Norge og Island er opdelt i fire kapitler:

- kapitel 1 (artikel 1 - 11) om almindelige principper,
- kapitel 2 (artikel 12 - 28) om overgivelsesproceduren,
- kapitel 3 (artikel 29 – 33) om virkninger af overgivelsen og
- kapitel 4 (artikel 34 – 41) vedrørende generelle bestemmelser.

Artikel 1:

Efter aftalens artikel 1, stk. 1, forpligter de kontraherende parter (EU's medlemsstater på den ene side og Norge og Island på den anden side) sig til i overensstemmelse med bestemmelserne i aftalen at forbedre overgivelsen af mistænkte og domfældte mellem medlemsstaterne på den ene side og Norge og Island på den anden side ved som minimumsnorm at anvende konventionen af 27. september 1996 om udlevering mellem medlemsstaterne i den Europæiske Union.

De kontraherende parter forpligter sig til at basere udleveringsanmodningen på en overgivesordning på grundlag af en arrestordre og i overensstemmelse med bestemmelserne i denne aftale, jf. artikel 1, stk. 2.

Aftalen indebærer efter artikel 1, stk. 3, ingen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i den europæiske menneskerettighedskonvention, eller hvis fuldbyrdelsen foretages af en judiciel myndighed i en medlemsstat, principperne i artikel 6 i traktaten om Den Europæiske Union.

Efter aftalens artikel 1, stk. 4, kan intet i aftalen fortolkes som et forbud mod at nægte at overgive en person, der er omfattet en arrestordre, hvis der er objektive grunde til at formode, at arrestordren er udstedt med det formål at retsforfølge eller straffe en person på grund af den pågældendes køn, race, religion, etniske baggrund, nationalitet, sprog, politisk overbevisning eller seksuelle orientering eller at den pågældendes situation kan blive skadet af en af disse grunde.

Artikel 2:

Artikel 2 indeholder definitionen af "kontraherende parter" (Den Europæiske Union, Norge og Island), "medlemsstat" (en medlemsstat i Den Europæiske Union), "stat" (en medlemsstat, Norge eller Island), "tredjeland" (enhver anden stat som defineret i stk. 3), og "arrestordre" (en afgørelse truffet af en stat for at få en anden stat til at anholde og overgive en eftersøgt person med henblik på strafforfølgning eller fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning).

Artikel 3:

Artikel 3 fastlægger anvendelsesområdet for aftalen. Efter denne bestemmelses stk. 1 kan arrestordren udstedes med henblik på:

1) Strafforfølgning i straffesager, der medfører frihedsberøvelse eller en anden frihedsberøvende foranstaltning og vedrører en lovovertrædelse, der efter lovgivningen i den stat, der har udstedt arrestordren, kan medføre frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning af mindst 12 måneders varighed.

2) Straffuldbyrdelse af en endelig dom i en straffesag, hvorved den pågældende - i den stat, der har udstedt arrestordren - er idømt frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning af mindst 6 måneders varighed. De kontraherende parter kan dog i en erklæring tilkendegive, at en arrestordre ligeledes kan udstedes, hvis den endelige dom er på mindst 4 måneders fængsel eller anden frihedsberøvende foranstaltning.

Spørgsmålet om, hvorvidt den fuldbydende stat kan kræve, at den handling, for hvilken en arrestordre er udstedt, ligeledes er strafbar i denne stat (kravet om dobbelt strafbarhed), er reguleret i aftalens artikel 3, stk. 2.

Artikel 3, stk. 2, fastslår, jf. dog stk. 3 og 4, at udlevering er betinget af, at de forhold, der ligger til grund for en arrestordre, udgør en lovovertrædelse efter den fuldbydende stats lovgivning, uanset gerningsindholdet eller den retlige beskrivelse. I disse tilfælde vil der således skulle gennemføres en kontrol af, om forholdet også er strafbart i den stat, som skal gennemføre udleveringen.

Det følger af artikel 3, stk. 3, at en stat under ingen omstændigheder, jf. dog artiklerne 4-8, må afslå en arrestordre, der er udstedt i forbindelse med en adfærd, hvorved en person medvirker til, at en gruppe personer, som handler med et fælles formål, begår en eller flere forbrydelser i forbindelse med terrorisme som omhandlet i artikel 1 og 2 i den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme og artikel 1, 2, 3 og 4 i EU's rammeafgørelse af 13. juni 2002 om bekæmpelse af terrorisme, ulovlig narkotikahandel og andre former for organiseret kriminalitet eller andre voldshandlinger, der er rettet mod en persons liv, fysiske integritet eller frihed, eller som medfører en kollektiv fare for personer, når sådanne forbrydelser kan medføre en frihedsstraf eller anden frihedsberøvende foranstaltning af en varighed på mindst 12 måneder, selvom den pågældende person ikke deltager i selve udførelsen af den eller de pågældende forbrydelser. En sådan medvirken skal være forsætlig og være baseret på kend-

skab til gruppens formål og generelle kriminelle virksomhed eller kendskab til, at gruppen har til hensigt at begå den eller de pågældende forbrydelser.

Hvis arrestordren er udstedt for en handling, der er omfattet af stk. 3, og denne lovovertrædelse kan medføre en frihedsstraf på mindst 1 år i den udstedende stat, kan der således ikke stilles krav om dobbelt strafbarhed.

Efter artikel 3, stk. 4, kan de kontraherende parter afgive en erklæring om, at det i stk. 2 omhandlede krav om dobbelt strafbarhed ikke anvendes på en række nærmere angivne forbrydelser (positiv-listen).

Positiv-listen omfatter en række lovovertrædelser, herunder bl.a. terrorisme, menneskehandel, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi, ulovlig handel med narkotika, ulovlig handel med våben, bestikkelse, svig, hvidvaskning, falskmøntneri, deltagelse i en kriminel organisation, miljøkriminalitet, manddrab, sabotage, pengeafpresning, røveri, bortførelse, racisme, tyveri og forfalskning af betalingsmidler.

Er arrestordren omfattet af stk. 4 (positiv-listen), og har staterne ved erklæring meddelt, at kravet om dobbelt strafbar ikke skal finde anvendelse for lovovertrædelser omfattet af positiv-listen, og kan lovovertrædelsen medføre frihedsstraf inden for en strafferamme på mindst 3 år i den udstedende stat, kan der således ikke stilles krav om dobbelt strafbarhed.

Artikel 4:

Artikel 4 i aftalen indeholder tre obligatoriske afslagsgrunde, der, hvis en af disse foreligger, bevirker, at staterne skal afslå gennemførelsen af en arrestordre og dermed udlevering.

For det første skal den fuldbyrdende stat, jf. artikel 4, nr. 1, nægte udlevering, hvis den lovovertrædelse, der ligger til grund for arrestordren, kan retsforfølges i den fuldbyrdende stat, og der i denne stat er truffet beslutning om benådning (amnesti).

For det andet skal udlevering, jf. artikel 4, nr. 2, afslås, hvis det, af de oplysninger den fuldbyrdende stats relevante myndighed er i besiddelse af, fremgår, at den person, der er omfattet af arrestordren, tidligere er blevet endelig dømt i en anden stat for de samme handlinger, som ligger til grund for arrestordren, og straffen – i tilfælde af domfældelse – er fuldbyrdet, er ved at blive fuldbyrdet eller ikke længere kan fuldbyrdes efter lovgivningen i domslandet. Denne bestemmelse omhandler princippet om forbud mod dobbelt strafforfølgning («ne bis in idem»).

Endelig skal udlevering, jf. artikel 4, nr. 3, afslås, hvis den person, der er omfattet af arrestordren, er under den kriminelle lavalder efter den fuldbyrdende stats lovgivning.

Artikel 5:

Artikel 5 indeholder en række fakultative afslagsgrunde. Staterne har således mulighed for at afslå at gennemføre en arrestordre og dermed udlevering, hvis en eller flere af disse afslagsgrunde foreligger.

Udlevering kan for det første afslås i det tilfælde, hvor en arrestordre er udstedt for en lovovertrædelse, der er nævnt i artikel 3, stk. 1, og den lovovertrædelse, der ligger til grund for arrestordren, ikke er strafbar efter lovgivningen i den fuldbyrdende stat (kravet om dobbelt strafbarhed), jf. artikel 5, nr. 1.

Dernæst kan udlevering afslås, hvis den person, der er genstand for en arrestordre, allerede retsforfølges i den fuldbyrdende stat for de samme lovovertrædelser, som ligger til grund for arrestordren, jf. artikel 5, nr. 2.

Herudover kan udlevering afslås, hvis den fuldbyrdende stat allerede har besluttet ikke at indlede retsforfølgning eller at opgive retsforfølgning af den lovovertrædelse, der ligger til grund for arrestordren, jf. artikel 5, nr. 3.

Udlevering kan endvidere afslås, hvis lovovertrædelsen eller adgangen til at fuldbyrde en frihedsstraf er forældet i henhold til lovgivningen i den fuldbyrdende stat, og denne stat har kompetence til at retsforfølge lovovertrædelsen, jf. artikel 5, nr. 4.

Herudover kan udlevering afslås, hvis den fuldbyrdende stat er i besiddelse af oplysninger om, at den person, der er omfattet af arrestordren, tidligere er blevet endelig dømt i et tredjeland for den lovovertrædelse, der ligger til grund for arrestordren, og straffen er fuldbyrdet, er ved at blive fuldbyrdet eller ikke længere kan fuldbyrdes i domslandet, jf. artikel 5, nr. 5.

For så vidt angår statsborgere eller personer med bopæl i den fuldbyrdende stat kan udlevering afslås, hvis arrestordren er udstedt med henblik på fuldbyrdelsen af en straffedom, og den fuldbyrdende stat forpligter sig til selv at fuldbyrde straffen, jf. artikel 5, nr. 6.

Endelig indeholder artikel 5, nr. 7, en mulighed for at afslå udlevering, hvis den lovovertrædelse, der er omfattet af arrestordren, efter den fuldbyrdende stats lovgivning helt eller delvis anses for at være begået på denne stats territorium. Udlevering kan ligeledes nægtes, hvis lovovertrædelsen er begået uden for den udstedende stats territorium, og den fuldbyrdende stats lovgivning ikke hjemler adgang til retsforfølgning for tilsvarende lovovertrædelser, når de er begået uden for denne stats territorium.

Artikel 6:

Artikel 6 indeholder undtagelsesbestemmelser vedrørende politiske forbrydelser.

Efter artikel 6, stk. 1, kan fuldbyrdelse af en arrestordre ikke afslås med den begrundelse, at lovovertrædelsen af den fuldbyrdende stat kan anses for at være en politisk lovovertrædelse, en lovovertrædelse, der har forbindelse med en politisk lovovertrædelse, eller en lovovertrædelse, der udspringer af politiske motiver.

De kontraherende parter kan dog i medfør af artikel 6, stk. 2, afgive en erklæring om, at de kun vil anvende stk. 1 i forbindelse med:

- a) de forbrydelser, der er omhandlet i artikel 1 og 2 i den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme,
- b) forbrydelser, der kan karakteriseres som sammensværgelser m.v. i henhold til artikel 3, nr. 1, litra a, og som har til formål at begå en eller flere af de forbrydelser, der er nævnt i artikel 1 og 2 i den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme, og
- c) artikel 1, 2, 3 og 4 i EU's rammeafgørelse af 13. juni 2002 om bekæmpelse af terrorisme.

Artikel 7:

I artikel 7 er der fastsat en række undtagelsesbestemmelser vedrørende udlevering af egne statsborgere.

Efter artikel 7, stk. 1, kan fuldbyrdelse ikke afslås med den begrundelse, at en person, der begæres udleveret, er statsborger i den fuldbyrdende stat. De kontraherende stater kan dog afgive en erklæring om, at statsborgere ikke vil blive overgivet, eller om at overgivelse kun tillades under visse nøje afgrænsede omstændigheder, jf. artikel 7, stk. 3.

Udtrykket statsborger kan defineres af de enkelte kontraherende parter, jf. artikel 7, stk. 2.

Artikel 8:

Artikel 8 omfatter de garantier, som den udstedende stat skal give den fuldbyrdende stat i visse særlige tilfælde.

Hvis arrestordren er udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en udeblivelsesdom, og domfældte ikke er blevet indkaldt personligt eller på anden måde er blevet underrettet om tid og sted for domsforhandlingen, kan udlevering betinges af, at den udstedende stat garanterer, at sagen kan genoptages, og at der kan gennemføres en ny domsforhandling, hvor den tiltalte er til stede, jf. artikel 8, nr. 1.

I de tilfælde, hvor arrestordren er udstedt for en lovovertrædelse, der kan straffes med fængsel på livstid, kan udlevering betinges af, at det udstedende lands lovgivning tillader, at der – enten på anmodning eller senest efter 20 år – kan ske fornyet prøvelse af, om der er grundlag for at fortsætte fuldbyrdelsen af dommen, jf. artikel 8, nr. 2.

Hvis arrestordren er udstedt med henblik på strafforfølgning af en person, der er statsborger i den fuldbyrdende stat, kan udlevering betinges af, at den pågældende kan tilbageføres til den pågældende stat med henblik på fuldbyrdelsen af en eventuel straf, jf. artikel 8, nr. 3. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med artikel 5, nr. 6, hvorefter udlevering af egne statsborgere eller personer med bopæl i den fuldbyrdende stat kan afslås, hvis arrestordren er udstedt med henblik på fuldbyrdelsen af en straffedom, og den fuldbyrdende stat forpligter sig til selv at fuldbyrde straffen.

Artikel 9:

Efter artikel 9 skal staterne udpege de judicielle myndigheder, som er kompetente til at udstede og fuldbyrde en arrestordre. Udpegningen af kompetente nationale myndigheder sker i overensstemmelse med national ret.

Artikel 10:

I henhold til artikel 10 kan staterne udpege en eller flere centrale myndigheder til at bistå de judicielle myndigheder. Staterne kan pålægge den centrale myndighed at forestå modtagelse og fremsendelse af en europæisk arrestordre.

Artikel 11:

Artikel 11 fastlægger indholdet og formen af en arrestordre, og der er som bilag til aftalen vedlagt det certifikat, der udgør arrestordren. En arrestordre skal indeholde følgende oplysninger:

- den eftersøgte persons identitet og nationalitet
- angivelse af den judicielle myndighed i udstedelseslandet
- angivelse af, hvorvidt arrestordren omfatter overgivelse med henblik på strafforfølgning eller straffuldbyrdelse
- lovovertrædelsens art og de relevante lovbestemmelser
- en beskrivelse af sagens omstændigheder, herunder den eftersøgte persons deltagelse i lovovertrædelsen
- den idømte straf, hvis arrestordren er udstedt med henblik på straffuldbyrdelse, eller den foreskrevne strafferamme, hvis arrestordren er udstedt med henblik på strafforfølgning
- eventuelle andre konsekvenser af lovovertrædelsen.

En række af de oplysninger, som en arrestordre skal indeholde, er identiske med de oplysninger, der efter artikel 95 i Schengen-konventionen skal fremgå af en efterlysning med henblik på optagelse i Schengen-informationssystemet.

Artikel 12:

Artikel 12 vedrører fremsendelse af en arrestordre.

Bestemmelsen indebærer, at i de tilfælde, hvor opholdsstedet for den person, der er omfattet af en arrestordre, er kendt, kan de judicielle myndigheder i den udstedende stat fremsende arrestordren direkte til de kompetente judicielle myndigheder i den fuldbyrdende stat, jf. stk. 1.

I alle tilfælde, herunder når opholdsstedet er ukendt, kan den eftersøgte person dog indberettes til Schengen-informationssystemet. Denne indberetning foretages i overensstemmelse med artikel 95 i Schengen-konventionen, og indberetningen har samme gyldighed som en arrestordre ledsaget af de oplysninger, der er nævnt i artikel 11, stk. 1, jf. artikel 12, stk. 2.

For tiden kan Schengen-informationssystemet imidlertid ikke indeholde alle de oplysninger, der fremgår af artikel 11. Indberetningen vil dog i en overgangsperiode have samme gyldighed

som en arrestordre, således at indberetningen betragtes som en efterlysning og en anmodning om anholdelse, indtil den judicielle myndighed i den fuldbyrdende stat har modtaget den originale arrestordre, jf. artikel 12, stk. 3.

Artikel 13:

Artikel 13 omhandler en række praktisk spørgsmål i forbindelse med fremsendelsen af en arrestordre.

Artikel 14:

Efter artikel 14 skal en person, som anholdes af den fuldbyrdende stats kompetente myndighed, underrettes om arrestordren og dens indhold. Endvidere skal den pågældende orienteres om muligheden for at meddele samtykke til udleveringen. Underretningen sker i overensstemmelse med national ret. Den anholdte har ret til at lade sig bistå af en advokat og – om nødvendigt – en tolk i overensstemmelse med national ret i den fuldbyrdende stat.

Artikel 15:

Artikel 15 indebærer, at den judicielle myndighed i den fuldbyrdende stat i overensstemmelse med national ret skal afgøre, om den anholdte fortsat skal være frihedsberøvet i forbindelse med undersøgelsen af, om en arrestordre skal imødekommes. Den anholdte kan på et hvilket som helst tidspunkt løslades midlertidigt i overensstemmelse med national ret, dog under forudsætning af, at den kompetente myndighed træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at den pågældende ikke flygter.

Det er grundtanken i aftalen, at den fuldbyrdende stat på grundlag af de oplysninger, der fremgår af en arrestordre, skal kunne træffe afgørelse om anholdelse, varetægtsfængsling og udlevering af den eftersøgte person. Den fuldbyrdende stat vil således normalt ikke have behov for andre oplysninger fra den udstedende stat end de oplysninger, der følger af en arrestordre.

Artikel 16:

Hvis den anholdte meddeler samtykke til udleveringen, herunder eventuelt et udtrykkeligt afkald på anvendelsen af den såkaldte specialitetsregel i artikel 30, stk. 2, skal dette samtykke efter artikel 16 meddeles den judicielle myndighed i overensstemmelse med national ret. Sam-

tykket kan i princippet ikke tilbagekaldes, men staterne kan dog fastsætte, at samtykke kan tilbagekaldes i henhold til national ret.

Artikel 17:

Hvis den anholdte ikke meddeler samtykke til udleveringen, skal den pågældende ifølge artikel 17 have lejlighed til at udtale sig om arrestordren.

Artikel 18:

Efter artikel 18 afgør den judicielle myndighed i den fuldbyrdende stat inden for de frister og på de betingelser, der er fastsat i aftalen, om der er grundlag for udlevering. Den judicielle myndighed kan anmode om yderligere oplysninger fra den udstedende stat, og den kan fastsætte en tidsfrist for fremsendelse af disse supplerende oplysninger.

Artikel 19:

Artikel 19 vedrører de situationer, hvor der foreligger konkurrerende anmodninger.

Hvis flere stater har udstedt en europæisk arrestordre eller en arrestordre i forhold til den samme person, skal de judicielle myndigheder i den fuldbyrdende stat afgøre, hvilken anmodning der skal imødekommes. Afgørelsen skal træffes under hensyntagen til alle de foreliggende oplysninger, herunder lovovertrædelsernes grovhed, gerningsstederne samt tidspunktet for udstedelsen af arrestordrerne, jf. artikel 19, stk. 1.

Hvis der foreligger en arrestordre og tillige en anmodning om udlevering fra et tredjeland, skal den fuldbyrdende stat træffe afgørelse om, hvilken anmodning der skal imødekommes under hensyn til samtlige foreliggende omstændigheder, herunder de omstændigheder der følger af den relevante konvention eller udleveringsaftale, jf. artikel 19, stk. 3.

Aftalen berører ifølge bestemmelsen ikke staternes forpligtelser i henhold til statuten for Den Internationale Straffedomstol.

Artikel 20:

Artikel 20 fastsætter, at en arrestordre skal behandles og fuldbyrdes som en hastesag, og opstiller i øvrigt visse frister for sagsbehandlingen.

Bestemmelsen indebærer, at den endelige afgørelse om udlevering bør træffes senest 10 dage efter, at den anholdte har meddelt samtykke til udleveringen, jf. artikel 20, stk. 2. I andre tilfælde bør afgørelsen træffes senest 60 dage efter anholdelsen af den pågældende, jf. artikel 20, stk. 3.

Fristerne nævnt i stk. 2 og 3, kan dog i særlige tilfælde forlænges med 30 dage, jf. artikel 20, stk. 4.

Den fuldbyrdende stat skal sikre, at den pågældende forbliver i denne stat, indtil der er truffet en endelig afgørelse, jf. artikel 20, stk. 5.

Artikel 21

Artikel 21 indebærer, at i de tilfælde, hvor en arrestordre er udstedt med henblik på strafforfølgning, skal den fuldbyrdende stats judicielle myndigheder efter anmodning enten meddele samtykke til, at der gennemføres afhøring af den eftersøgte person, eller at den eftersøgte person midlertidigt overføres til den udstedende stat.

Artikel 22:

Efter artikel 22 skal den eftersøgte afhøres af en judicial myndighed bistået af enhver anden person, der er udpeget i henhold til lovgivningen i den stat, hvor den udstedende myndighed er hjemmehørende. Den eftersøgte afhøres i overensstemmelse med lovgivningen i den fuldbyrdende stat og på de betingelser, der er aftalt mellem den udstedende judicielle myndighed og den fuldbyrdende judicielle myndighed.

Artikel 23:

Hvis den person, der ønskes overgivet, f.eks. nyder immunitet i den fuldbyrdende stat, løber fristen for afgørelse af udleveringsspørgsmålet efter artikel 20 først fra det tidspunkt, hvor den judicielle myndighed i den fuldbyrdende stat er blevet underrettet om, at immuniteten i givet fald er ophævet, jf. artikel 23.

Artikel 24:

Artikel 24 fastlægger, at aftalen ikke påvirker de forpligtelser, som staterne har over for en

tredjestat, når en person er udleveret fra en sådan tredjestat. Staterne skal således respektere eventuelle forbud mod videreudlevering, herunder til en anden stat.

Artikel 25:

Efter artikel 25 skal den judicielle myndighed i den fuldbyrdende stat straks meddele den udstedende stat, om arrestordren vil blive imødekommet, og dermed om udlevering kan finde sted.

Artikel 26:

Efter artikel 26, stk. 1, udleveres den eftersøgte person hurtigst muligt efter aftale mellem de berørte stater. Udleveringen skal dog finde sted senest 10 dage efter, at der er truffet endelig afgørelse/fuldbyrdelse af arrestordren, jf. artikel 26, stk. 2.

Hvis det på grund af omstændigheder, som ikke kan tilskrives nogen af staterne, viser sig umuligt at overgive den eftersøgte inden for den i stk. 2 fastsatte frist, skal den fuldbyrdende judicielle myndighed og den udstedende judicielle myndighed straks aftale en ny dato for overgivelse. I så fald skal overgivelsen finde sted senest 10 dage efter den nye aftalte dato, jf. artikel 26, stk. 3.

Udleveringen kan midlertidigt udsættes, hvis den anholdtes alder, helbred eller andre humanitære grunde taler herfor. Hvis udleveringen ikke kan finde sted inden den angivne frist, løslades den pågældende, jf. artikel 26, stk. 5.

Artikel 27:

I medfør af artikel 27, stk. 1, kan den judicielle myndighed i den fuldbyrdende stat – efter at have truffet afgørelse om udlevering – beslutte, at udleveringen udsættes med henblik på, at den pågældende retsforfølges eller fuldbyrder en straf i denne stat.

I stedet for at udsætte overgivelsen kan den fuldbyrdende judicielle myndighed midlertidigt overgive den eftersøgte til den udstedende stat på betingelser, der aftales mellem den fuldbyrdende judicielle myndighed og den udstedende judicielle myndighed, jf. artikel 27, stk. 2.

Artikel 28:

Efter artikel 28, stk. 1, skal staterne tillade transit gennem deres områder af en eftersøgt person, der skal udleveres fra en stat til en anden stat eller fra en tredjestat til en stat, hvis de bl.a. har modtaget oplysning om identiteten på den pågældende person, statsborgerskab og lovovertrædelsens karakter.

Der er efter artikel 28, stk. 2, mulighed for at afslå en anmodning om transit for en statsborger eller en person bosat i transitstaten eller betinge transitten, jf. artikel 7, stk. 3.

Artikel 29:

I henhold til artikel 29 skal den udstedende stat fratække enhver frihedsberøvelse, herunder frihedsberøvelsen i den fuldbyrdende stat, i den samlede straf.

Artikel 30:

Artikel 30 omhandler den såkaldte specialitetsregel.

Staterne kan meddele hinanden, at en person, der er blevet udleveret fra denne stat på grundlag af en arrestordre, i den udstedende stat kan retsforfølges, dømmes og tilbageholdes for andre lovovertrædelser end den lovovertrædelse, for hvilken arrestordren var udstedt, medmindre den judicielle myndighed i den fuldbyrdende stat i særlige tilfælde anfører andet i sin beslutning, jf. artikel 30, stk. 1.

Hvis en stat ikke har afgivet en sådan erklæring overfor den kontraherende stat, finder de gældende specialitetsregler fortsat anvendelse. Dette indebærer, at en person, der er udleveret, som hovedregel ikke kan retsforfølges, dømmes eller tilbageholdes for andre lovovertrædelser begået forud for udleveringen, jf. artikel 30, stk. 2.

Det følger af artikel 30, stk. 3, at artikel 30, stk. 2, ikke finder anvendelse i følgende tilfælde:

- a) hvis den pågældende efter at have haft mulighed for at forlade den stat, han er overgivet til, har undladt at gøre dette inden for 45 dage efter den endelige løsladelse eller er vendt tilbage til denne stats territorium efter at have forladt det;
- b) hvis lovovertrædelsen ikke kan straffes med frihedsberøvelse;
- c) hvis retsforfølgningen ikke medfører anvendelse af en foranstaltning, der begrænser den pågældendes personlige frihed;

- d) hvis den pågældende vil blive pålagt en straf eller en foranstaltning, der ikke indebærer frihedsberøvelse, herunder bødestraf eller en anden foranstaltning, der måtte træde i stedet for bøde, også selvom denne straf eller foranstaltning begrænser den pågældendes personlige frihed;
- e) hvis den pågældende har givet sit samtykke til overgivelse, eventuelt samtidig med at han giver afkald på anvendelse af specialitetsreglen i henhold til artikel 16;
- f) hvis den pågældende efter overgivelsen udtrykkeligt giver afkald på anvendelsen af specialitetsreglen for så vidt angår specifikke lovovertrædelser, der er begået inden overgivelsen;
- g) hvis den fuldbyrdende judicielle myndighed, der har overgivet den pågældende, giver sit samtykke i henhold til stk. 4.

Artikel 30, stk. 4, omhandler proceduren for afgivelse af samtykke fra den judicielle fuldbyrdende myndighed.

Artikel 31:

Efter artikel 31, stk. 1, kan de kontraherende parter i en erklæring meddele, at den person, der udleveres, kan videreudleveres til en anden stat, medmindre den judicielle myndighed i det land, der har udleveret den pågældende, i særlige tilfælde anfører andet. Hvis en sådan erklæring ikke afgives, kan videreudlevering som udgangspunkt ikke finde sted.

Der gælder dog visse undtagelser, jf. artikel 31, stk. 2 og 3, herunder hvis den person, der er udleveret, har meddelt samtykke til videreudlevering, eller hvis det land, der har udleveret den pågældende, har meddelt samtykke til videreudlevering.

En person, der er overgivet i henhold til en arrestordre, må dog ikke udleveres til et tredjeland uden samtykke fra den kompetente myndighed i den stat, der har overgivet den pågældende, jf. artikel 31, stk. 4.

Artikel 32:

Artikel 32 indeholder regler om overgivelse af genstande i forbindelse med udlevering. Bestemmelsen fastslår, at den fuldbyrdende stat i overensstemmelse med national ret skal beslaglægge og overlevere genstande, der er påkrævet som bevismateriale, eller som den eftersøgte har erhvervet som resultat af lovovertrædelser.

Artikel 33:

Det følger af artikel 33, at den fuldbyrdende stat afholder de udgifter på sit territorium, der følger af fuldbyrdelsen af arrestordren, mens andre udgifter afholdes af den udstedende stat.

Artikel 34:

Artikel 34 vedrører forholdet til andre juridiske instrumenter.

Da aftalens regler skal erstatte de gældende regler om udlevering af lovovertrædere mellem staterne, indebærer aftalen efter artikel 34, stk. 1, at bestemmelserne i aftalen ved ikrafttrædelsen træder i stedet for de gældende konventioner om udlevering mellem staterne, uden at dette berører disse bestemmelsers anvendelse mellem staterne og tredjelande.

Derimod berører aftalen ikke anvendelsen af forenklede procedurer eller betingelser, der følger af bilaterale eller multilaterale aftaler, eller som er aftalt mellem staterne på grundlag af ensartet eller gensidig lovgivning, i det omfang de er gældende ved aftalens ikrafttræden, og i det omfang de er mere vidtrækkende end aftalen, jf. artikel 34, stk. 2.

Staterne kan endvidere indgå bilaterale eller multilaterale aftaler efter aftalens ikrafttræden, hvis sådanne aftaler er mere vidtrækkende end aftalens forskrifter og bidrager til yderligere at forenkle eller lette procedurerne for overgivelse af personer, der er omfattet af en arrestordre, navnlig ved at fastsætte kortere frister end dem, der er fastsat i artikel 20, men sådanne aftalerne må ikke påvirke forbindelserne med de stater, der ikke er parter i dem, jf. artikel 34, stk. 3.

De kontraherende parter skal inden tre måneder efter aftalens ikrafttræden meddele hinanden, hvilke gældende aftaler og ordninger de fortsat ønsker at anvende. Ligeledes skal parterne give hinanden meddelelse om nye aftaler og ordninger senest tre måneder efter deres undertegnelse, jf. artikel 34, stk. 4.

Artikel 35:

Artikel 35, stk. 1, indebærer, at de gældende konventioner m.v. om udlevering fortsat finder anvendelse på anmodninger, der er fremsat inden aftalens ikrafttræden. Anmodninger, der modtages efter dette tidspunkt, behandles efter reglerne i aftalen.

Staterne kan dog fremsætte en erklæring om, at anmodninger, der vedrører handlinger begået før en af staten nærmere afgivet dato, dog senest ikrafttrædelsesdatoen, vil blive behandlet i overensstemmelse med de gældende udleveringsregler, jf. artikel 35, stk. 2.

Artikel 36:

Artikel 36 vedrører den territoriale anvendelse af aftalen.

Artikel 37:

Det følger af artikel 37, at eventuelle tvister mellem de kontraherende parter vedrørende fortolkningen af aftalen kan forelægges på et møde mellem repræsentanter for regeringerne for Den Europæiske Unions medlemsstater og for Island og Norge med henblik på bilæggelse inden seks måneder.

Artikel 37a:

Med henblik på at virkeliggøre målet om at nå frem til en så ensartet anvendelse og fortolkning af denne aftale som muligt følger de kontraherende parter løbende udviklingen i den retspraksis, der fastlægges af De Europæiske Fællesskabers Domstol, samt udviklingen i retspraksis ved de kompetente domstole i Island og Norge vedrørende disse bestemmelser og lignende overgivelsesaftaler, jf. artikel 37a.

Artikel 38:

Efter artikel 38 skal de kontraherende parter give hinanden meddelelse om afslutningen af de procedurer, der er nødvendige for, at de kan give deres samtykke til at være bundet af denne aftale.

Når Den Europæiske Union afgiver en sådan erklæring, angiver den for hvilke af dens medlemsstater erklæringer skal gælde.

Aftalen træder i kraft den første dag i den tredje måned efter den dato, på hvilken generalsekretæren for Rådet for Den Europæiske Union har sikret sig, at alle formelle krav er opfyldt for så vidt angår det samtykke til at være bundet af denne aftale, der er givet af parterne eller på deres vegne.

Artikel 39 - 41:

Artikel 39-41 vedrører tiltrædelse af nye medlemsstater i den Europæiske Union, fælles fornyet vurdering af aftalen, muligheden for at bringe aftalen til ophør m.v.

3. Gældende ret

3.1. Udlevering mellem de nordiske lande er i dag reguleret i lov nr. 27 af 3. februar 1960 om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (nordisk udleveringslov) med de ændringer, der følger af lov nr. 251 af 12. juni 1975, § 5 i lov nr. 433 af 31. maj 2000, § 6 i lov nr. 378 af 6. juni 2002 og § 2 i lov nr. 433 af 10. juni 2003.

Efter § 1, stk. 1, i den nordiske udleveringslov kan den, der i Finland, Island, Norge, Sverige og Danmark er sigtet, tiltalt eller dømt for en strafbar handling, og som opholder sig i et af de nordiske lande, udleveres til strafforfølgning og straffuldbyrdelse. Loven omfatter dog ikke udlevering fra Danmark til Finland og Sverige, i det omfang de særlige regler om udlevering mellem stater i Den Europæiske Union, jf. bekendtgørelse nr. 833 af 25. august 2005 af lov om udlevering af lovovertrædere, er mere vidtgående end reglerne i den nordiske udleveringslov.

Det følger af § 2 i den nordiske udleveringslov, at udlevering af egne statsborgere kun kan ske, såfremt den pågældende i de sidste 2 år forud for den strafbare handling har haft bopæl i det land, hvortil udlevering ønskes, eller hvis handlingen eller en tilsvarende handling efter national ret i det fuldbyrdende land kan medføre højere straf end fængsel i 4 år.

Det fremgår af § 3, stk. 1, i den nordiske udleveringslov, at udlevering til strafforfølgning kun kan finde sted for handlinger, der efter lovgivningen i det begærende land, kan medføre højere straf end bøde. Udlevering til straffuldbyrdelse kan kun ske, hvis dommen lyder på fængselsstraf eller anbringelse i en anstalt, eller der med hjemmel i dommen er truffet bestemmelse om sådan anbringelse, jf. § 3, stk. 2.

Udlevering for en handling, der udgør en politisk lovovertrædelse, kan kun ske, såfremt en tilsvarende handling er strafbar som politisk lovovertrædelse efter dansk ret og den, der begæres udleveret, ikke er dansk statsborger, jf. § 4.

Herudover kan udlevering efter den nordiske udleveringslovs § 5 ikke ske, når den, der begæ-

res udleveret, i det fuldbyrdende land er dømt eller frifundet for den lovovertrædelse, der er omfattet af udleveringsbegæringen. Hvis tiltale er frafaldet, kan udlevering kun finde sted, hvis de i retsplejelovens fastsatte betingelser for omgørelse af bestemmelsen om tiltalefrafald er opfyldt.

§ 6 i den nordiske udleveringslov beskriver på hvilke vilkår en udlevering kan finde sted. Heraf fremgår det bl.a., at det kræver justitsministerens tilladelse, hvis den udleverede skal videreudleveres til en tredjestat for nogen før udleveringen begået strafbare handling, jf. stk. 1, nr. 1, og hvis den udleverede skal drages til ansvar for nogen før udleveringen begået strafbare handling, for hvilken tiltale er frafaldet her i landet, jf. stk. 1, nr. 3.

Derudover må den udleverede ikke drages til ansvar for nogen før udleveringen begået strafbare handling, for hvilken han her i landet er dømt eller frifundet, jf. stk. 1, nr. 2.

Det fremgår endvidere, at den udleverede, hvis han er dansk statsborger, ikke kan drages til ansvar for nogen anden før udleveringen begået strafbare handling end den, han er udleveret for, medmindre a) justitsministeren tillader det, b) han selv i et retsmøde meddeler samtykke dertil, c) han, uanset at han i en måned uhindret har kunnet forlade det land, til hvilket han er udleveret, har undladt dette, eller d) han efter at have forladt landet frivilligt er vendt tilbage, jf. stk. 1, nr. 4.

Endelig fremgår det, at den udleverede kun under betingelserne i nr. 4, litra a)-d) må drages til ansvar for nogen før udleveringen begået handling, der udgør en politisk lovovertrædelse, for hvilken han ikke er udleveret, såfremt han ikke er dansk statsborger, jf. stk. 1, nr. 5.

Begæring om udlevering kan fremsættes af politi eller anklagemyndighed i det land, hvortil udlevering ønskes. Anmodningen fremsendes til rigsadvokaten, statsadvokaten, eller politimesteren (i København politidirektøren), jf. § 8, stk. 1.

Begæringen skal indeholde oplysning om tid og sted for den strafbare handling, dennes beskaffenhed, de anvendelige straffebestemmelser, nationalitet og om muligt opholdssted for den, der begæres udleveret, samt andre oplysninger, der er nødvendige til at fastslå hans identitet, jf. § 8, stk. 2.

Såfremt den, der ønskes udleveret til strafforfølgning ikke i et retsmøde meddeler samtykke til udleveringen eller erkender sig skyldig i det forhold, for hvilket udleveringen begæres, skal der som grundlag for begæringen foreligge en af en domstol truffet beslutning, hvoraf fremgår,

at domstolen har fundet rimelig grund til mistanke om, at han har begået den strafbare handling, jf. § 8, stk. 3.

Efter modtagelsen af en begæring om udlevering iværksætter politiet uden ophold den nødvendige undersøgelse, jf. § 9.

Den, som begæres udleveret, kan forlange rettens prøvelse af, om betingelserne for udlevering er opfyldt. Politiet skal gøre ham bekendt med adgangen til domstolsprøvelse. Rettens afgørelse træffes ved kendelse og kære til landsretten kan kun ske inden for en frist af 3 dage. Er der fremsat krav om domstolsprøvelse, kan udlevering ikke ske, før beslutningen er fundet lovlig ved endelig retskendelse, jf. § 10.

I forbindelse med undersøgelsen af anmodningen kan retsplejelovens regler i kapitel 69 om anholdelse, kapitel 70 om varetægtsfængsling, kapitel 72 om legemsindgreb, kapitel 73 om ransagning, kapitel 74 om beslaglæggelse og edition samt kapitel 75 a om andre efterforskningskridt anvendes i samme omfang som i sager vedrørende lovovertrædelser af tilsvarende art, der forfølges her i landet, jf. § 11.

I sager om udlevering finder de i retsplejelovens kapitel 66 indeholdte regler om beskikkelse og valg af forsvarer tilsvarende anvendelse. Offentlig forsvarer skal dog altid beskikkes, når den, der begæres udleveret, fremsætter ønske herom, jf. § 12.

Hvis den, der begæres udleveret, i et retsmøde meddeler samtykke til udleveringen og det findes utvivlsomt, at betingelserne for udlevering er opfyldt, kan udleveringen i almindelighed iværksættes af politiet. I øvrigt forelægges spørgsmålet om, hvorvidt udlevering skal finde sted, for Justitsministeriet, jf. § 13.

Derudover følger det af § 14, at når der er truffet bestemmelse om udlevering, kan der med henblik på at sikre udleveringens gennemførelse anvendes de retsmidler, der er indeholdt i retsplejelovens kapitel 69 om anholdelse og kapitel 70 om varetægtsfængsling, såfremt den handling, for hvilken udlevering er begæret, efter dansk ret kunne medføre højere straf end bøde eller fængsel i 4 måneder. Den pågældende vil dog altid kunne undergives anholdelse i indtil 24 timer.

Efter § 15 kan det i forbindelse med en beslutning om udlevering bestemmes, at genstande, som er beslaglagt eller taget i forvaring under sagen, med forbehold af tredjemands eventuelle rettigheder, skal overgives til den myndighed, som har begæret udlevering.

Det følger af § 16, at hvis en person er efterlyst af myndighederne i et af de nordiske lande for en strafbar handling, som kan begrunde udlevering efter denne lov, kan de retsmidler, der omtales i retsplejelovens kapitel 69 om anholdelse, kapitel 70 om varetægtsfængsling, kapitel 72 om legemsindgreb, kapitel 73 om ransagning, kapitel 74 om beslaglæggelse og edition samt kapitel 75 a om andre efterforskningskridt, anvendes i overensstemmelse med reglerne i § 11. Det samme gælder, hvis myndighederne tilkendegiver, at de agter at fremsætte begæring om udlevering for en sådan handling. En fængsling iværksat efter stk. 1, skal dog ophæves, såfremt begæring om udlevering ikke er modtaget inden for en frist af 2 uger.

Efter § 17 kan tilladelse efter § 6 kun meddeles, såfremt udlevering for den pågældende handling kunne have fundet sted til vedkommende land.

Personer, som udleveres fra et af de § 1 nævnte lande til et andet nordisk land, kan efter § 18 uden særlig tilladelse føres over dansk territorium.

3.2. De nordiske lande færdiggjorde en ny konvention om overgivelse for strafbare forhold mellem de nordiske lande (Nordisk arrestordre) i efteråret 2005.

Baggrunden for konventionen er, at de nordiske ministre på justitsministermødet på Svalbard i juni 2002 besluttede, at den gældende udleveringsordning mellem de nordiske lande skulle revideres og udvides med fuld respekt af grundlæggende retsprincipper og i overensstemmelse med de internationale forpligtelser bl.a. i forhold til EU, herunder specielt Rådets rammeafgørelse af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem staterne (den europæiske arrestordre).

På det nordiske justitsministermøde i Skagen den 20.-22. juni 2005 blev der opnået politisk enighed om udkastet til en ny konvention om overgivelse for strafbare forhold mellem de nordiske lande.

Nordisk Embedsmandskomité for lovgivningsspørgsmål (EK-Lov/NÄL) blev i den forbindelse pålagt at færdiggøre udkastet til konventionen, således at konventionen *kunne* undertegnes af de nordiske justitsministre inden udgangen af 2005 med henblik på, at konventionen kan træde i kraft mellem de nordiske lande senest i 2007. *Konventionen blev undertegnet i København den 15. december 2005.*

Den nordiske konvention er opbygget som rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre og

fastlægger, i hvilke tilfælde de nordiske lande vil være forpligtede til at overgive en lovovertræder til et andet nordisk land, og i hvilke tilfælde landene kan eller skal afslå overgivelse af en lovovertræder.

Konventionen vil medføre en række udvidelser i pligten til overgivelse i forhold til såvel den gældende nordiske udleveringslov som i forhold til rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

I relation til den gældende nordiske ordning, der er en ”kan-ordning”(dvs. at udlevering kan finde sted), *indebærer* den nordiske konvention, at der som udgangspunkt skal ske overgivelse i medfør af en nordisk arrestordre. Konventionen indeholder på den baggrund en række afslagsgrunde, hvorefter det fuldbyrdende land enten skal eller kan afslå overførslen.

I forhold til den gældende nordiske udleveringslov, indebærer konventionen bl.a., at kravet om dobbelt strafbarhed afskaffes, at der i forbindelse med overgivelse for strafbare forhold ikke skelnes mellem egne statsborgere og udlændinge, og at overgivelse ikke vil kunne nægtes med henvisning til, at der er tale om en politisk forbrydelse.

Derudover indeholder konventionen ikke et strafferammekrav. En nordisk arrestordre vil således kunne udstedes for forhold, der efter det udstedende lands lovgivning kan straffes med frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning.

Endelig vil en person, der ifølge en nordisk arrestordre er overgivet til strafforfølgning eller straffuldbyrdelse, i et videre omfang kunne drages til ansvar for andre inden overgivelsen begåede lovovertrædelser end den, for hvilken den pågældende er overgivet.

Anvendelsesområdet for konventionen vil dog være begrænset i relation til Island på den ene side og de øvrige nordiske lande på den anden side for så vidt angår de bestemmelser, der vedrører politiske forbrydelser og egne statsborgere.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Udkastet til udleveringsaftale mellem på den ene side Den Europæiske Union og på den anden side Norge og Island vil – set i forhold til den nugældende ordning på området – have lovgivningsmæssige konsekvenser på en række punkter, herunder navnlig med hensyn til kravet om dobbelt strafbarhed, forbudet mod at behandle egne statsborgere og udlændinge forskelligt og politiske lovovertrædelser.

a. Som det er fremgået ovenfor under punkt pkt. 3.1., stilles der i den nordiske udleveringslov i dag krav om dobbelt strafbarhed ved såvel udlevering af egne statsborgere som udlændinge.

Efter udkastet til udleveringsaftale mellem EU og Norge og Island (artikel 3, stk. 2) vil kravet om dobbelt strafbarhed på en række områder skulle fraviges.

b. I relation til udlevering af egne statsborgere fremgår det i dag af den nordiske udleveringslov, at egne statsborgere kun kan udleveres, såfremt den pågældende i de sidste 2 år forud for den strafbare handling har haft bopæl i det land, hvortil udlevering ønskes, eller hvis den strafbare handling efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 4 år.

Med udkastet til udleveringsaftale mellem EU og Norge og Island (artikel 7) lægges der op til, at udlevering ikke kan afslås med den begrundelse, at den person, der begæres udleveret, er statsborger i den fuldbyrdende stat. De kontraherende parter kan dog afgive en erklæring om, at statsborgere ikke vil blive overgivet, eller om at overgivelse kun kan tillades under visse afgrænsede omstændigheder.

c. For så vidt angår politiske forbrydelser skelnes der i dag i den nordiske udleveringslov mellem udlevering af egne statsborger og udlændinge. Udlevering af egne statsborgere for en handling, der udgør en politisk lovovertrædelse, kan kun ske, såfremt en tilsvarende handling er strafbar som en politisk lovovertrædelse efter lovgivningen i det fuldbyrdende land.

Efter udkastet til udleveringsaftale mellem EU og Norge og Island (artikel 6), kan fuldbyrdelse ikke afslås med den begrundelse, at lovovertrædelsen af den fuldbyrdende stat anses for at være en politisk lovovertrædelse. De kontraherende parter kan dog afgive en erklæring om, at de kun vil anvende denne bestemmelse i forbindelse med forbrydelser der er omhandlet i terrorismekonventionen m.v.

Udkastet til udleveringsaftale mellem EU og Norge og Island vil herudover også på andre punkter nødvendiggøre ændringer i de gældende regler på udleveringsområdet.

Som anført under pkt. 3.2., *blev den nordiske konvention om overgivelse for strafbare forhold mellem de nordiske lande undertegnet af de nordiske lande i december 2005.* Denne konvention vil på en række områder, herunder de ovenfor nævnte områder, gå videre end udkastet til udleveringsaftale mellem EU og Norge og Island.

Det er Justitsministeriets vurdering, at de ændringer i den nordiske udleveringslov, som EU-aftaleudkastet vil kræve, vil kunne rummes indenfor de ændringer, der følger af den nye konvention om overgivelse for strafbare forhold mellem de nordiske lande (Nordisk Arrestordre).

4.2. Udkastet til udleveringsaftale mellem EU og Norge og Island vurderes ikke at ville have statsfinansielle konsekvenser af betydning.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen skønnes ikke at være i strid med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man fuldt ud støtte, at EU indgår en udleveringsaftale med Norge og Island.

9. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet har ikke afgivet udtalelse i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Forhandlingsmandaterne for Kommissionens og formandskabets forhandlinger med Norge og Island om indgåelse af aftaler vedrørende det retlige samarbejde, herunder anvendelsen af den europæiske arrestordre, blev forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg forud for rådsmøderne den 10. juli 2001 og den 19. december 2002.

Et samlenotat om forslaget er sendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 1.-2. december 2005*.

Dagsordenspunkt 5: Opfølgning på EF-domstolens afgørelse af 13. september 2005 vedrørende Rådets rammeafgørelse fra 2003 om strafferetlig beskyttelse af miljøet (Sag C-176/03, Kommissionen mod Rådet)

Nyt notat.

Resumé

EF-domstolen traf den 13. september 2005 afgørelse i sagen om annullation af Rådets rammeafgørelse fra 2003 om strafferetlig beskyttelse af miljøet (Sag C-176/03, Kommissionen mod Rådet). Det forventes, at der på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006 vil være en drøftelse af spørgsmålet om, hvorledes der sikres en koordination af den strafferetlige regulering inden for fællesskabsretten, sådan at denne ikke udvikler sig i forskellige retninger, afhængig af den enkelte rådsformation under søjle 1. Det er muligt, at formandskabet vil lægge op til vedtagelse af rådskonklusioner herom. Sagen ses ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet, og den har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen. Fra dansk side hilser man en drøftelse af det nævnte spørgsmål velkommen.

1. Baggrund

EF-domstolen traf den 13. september 2005 afgørelse i sagen om annullation af Rådets rammeafgørelse fra 2003 om strafferetlig beskyttelse af miljøet (Sag C-176/03, Kommissionen mod Rådet).

Kommissionen har den 23. november 2005 udsendt en meddelelse om betydningen af dommen (KOM (2005) 583).

Spørgsmålet om rækkevidden af dommen har været drøftet i flere sammenhænge i rådsregi, senest blandt EU's justitsministre på det uformelle rådsmøde i Wien den 12.-14. januar 2006.

Det forventes, at der på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006 vil være en drøftelse af spørgsmålet om, hvorledes der sikres en koordination af den strafferetlige regulering inden for fællesskabsretten, sådan at denne ikke udvikler sig i forskellige retninger, afhængig af den enkelte rådsformation under søjle 1. Det er muligt, at formandskabet vil lægge op til vedtagelse af rådskonklusioner herom.

2. Indhold

2.1. Ved dom af 13. september 2005, sag C-176/03, Kommissionen mod Rådet, annullerede EF-Domstolen Rådets rammeafgørelse 2003/80/RIA af 27. januar 2003 om strafferetlig beskyttelse af miljøet, der var vedtaget under det mellemstatslige samarbejde i EU-Traktatens afsnit VI om strafferetlige og politimæssige spørgsmål. Domstolen fandt, at rammeafgørelsens artikel 1-7 på grund af bestemmelsernes formål og indhold havde miljøbeskyttelse som overordnet mål, hvorfor de gyldigt kunne – og derfor skulle - have været vedtaget med hjemmel i EF-Traktatens artikel 175, dvs. efter det overstatslige samarbejde på miljøområdet.

Baggrunden for sagen var, at Kommissionen den 15. marts 2001 havde fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlig beskyttelse af miljøet. Direktivforslaget henviste til EF-Traktatens artikel 175, stk. 1, som hjemmel og opregnede i et bilag de fællesskabsretsakter, hvortil medlemsstaterne skulle indføre strafferetlige sanktioner i deres nationale lovgivninger.

En lang række medlemsstater fandt imidlertid ikke, at EF-Traktaten indeholdt hjemmel til at forpligte medlemsstaterne til at indføre strafferetlige sanktioner, idet sådanne krav kun kunne vedtages på mellemstatsligt grundlag efter EU-Traktatens afsnit VI om strafferetlige og politimæssige spørgsmål. En række af bestemmelserne fra direktivforslaget blev derfor på baggrund af et dansk forslag indarbejdet i den nu annullerede rammeafgørelse.

Rammeafgørelsens artikel 2 indeholdt under overskriften "Forsætlige overtrædelser" en forpligtelse for medlemsstaterne til at kvalificere de opregnede overtrædelser af regler på miljøområdet som strafbare efter national ret. Artikel 3 indeholdt under overskriften "Uagtsom adfærd" en forpligtelse for medlemsstaterne til også at kvalificere de opregnede overtrædelser i artikel 2 som strafbare efter national ret, når de blev begået ved uagtsomhed eller i det mindste ved grov uagtsomhed. Artikel 4 indeholdt en bestemmelse om medvirken. I artikel 5 forpligtedes medlemsstaterne til at sikre, at handlinger omfattet af artikel 2 og 3 kunne straffes med sanktioner, der "er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelserne og har afskrækkende virkning, herunder, i det mindste i de groveste tilfælde, straf i form af frihedsberøvelse, som kan medføre udlevering". Rammeafgørelsens artikel 6 og 7 indeholdt regler om ansvar og sanktioner for juridiske personer. Artikel 8 indeholdt bestemmelser om medlemsstaternes jurisdiktion, og artikel 9 fastsatte bestemmelser om udlevering og retsforfølgning.

Da det var Kommissionens opfattelse, at rammeafgørelsens artikel 1-7 burde have været vedtaget som et direktiv efter EF-Traktatens artikel 175, anlagde Kommissionen i april 2003 et an-

annulationsøgsmål mod Rådet i henhold til EU-Traktatens artikel 35. Det var derimod ikke Kommissionens retsopfattelse, at hele rammeafgårelsen skulle have været vedtaget som et direktiv. Under sagen bestred Kommissionen således ikke, at EU-Traktatens afsnit VI var den korrekte hjemmel for bestemmelserne i rammeafgårelsens artikel 8-9, der som nævnt ovenfor vedrørte medlemsstaternes jurisdiktionskompetence samt udlevering og retsforfølgning af statsborgere, der havde overtrådt de pågældende miljøbestemmelser.

En lang række medlemsstater, herunder Danmark, afgav interventionsindlæg i sagen til støtte for Rådets retsopfattelse. Europa-Parlamentet afgav interventionsindlæg til støtte for Kommissionens retsopfattelse.

Annulationsøgsmålet indebar, at Domstolen for første gang skulle tage stilling til det principielle spørgsmål om, hvorvidt EF-Traktaten – i den konkrete sag EF-Traktatens artikel 175 – indeholder hjemmel til at fastsætte bestemmelser om strafferetlige sanktioner i tilknytning til en fællesskabsregulering inden for det enkelte politikområde.

Forud for Domstolens dom havde generaladvokat Colomer den 26. maj 2005 afgivet sit forslag til afgørelse i sagen. Generaladvokaten var enig med Kommissionen i, at EF-Traktatens artikel 175 indeholder hjemmel til at pålægge medlemsstaterne at indføre strafferetlige sanktioner i en retsakt på miljøområdet. Dog fandt generaladvokaten, at Fællesskabet ikke kan pålægge medlemsstaterne at indføre bestemte former for strafferetlige sanktioner, f.eks. bøde eller frihedsberøvelse.

I sin dom i sagen konstaterede EF-domstolen indledningsvis (se herved præmis 38 og 40), at efter EU-Traktatens artikel 47 kan ingen af bestemmelserne i EF-Traktaten berøres af en bestemmelse i EU-Traktaten, hvorfor Domstolen skulle undersøge, om rammeafgårelsens artikel 1-7 berørte den kompetence, som Fællesskabet er tillagt i medfør af EF-Traktatens artikel 175, ”i den forstand at disse bestemmelser, således som Kommissionen har hævdet, kunne have været vedtaget med hjemmel i [EF-Traktatens] artikel 175.”

Herefter anførte Domstolen i dommens præmis 41, at beskyttelsen af miljøet er et af Fællesskabets grundlæggende formål og henviste til, at det ”fastslås... i EF-Traktatens artikel 2, at Fællesskabet har til opgave at fremme et ”højt niveau for miljøbeskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten”, og med henblik herpå bestemmer [EF-Traktatens] artikel 3, stk. 1, litra l), at der skal indføres ”en miljøpolitik”.” Endvidere konstaterede Domstolen i præmis 43, at ”[EF-Traktatens] artikel 174 – 176 udgør principielt den ramme, som Fællesskabets miljøpolitik skal udøves inden for.”

I dommens præmis 45 bemærkede Domstolen, at ”ifølge Domstolens faste praksis skal valget af hjemmel for en fællesskabsretsakt ske på grundlag af objektive forhold, som gør det muligt at foretage en domstolskontrol, herunder af retsaktens formål og indhold ...”. Efter i præmis 46 at have konstateret, at rammeafgørelsens formål og indhold var miljøbeskyttelse, fastslog Domstolen herefter følgende i dommens præmis 47-49:

”... Det kan tiltrædes, at rammeafgørelsens artikel 2-7 indebærer en delvis harmonisering af straffelovgivningen i medlemsstaterne, navnlig for så hvad angår de forhold, som man har besluttet udgør miljøkriminalitet. Straffelovgivningen og reglerne om behandlingen af straffesager henhører principielt heller ikke under Fællesskabets kompetence (jf. i denne retning dom af 11.11.1981, sag 203/80, Casati, Sml. s. 2595, præmis 27, og af 16.6.1998, sag C-226/97, Lemmens, Sml. I, s. 3711, præmis 19).

Når det udgør en nødvendig foranstaltning til bekæmpelse af alvorlig skade på miljøet, at de nationale myndigheder anvender sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovertrædelsen og har afskrækkende virkning, kan ... fællesskabslovgiver dog [ikke hindres] i at træffe foranstaltninger, der relaterer sig til medlemsstaternes strafferet, og som fællesskabslovgiver finder nødvendige for at sikre, at de bestemmelser, den vedtager på miljøbeskyttelsesområdet, er fuldt ud effektive.

Det skal tilføjes, at selv om visse særligt grove handlinger til skade for miljøet i det foreliggende tilfælde skal være strafbare i henhold til rammeafgørelsens artikel 1-7, overlades det til medlemsstaterne at vælge de strafferetlige sanktioner, der skal finde anvendelse. Disse sanktioner skal dog i overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 5, stk. 1, være effektive, stå i et rimeligt forhold til lovertrædelsen og have afskrækkende virkning.”

Domstolen konstaterede herefter i dommens præmis 51, at ”rammeafgørelsens artikel 1-7, på grund af deres formål og indhold, har miljøbeskyttelse som overordnet mål, hvorfor de gyldigt kunne have været vedtaget med hjemmel i [EF-Traktatens] artikel 175”, og da ”rammeafgørelsen således griber ind i de kompetencer, som Fællesskabet er tillagt i henhold til [EF-Traktatens] artikel 175, er den i strid med [EU-Traktatens] artikel 47, hvilket gælder for hele rammeafgørelsen, eftersom denne ikke kan opdeles”, jf. dommens præmis 53.

Domstolen annullerede på dette grundlag rammeafgørelsen.

2.2. Det østrigske formandskab forventes som nævnt at ville lægge op til en drøftelse af spørgsmålet om, hvorledes der sikres en koordination af den strafferetlige regulering inden for fællesskabsretten, sådan at denne ikke udvikler sig i forskellige retninger, afhængig af den enkelte rådsformation under søjle 1. Det forventes i den forbindelse, at formandskabet vil lægge op til en drøftelse af, hvilken rolle RIA-rådet skal spille i forbindelse med behandlingen og vedtagelsen af retsakter inden for søjle 1, som indeholder strafferetlige bestemmelser.

3. Gældende ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen ses ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side hilser man en drøftelse af spørgsmålet om, hvorledes der sikres en koordination af den strafferetlige regulering inden for fællesskabsretten, velkommen.

9. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet vil ikke skulle afgive udtalelse i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Spørgsmålet om rækkevidden af EF-domstolens dom af 13. september 2005 (sag C-176/03) har tidligere været drøftet i Folketingets Europaudvalg den 14. oktober 2005 i forbindelse med besvarelse af samrådsspørgsmål A.

Forud for samrådet fik Europaudvalget oversendt et notat om EF-Domstolens dom af 13. september 2005, sag C-176/03, Kommissionen mod Rådet. Endvidere blev det talepapir, som justitsministeren anvendte under samrådet, efterfølgende oversendt til udvalget.

Dagsordenspunkt 6: Den nye generation af Schengen-informationssystemet (SIS II)

Nyt notat.

Resumé

På rådsmødet forventes Rådet at blive orienteret om status for og formandskabets planer for det videre arbejde med udviklingen af den nye generation af Schengen-informationssystemet (det såkaldte SIS II). Sagen ses ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet, og orienteringen af Rådet om sagen giver i sig selv heller ikke anledning til statsfinansielle eller lovgivningsmæssige overvejelser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side vil man tage orienteringen til efterretning.

1. Baggrund

Som led i Schengen-samarbejdet er der oprettet et fælles informationssystem (Schengen-informationssystemet), der ved hjælp af elektronisk søgning giver de myndigheder, der er udpeget af Schengen-landene, adgang til indberetninger om personer og genstande til brug for grænsekontrollen og for anden politi- og toldkontrol i de enkelte lande samt for administrationen af udlændingelovgivningen. Schengen-informationssystemet består af en national del i hvert medlemsland (N.SIS) og en central teknisk støttefunktion (C.SIS), som er beliggende i Strasbourg.

Bestemmelserne vedrørende Schengen-informationssystemet (SIS) findes i Schengenkonventionens afsnit IV (artikel 92-119).

Ved Amsterdam-traktatens ikrafttræden den 1. maj 1999 blev Schengen-reglerne integreret i Den Europæiske Union. I den forbindelse blev der ikke taget stilling til retsgrundlaget for Schengenkonventionens bestemmelser vedrørende SIS. Disse bestemmelser betragtes derfor som udgangspunkt som retsakter baseret på afsnit VI i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU), jf. artikel 2, stk. 1, 2. afsnit, sidste punktum, i protokollen om integrationen af Schengen-reglerne i Den Europæiske Union (Schengen-protokollen), der ved Amsterdam-traktaten er knyttet som bilag til TEU og Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (TEF). Det følger imidlertid af Schengen-protokollens artikel 5, stk. 2, at forslag og initiativer til udbygning af Schengen-reglerne er underlagt de relevante traktatbestemmelser, hvilket medfører, at man i forbindelse med enhver udbygning af reglerne om SIS må tage stilling til retsgrundlaget for det konkrete forslag til udbygning, jf. nærmere nedenfor.

Det eksisterende Schengen-informationssystem (SIS) er dimensioneret til maksimalt at indeholde oplysninger for så vidt angår 18 lande og giver således ikke mulighed for at medtage oplysninger fra yderligere lande i forbindelse med udvidelsen af Den Europæiske Union.

Etableringen af et ændret og udvidet Schengen-informationssystem (SIS II) med mulighed for tilslutning af yderligere lande er på denne baggrund en forudsætning for de nye medlemsstaters aktive deltagelse i Schengen-samarbejdet. Etableringen af SIS II vil endvidere give mulighed for at gennemføre forbedringer inden for en række områder for så vidt angår anvendelsen af Schengen-informationssystemet.

På den baggrund blev det på rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) og mødet i Det Blandede Udvalg den 28.-29. maj 2001 besluttet, at udgifter til udvikling af SIS II i 2001 skulle afholdes over anlægsbudgettet for C.SIS. Endvidere vedtog Rådet en række konklusioner vedrørende udviklingen af SIS II, hvori det bl.a. anføres, at udviklingen af SIS II bør have højeste prioritet, at der i Fællesskabets budget for 2002 bør afsættes de fornødne midler med henblik på udviklingen af SIS II, ligesom der bør udarbejdes udkast til de fornødne retsakter med henblik på gennemførelsen af udviklingsarbejdet.

I forlængelse heraf vedtog Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) og mødet i Det Blandede Udvalg den 6.-7. december 2001 henholdsvis en rådsforordning (2001/2424/EF, EFT L 328 af 13. 12 2001, s. 4) og en rådsafgørelse (EFT L 328 af 13. 12 2001, s. 1) om udviklingen af den anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II), og Kommissionen har på denne baggrund indledt udviklingsarbejdet.

Danmark deltog ikke i vedtagelsen af ovennævnte forordning, jf. protokollen om Danmarks stilling. Danmark meddelte ved skrivelse af 27. maj 2002, at Danmark i henhold til artikel 5 i protokollen om Danmarks stilling havde truffet afgørelse om at gennemføre forordningen i dansk ret. Forordningens gennemførelse krævede ikke lovændringer i Danmark.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island den 13.-14. juni 2002 blev der opnået enighed om en række rådskonklusioner vedrørende SIS II. Konklusionerne blev efterfølgende vedtaget af Rådet den 17. juni 2002.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island den 5.-6. juni 2003 blev der vedtaget yderligere en række rådskonklusioner vedrørende bl.a. tilrettelæggelsen af det videre arbejde med SIS II.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island den 29.-30. april 2004 blev der vedtaget en række rådskonklusioner om placering, ledelse og finansiering af SIS II i udviklingsfasen.

Endelig blev der på rådsmødet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 14. juni 2004 vedtaget en række rådskonklusioner om funktioner i SIS II. Heraf fremgår det bl.a., at SIS II – udover de funktioner, der allerede findes i det eksisterende SIS med senere ændringer – skal indeholde en række yderligere nærmere angivne funktioner, samt at SIS II herudover skal indeholde teknisk mulighed for yderligere funktioner.

Kommissionen har på denne baggrund udarbejdet forslag til tre retsakter, der tilsammen skal udgøre retsgrundlaget for SIS II: en rådsafgørelse om oprettelse, drift og brug af SIS II (KOM(2005) 230 endelig) (herefter rådsafgørelsen), en forordning om oprettelse, drift og brug af SIS II (KOM(2005) 236 endelig) (herefter hovedforordningen) og en forordning om adgang til SIS II for de tjenester i medlemsstaterne, der har ansvaret for udstedelse af registreringsattester for motorkøretøjer (KOM(2005) 237 endelig) (herefter forordningen vedrørende motorkøretøjsregistreringsmyndigheder).

Forslaget til rådsafgørelse er fremsat med hjemmel i TEU, særlig artikel 30, stk. 1, litra a) og b), artikel 31, stk. 1, litra a) og b), og artikel 34, stk. 2, litra c). Af TEU artikel 30, stk. 1, litra a) og b) følger det, at fælles handling vedrørende politisamarbejde omfatter operativt samarbejde mellem de kompetente myndigheder vedrørende forebyggelse, afsløring og efterforskning af kriminelle handlinger samt indsamling, opbevaring, behandling, analyse og udveksling af relevante oplysninger. Af TEU artikel 31, stk. 1, litra a) og b) fremgår det, at retligt samarbejde i kriminalsager omfatter fremme og fremskyndelse af samarbejdet mellem kompetente ministerier og retlige eller tilsvarende myndigheder i medlemsstaterne samt lettelse af udlevering mellem medlemsstaterne. Endelig fremgår det af TEU artikel 34, stk. 2, litra c), at Rådet på initiativ af en medlemsstat eller Kommissionen med enstemmighed kan vedtage afgørelser i overensstemmelse med målsætningerne i TEU afsnit VI, uden at de dog indebærer nogen indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser.

Forslaget til hovedforordning er fremsat med hjemmel i TEF, særlig artikel 62, nr. 2), litra a), og artikel 66. Af TEF artikel 62, nr. 2), litra a), fremgår det, at Rådet efter fremgangsmåden i TEF artikel 67 vedtager foranstaltninger vedrørende passage af medlemsstaternes ydre grænser, hvori der fastlægges standarder og procedurer, som medlemsstaterne skal følge ved udøvelsen af personkontrol ved disse grænser. Af TEF artikel 66 fremgår det, at Rådet efter

fremgangsmåden i TEF artikel 67 træffer foranstaltninger til at sikre samarbejde mellem de kompetente tjenester i medlemsstaternes administrationer på de områder, der er omfattet af TEF afsnit IV, og mellem disse tjenester og Kommissionen.

Endelig er forslaget til forordning vedrørende motorkøretøjsregistreringsmyndigheder fremsat med hjemmel i TEF, særlig artikel 71. Af TEF artikel 71 fremgår det bl.a. af bestemmelsens stk. 1, litra d), at Rådet efter fremgangsmåden i TEF artikel 251 og efter høring af Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget fastsætter formålstjenlige bestemmelser med henblik på gennemførelsen af TEF artikel 70 om en fælles transportpolitik.

Den samtidige fremsættelse af forslaget til rådsafgørelsen i medfør af TEU afsnit VI og forslaget til hovedforordningen i medfør af TEF afsnit IV skal ses i sammenhæng med, at SIS II har betydning dels for det fællesskabsretlige samarbejde om visum, asyl og indvandring mv. (TEF afsnit IV), dels for det mellemstatslige samarbejde på det politimæssige og strafferetlige område (TEU afsnit VI). Endelig fremsættes der som nævnt tillige et særskilt forordningsforslag om motorkøretøjsregistreringsmyndigheders adgang til visse oplysninger i SIS II under henvisning til det fællesskabsretlige samarbejde om transport (TEF afsnit V).

Ifølge artikel 1 i Protokollen om Danmarks Stilling, der ved Amsterdam-traktaten er knyttet som bilag til TEU og TEF, deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEF afsnit IV, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der vedtages i henhold til dette afsnit bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i forholdet til Danmark.

I det omfang Rådet har truffet afgørelse om et forslag om eller initiativ til udbygning af Schengen-reglerne efter bestemmelserne i TEF afsnit IV, træffer Danmark i henhold til artikel 5 i Protokollen om Danmarks Stilling inden seks måneder afgørelse om, hvorvidt det vil gennemføre denne afgørelse i sin nationale lovgivning. Hvis Danmark beslutter sig herfor, vil afgørelsen skabe en folkeretlig forpligtelse mellem Danmark og de øvrige lande.

I forbindelse med rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i de blandede udvalg med deltagelse af henholdsvis Norge og Island og Schweiz den 1.-2. december 2005 informerede Kommissionen Rådet om status vedrørende den tekniske udvikling af SIS II.

Det forventes, at Rådet på det kommende møde den 21. februar 2006 vil blive orienteret om status i sagen, og der lægges således ikke op til, at der på mødet skal træffes nogen beslutninger vedrørende SIS II.

2. Indhold

Det forventes, at formandskabet på det kommende rådsmøde vil orientere om dels sine overvejelser vedrørende den videre behandling af det retlige grundlag for SIS II, herunder oprettelse af en højniveau-gruppe med det formål at sikre sammenhæng mellem det centrale system og de nationale systemer, dels om den tekniske udvikling af systemet.

For så vidt angår det førstnævnte spørgsmål har Kommissionen – som nævnt – fremlagt forslag til tre retsakter, der tilsammen skal udgøre retsgrundlaget for SIS II. Forslagene er – på baggrund af forhandlingerne indtil nu – undergået væsentlige ændringer, og det østrigske formandskab har således senest fremlagt udkast til reviderede retsakter, som indholdsmæssigt stort set svarer til de nugældende regler vedrørende Schengen-informationssystemet.

Med hensyn til status vedrørende den tekniske udvikling forventes det, at Kommissionen vil redegøre nærmere herfor.

3. Gældende dansk ret

Bestemmelserne vedrørende Schengen-informationssystemet (SIS) findes i Schengenkonventionens afsnit IV (artikel 92-119), der er gennemført i dansk ret ved lov nr. 418 af 10. juni 1997 med senere ændringer.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Der er alene tale om et orienteringspunkt, som i sig selv ikke giver anledning til lovgivningsmæssige eller statsfinansielle overvejelser. Gennemførelse af SIS II vil imidlertid have statsfinansielle konsekvenser og formentlig også lovgivningsmæssige konsekvenser.

For så vidt angår udgifterne til udvikling af drift af SIS II er der afsat 156 mio. euro på EU-budgettet til den centrale del af SIS II. Det danske bidrag vil være omkring 3,1 mio. euro.

Med hensyn til den nationale del af systemet vurderer Rigspolitichefen i sit hørings svar – på et meget foreløbigt grundlag – at de samlede omkostninger til DK's tilslutning til SIS II vil udgøre ca. 20-25 mio. kr.

5. Høring

Kommissionen har som nævnt udarbejdet forslag til tre retsakter, der tilsammen skal udgøre retsgrundlaget for SIS II. Forslagene har været sendt i sædvanlig høring. Under hensyn til at sagen alene forelægges Rådet til orientering er høringssvarene ikke medtaget i det foreliggende notat.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side vil man tage orienteringen til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Der foreligger endnu ikke udtalelse fra Europa-Parlamentet vedrørende forslagene til SIS II-retsakter.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Rådsforordningen og rådsafgørelsen om udbygning af SIS II blev forelagt for Folketingets partier forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 6.-7. december 2001. Aktuelle notater blev oversendt til Folketingets partier den 29. november 2001. Aktuelle notater blev efterfølgende oversendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg henholdsvis den 4. og 10. december 2001.

Rådets konklusioner vedrørende SIS II blev forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) og mødet i Det Blandede Udvalg den 13.-14. juni 2002.

Rådets konklusioner vedrørende SIS II blev forelagt for Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island den 5.-6. juni 2003.

Rådets konklusioner om placering, ledelse og finansiering af SIS II blev forelagt for Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island den 29.-30. april 2004.

Dagsordenspunkt 7: Flerårig opstilling over godkendte anlægsudgifter vedrørende C.SIS

Nyt notat.

Resumé

De samlede godkendte udgifter til C.SIS pr. 31. december 2005 fremgår af den flerårige opstilling, der forventes fremlagt på rådsmødet. Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen, som heller ikke har lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side kan man godkende den fremlagte flerårige opstilling over godkendte anlægsudgifter til C.SIS.

1. Baggrund

I forbindelse med Amsterdam-traktatens ikrafttræden den 1. maj 1999 blev Schengen-reglerne integreret i Den Europæiske Union, idet bestemmelserne vedrørende Schengen-informationssystemet (SIS) fik retsgrundlag i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

Bestemmelserne vedrørende Schengen-informationssystemet (SIS) findes i Schengen-konventionens afsnit IV (artikel 92-119). Schengen-informationssystemet består af en national del i hvert medlemsland (N.SIS) og en central teknisk støttefunktion (C.SIS), som er beliggende i Strasbourg.

De finansielle bestemmelser i forbindelse med anlæg og drift af C.SIS er fastsat i en finansforordning for C.SIS. Efter finansforordningen er Frankrig ansvarlig for anlæg og drift af C.SIS. Det følger endvidere af finansforordningen, at Rådet (Schengen-landene) fastlægger budgettet for C.SIS. Frankrig afholder de løbende anlægs- og driftsudgifter, som efterfølgende dækkes af Schengen-landene i fællesskab. Dette sker i henhold til en fordelingsnøgle, der fastlægges hvert år på grundlag af den andel, som de enkelte landes momsindtægt udgør af Det Europæiske Fællesskabs samlede momsindtægter i det foregående regnskabsår, jf. Schengen-konventionens artikel 119, stk. 1.

Efter finansforordningen for C.SIS skal Frankrig hvert år udarbejde en oversigt vedrørende godkendte anlægsudgifter i forbindelse med C.SIS.

Da udgifterne til forvaltningen af C.SIS afholdes af de berørte medlemslande, skal årsberetningen godkendes af de pågældende medlemslande. Danmarks bidrag varierer, men ligger på ca. 2 procent af den samlede udgift.

En flerårig opstilling over godkendte anlægsudgifter til C.SIS i perioden indtil den 31. december 2005 forventes forelagt til godkendelse i forbindelse med rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse henholdsvis af Norge og Island og af Schweiz den 21. februar 2006.

2. Indhold

Det fremgår af opstillingen, at der i perioden fra den 18. december 1991 (første budget) til den 31. december 2004 i alt er godkendt anlægsudgifter til C.SIS for 23.091.915,27 euro (svarende til ca. 172.265.687,91 dkr.), og at der i 2005 i alt er godkendt anlægsudgifter til C.SIS for 1.268.575,14 euro (svarende til ca. 9.463.570,2 dkr.). I alt er der i perioden indtil 31. december 2005 godkendt anlægsudgifter til C.SIS for 24.360.490,41 euro (svarende til ca. 181.729.258,46 dkr.).

Det fremgår endvidere af opstillingen, at der i perioden indtil den 31. december 2001 er godkendt anlægsudgifter 461.663,26 euro (svarende til ca. 3.436.528,97 dkr.), mens ingen anlægsudgifter er godkendt for SIS II i hverken 2004 eller 2005. Opstillingen er på dette punkt identisk med den opstilling, der viste situationen pr. 31. december 2003.

3. Gældende dansk ret

Der findes ikke dansk lovgivning af relevans for sagen.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man godkende den fremlagte flerårige opstilling over godkendte anlægsudgifter til C.SIS.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet til udtalelse.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Den flerårige opstilling over godkendte anlægsudgifter til C.SIS har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 8: Rådskonklusioner om opfølgning på anbefalinger fra Schengen- evaluering af Portugal

Nyt notat.

Resumé

Udkastet til rådskonklusioner har til formål at følge op på rådskonklusionerne af 27. november 2003 om evalueringen af anvendelsen af Schengen-reglerne i Portugal. Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen, som heller ikke har lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side har man ikke bemærkninger til det fremlagte udkast til rådskonklusioner.

1. Baggrund

På rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) og mødet i Det Blandede Udvalg den 28.-29. maj 2001 blev der opnået enighed om en handlingsplan for den løbende evaluering af Schengen-reglernes gennemførelse og anvendelse.

I handlingsplanen lagde man op til landespecifikke evalueringer af Schengen-reglernes praktiske anvendelse i Frankrig, Belgien, Nederlandene, Luxembourg, Spanien, Portugal, Østrig og Italien inden 2005 med henblik på at vurdere Schengen-reglernes gennemførelse inden for alle områder.

På baggrund af evalueringsresultaterne er der blevet udarbejdet kataloger med henstillinger og oversigter over den bedste praksis inden for udvalgte områder af Schengen-samarbejdet. Disse kataloger vil bl.a. kunne anvendes i forbindelse med de 10 nye medlemsstaters forberedende arbejde med henblik på fuldstændig gennemførelse og anvendelse af Schengen-reglerne.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet på ministerniveau i de blandede udvalg med deltagelse henholdsvis af Norge og Island og af Schweiz den 2. december 2004 vedtog man et nyt program for Schengen-evalueringerne.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island den 27. november 2003 tog Rådet en samlet evalueringsrapport vedrørende Portugal til efterretning og vedtog en række konklusioner, hvori det er anført,

at Portugal generelt efterlever Schengen-reglerne på en tilfredsstillende måde. I rapporten fremhæves en række positive forhold, herunder den måde hvorpå databeskyttelsesreglerne administreres. Ligeledes bliver Portugals forvaltning af landets luftgrænser og søgrænser i konklusionerne fremhævet som meget professionel. Samtidig fremgår det imidlertid af rapporten, at evalueringen har vist, at der på visse områder bør ske forbedringer, herunder intensivering og effektivisering af samarbejdet mellem de forskellige myndigheder samt forbedring af procedurerne i forbindelse med visumudstedelse på de portugisiske konsulære repræsentationer. Ligeledes bemærkes det i konklusionerne, at SIS' muligheder ikke synes at blive udnyttet i fuldt omfang i Portugal, idet systemet hovedsageligt anvendes som et middel til at kontrollere indvandring.

I Rådets konklusioner af 27. november 2003 henstilles det, at Portugal overvejer de konkrete anbefalinger med henblik på at forbedre gennemførelsen af Schengen-reglerne. Portugal opfordres i den forbindelse til inden for seks måneder skriftligt at underrette Rådet om det opfølgende arbejde, idet Rådet forbeholder sig muligheden for at gennemføre yderligere evalueringsbesøg.

Formandskabet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i de blandede udvalg med deltagelse henholdsvis af Norge og Island og af Schweiz den 20.– 21. februar 2006 at forelægge et udkast til rådskonklusioner om opfølgning på Rådets konklusioner om evalueringen af anvendelsen af Schengen-reglerne i Portugal med henblik på vedtagelse.

2. Indhold

Udkastet til rådskonklusioner henviser til, at Portugal løbende har orienteret rådsarbejdsgruppen vedrørende Schengen-evaluering om de foranstaltninger, man har truffet for at rette op på de svagheder og mangler, der blev konstateret i forbindelse med Schengen-evalueringen af Portugal i 2003.

Rådet erklærer sig tilfreds med Portugals bestræbelser på at efterkomme Rådets henstillinger vedrørende korrekt anvendelse af Schengen-reglerne.

3. Gældende dansk ret

Der findes ikke dansk lovgivning af relevans for sagen.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side har man ikke bemærkninger til det fremlagte udkast til rådskonklusioner om opfølgning på rådets konklusioner om evalueringen af anvendelsen af Schengen-reglerne i Portugal.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet til udtalelse.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Udkastet til rådskonklusioner om opfølgning på rådets konklusioner om evalueringen af anvendelsen af Schengen-reglerne i Portugal har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Det bemærkes, at den samlede evalueringsrapport og udkastet til rådskonklusioner om evalueringen af anvendelsen af Schengen-reglerne i Portugal blev forelagt Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island den 27. november 2003.

Dagsordenspunkt 9: Bemyndigelse til at indlede forhandlinger med Det Schweiziske Forbund og Fyrstedømmet Liechtenstein om undertegnelse af en protokol om Liechtensteins tilslutning til aftalen mellem Den Europæiske Union, Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om Det Schweiziske Forbunds associering i gennemførelsen, anvendelsen og udviklingen af Schengen-reglerne*

Nyt notat.

Resumé

Den 26. oktober 2004 undertegnede Den Europæiske Union, Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund en aftale om Det Schweiziske Forbunds associering i gennemførelsen, anvendelsen og udviklingen af Schengen-reglerne (Schengen-associeringsaftalen). Aftalen åbner mulighed for, at Liechtenstein kan tilslutte sig associeringsaftalen ved en protokol. Liechtenstein har ved brev af 10. juni 2005 bekræftet sit ønske om at blive associeret i bl.a. Schengen-reglerne. Kommissionen har i lyset heraf udarbejdet et udkast til henstilling til Rådet om bemyndigelse af Kommissionen til at indlede forhandlinger med Det Schweiziske Forbund og Fyrstedømmet Liechtenstein om undertegnelse af en protokol om Liechtensteins tilslutning til aftalen mellem Den Europæiske Union, Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om Det Schweiziske Forbunds associering i gennemførelsen, anvendelsen og udviklingen af Schengen-reglerne. Det forventes, at sagen vil blive forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006 med henblik på Rådets vedtagelse af forhandlingsmandatet. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Sagen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen. Fra dansk side kan man støtte, at der gives Kommissionen forhandlingsmandat på området.

1. Baggrund

Kommissionen har den 16. november 2005 fremlagt et udkast til Kommissionens henstilling til Rådet om bemyndigelse af Kommissionen til at indlede forhandlinger med Det Schweiziske Forbund og Fyrstedømmet Liechtenstein om undertegnelse af en protokol om Liechtensteins tilslutning til aftalen mellem Den Europæiske Union, Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om Det Schweiziske Forbunds associering i gennemførelsen, anvendelsen og udviklingen af Schengen-reglerne.

* Forslaget er fremsat helt eller delvist med hjemmel i TEF afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, finder derfor anvendelse.

Om baggrunden for forslaget anføres følgende:

”Den 26. oktober 2004 undertegnede Den Europæiske Union, Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund en aftale om Det Schweiziske Forbunds associering i gennemførelsen, anvendelsen og udviklingen af Schengen-reglerne (Schengen-associeringsaftalen). Samme dag indgik Det Europæiske Fællesskab tillige en aftale med Det Schweiziske Forbund om kriterierne og procedurerne for afgørelse af, hvilken stat der er ansvarlig for behandlingen af en asylansøger indgivet i en medlemsstat eller i Schweiz (Dublin/Eurodac-associeringsaftalen).

Schengen-associeringsaftalen indeholder bestemmelser om Schweiz’ forpligtelse til at acceptere alle Schengen-reglerne og om konsekvenserne i tilfælde af, at Schweiz ikke accepterer dem. Der er kun én undtagelse fra denne forpligtelse, og den drejer sig om anmodninger om ransagning og beslaglæggelse i forbindelse med efterforskning eller retsforfølgning af lovovertrædelser angående direkte skatter, for hvilke der efter schweizisk ret ikke ville kunne idømmes frihedsstraf, hvis de var begået i Schweiz. Schweiz har ikke pligt til at acceptere en sådan udvikling af Schengen-reglerne.

Desuden indeholder aftalen bestemmelser om etablering af organisatoriske rammer og finansielle bidrag. Gennemførelsen af Schengen-associeringsaftalen er knyttet til gennemførelsen af Dublin/Eurodac-associeringsaftalen.

Med henblik på Liechtensteins eventuelle associering i Schengen-reglerne har Den Europæiske Union, Det Europæiske Fællesskab og Schweiz åbnet mulighed for, at Liechtenstein bliver tilsluttet deres aftale. Aftalen med Schweiz om Schweiz’ associering i Schengen-reglerne åbner således mulighed for, at Liechtenstein også kan tilslutte sig aftalen via en protokol herom, der fastlægger de kontraherende parter respektive rettigheder og forpligtelser.

Ved brev af 12. oktober 2001 tilkendegav Fyrstendømmet Liechtenstein interesse i sammen med Schweiz at blive kontraherende part i en eventuel aftale om associering i Schengen- og Dublin-reglerne, eftersom der igennem årtier har været en åben grænse mellem Liechtenstein og Schweiz. Men Liechtenstein deltog ikke i forhandlingerne med Schweiz, hvilket hang sammen med, at der ikke fandtes nogen aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Liechtenstein om beskatning af renteindtægter.

I mellemtiden har Det Europæiske Fællesskab og Liechtenstein indgået en sådan aftale om beskatning af renteindtægter, der trådte i kraft den 1. juli 2005.

Det Europæiske Fællesskab er derfor nu i stand til at optage forhandlinger om Liechtensteins associering i Schengen- og Dublin/Eurodac-reglerne.

Ved brev af 10. juni 2005 bekræftede Liechtenstein sit ønske om at blive associeret i Schengen- og Dublin-reglerne.

De begrundelser, der blev fremført for Schweiz' associering i Schengen-reglerne, som bl.a. beroede på landets geografiske position som transitland inden for Schengen-området uden grænser og nødvendigheden af at iværksætte ledsagerforanstaltninger, herunder angående politisamarbejde og samarbejde i straffesager, for at kunne afskaffe kontrollen ved de indre grænser, gælder følgelig på samme måde for Liechtenstein.

Liechtensteins associering i Schengen-reglerne vil desuden gøre det muligt at bevare den ordening, der siden 1963 har bestået mellem Schweiz og Liechtenstein, og som indebærer en afskaffelse af grænsekontrollen mellem disse to stater.

Det må understreges, at Schengen-reglerne og Dublin/Eurodac-reglerne er uadskilkelige, både hvad angår det koncept, der ligger til grund for dem, og den måde, de fungerer på. Det er derfor nødvendigt at sikre en helt klar forbindelse mellem de to protokoller om Liechtensteins deltagelse i gennemførelsen og udviklingen af Schengen-reglerne og Dublin/Eurodac-reglerne.

Det bør fastsættes, hvilke gensidige rettigheder og forpligtelser der består mellem Liechtenstein og Danmark på grund af Danmarks stilling som følge af protokollen til Amsterdam-traktaten og alle de tredjelande, der er associeret i Dublin/Eurodac-reglerne.

Forhandlingsdirektiverne følger samme model som ved forhandlingerne med Schweiz.”

Det forventes, at sagen vil blive forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006 eller et rådsmøde snarest derefter med henblik på Rådets vedtagelse af forhandlingsmandatet.

2. Indhold

Kommissionen henstiller til Rådet, at Rådet – hvad angår de institutionelle rammer og de dele af Schengen-reglerne, der henhører under oprettelsen af Det Europæiske Fællesskab (TEF - søjle 1) – bemyndiger Kommissionen, og at Rådet – hvad angår de dele af Schengen-reglerne, der henhører under traktaten om Den Europæiske Union – bemyndiger formandskabet med bistand af Kommissionen (TEU – søjle 3) til at forhandle med Schweiz og Liechtenstein om undertegnelse af en protokol om Liechtensteins deltagelse i aftalen mellem Den Europæiske Union, Det Europæiske Fællesskab og Schweiz om Schweiz' gennemførelse, anvendelse og udviklingen af Schengen-reglerne.

Derudover henstiller Kommissionen til Rådet, at der nedsættes et særligt udvalg til at bistå med denne opgave.

Endelig henstiller Kommissionen til Rådet at vedtage de forhandlingsdirektiver, der er anført i bilaget til henstillingen. Det drejer sig om følgende forhandlingsdirektiver:

- Liechtenstein skal acceptere alle Schengen-reglerne, herunder de relevante EU/EF-retsakter, der erstatter tilsvarende Schengen-bestemmelser. Den eneste undtagelse eller fravigelse herfra, der kan accepteres, er den samme fravigelse som den, der er accepteret over for Schweiz, og den skal være af samme rækkevidde og kan kun indrømmes efter Liechtensteins udtrykkelige anmodning.
- Liechtenstein skal acceptere at gennemføre alle afgørelser om anvendelse og udvikling af Schengen-reglerne.
- Protokollen skal indeholde en bestemmelse om, at protokollen ophører med at gælde, hvis Liechtenstein ikke følger de afgørelser, der træffes om udviklingen af Schengen-reglerne.
- Formaliteterne for Liechtensteins accept af en foranstaltning til udvikling af Schengen-reglerne skal tilgodese Liechtensteins forfatningsret.
- Liechtenstein skal deltage i de organisatoriske rammer, der blev etableret ved aftale med Schweiz.
- Liechtenstein skal deltage i administrations- og driftsomkostningerne med et bidrag, der er proportionalt med Norges, Islands og Schweiz' bidrag.
- Protokollen skal indeholde en bestemmelse, der knytter dens gennemførelse til gennemførelsen af aftalerne med Danmark og aftalerne med Norge og Island.
- Protokollen skal indeholde en bestemmelse, der knytter dens gennemførelse og opsigelse til gennemførelsen og opsigelsen af protokollen til aftalen om kriterierne og procedurerne for afgørelsen af, hvilken stat der er ansvarlig for behandlingen af en asylansøgning.

Der er tale om en retsakt om mandatgivning til Kommissionen vedrørende indgåelse af en international aftale, som har et blandet retsgrundlag, jf. herved at en del af retsgrundlaget er om-

fattet af forbeholdet for retlige og indre anliggender, mens en anden del ikke er omfattet af forbeholdet, dvs. såkaldte tværgående retsakter.

I overensstemmelse med hidtidig praksis deltager Danmark i vedtagelsen af retsakten, men er ikke bundet af en eventuel senere aftale, der er omfattet af afsnit IV, TEF.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Vedtagelse af forhandlingsmandatet vil ikke i sig selv have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man støtte, at der gives Kommissionen forhandlingsmandat på området.

9. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet har ikke afgivet udtalelse i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde på et møde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 10: Tredje runde af de gensidige evalueringer vedrørende ”Udveksling af oplysninger og efterretninger mellem Europol og medlemsstaterne og mellem medlemsstaterne indbyrdes” – rapport om 15 evalueringsbesøg (Sverige, Portugal, Tyskland, Finland, Belgien, Frankrig, Storbritannien, Luxembourg, Nederlandene, Irland, Italien, Danmark, Østrig, Grækenland og Spanien)

Nyt notat.

Resumé

Den 5. december 1997 vedtog Rådet en fælles aktion vedrørende indførelse af en ordning for evaluering af, hvordan de internationale forpligtelser med hensyn til bekæmpelse af organiseret kriminalitet udmøntes og efterleves i de enkelte medlemsstater. I medfør af artikel 2, stk. 1, i den fælles aktion besluttede Den Tværfaglige Gruppe vedrørende Organiseret Kriminalitet på sit møde den 3.-4. juni 2002 at iværksætte en tredje runde af gensidige evalueringer vedrørende udvekslingen af oplysninger og efterretninger mellem Europol og medlemsstaterne og mellem medlemsstaterne indbyrdes. Evalueringen skulle navnlig tage sigte på at vurdere samarbejdet og koordineringen mellem de forskellige retshåndhavende myndigheder med særlig fokus på det daglige praktiske samarbejde mellem de forskellige enheder på nationalt og internationalt plan. De fem lande, der senest er blevet evalueret, er Italien, Danmark, Østrig, Grækenland og Spanien. Rapporterne om besøgene i hvert af landene er blevet udarbejdet og forelagt den pågældende medlemsstat. Rapporterne er efterfølgende drøftet på møder i Den Tværfaglige Gruppe vedrørende Organiseret Kriminalitet. I overensstemmelse med artikel 8, stk. 3, i den fælles aktion skal formandskabet én gang om året orientere Rådet om resultatet af evalueringerne. Den Tværfaglige Gruppe vedrørende Organiseret Kriminalitet har i den anledning udarbejdet en rapport, som afspejler de væsentligste konklusioner og henstillinger, der dels er indeholdt i de første to sammenfattende rapporter vedrørende evalueringsbesøg i Sverige, Portugal, Tyskland, Finland, Belgien, Frankrig, Storbritannien, Luxembourg, Nederlandene og Irland, der blev forelagt for Rådet henholdsvis den 25.-26. oktober 2004 og den 1.-2. december 2005, dels omfatter de seneste 5 evalueringsbesøg, der som anført er blevet foretaget i Italien, Danmark, Østrig, Grækenland og Spanien. Rapporten forventes forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006 med henblik på, at Rådet noterer sig konklusionerne og henstillingerne. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet, ligesom sagen ikke har lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til rapporten. Rapporten giver ikke anledning til bemærkninger fra dansk side.

1. Baggrund

Den 5. december 1997 vedtog Rådet en fælles aktion vedrørende indførelse af en ordning for evaluering af, hvordan de internationale forpligtelser med hensyn til bekæmpelse af organiseret kriminalitet udmøntes og efterleves i de enkelte medlemsstater.

I medfør af artikel 2, stk. 1, i den fælles aktion besluttede Den Tværfaglige Gruppe vedrørende Organiseret Kriminalitet på sit møde den 3.-4. juni 2002 at iværksætte en tredje runde af gensidige evalueringer vedrørende udvekslingen af oplysninger og efterretninger mellem Euro-pol og medlemsstaterne og mellem medlemsstaterne indbyrdes. Evalueringen skulle navnlig tage sigte på at vurdere samarbejdet og koordineringen mellem de forskellige retshåndhævende myndigheder med særlig fokus på det daglige praktiske samarbejde mellem de forskellige enheder på nationalt og internationalt plan.

De fem lande, der senest er blevet evalueret, er Italien, Danmark, Østrig, Grækenland og Spanien. Rapporterne om besøgene i hvert af landene er blevet udarbejdet og forelagt den pågældende medlemsstat. Rapporterne er efterfølgende drøftet på møder i Den Tværfaglige Gruppe vedrørende Organiseret Kriminalitet.

I overensstemmelse med artikel 8, stk. 3, i den fælles aktion skal formandskabet én gang om året orientere Rådet om resultatet af evalueringerne. Den Tværfaglige Gruppe vedrørende Organiseret Kriminalitet har i den anledning udarbejdet en rapport, som afspejler de væsentligste konklusioner og henstillinger, der dels er indeholdt i de første to sammenfattende rapporter vedrørende evalueringsbesøg i Sverige, Portugal, Tyskland, Finland, Belgien, Frankrig, Storbritannien, Luxembourg, Nederlandene og Irland, der blev forelagt for Rådet henholdsvis den 25.-26. oktober 2004 og den 1.-2. december 2005, dels omfatter de seneste 5 evalueringsbesøg, der som anført er blevet foretaget i Italien, Danmark, Østrig, Grækenland og Spanien.

Rapporten forventes forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006 med henblik på, at Rådet noterer sig konklusionerne og henstillingerne.

2. Indhold

Rapporten indeholder en række generelle konklusioner.

Rapporten indeholder en række generelle konklusioner. Det anføres bl.a. i rapporten, at der i alle landene er en klar tendens til reformer. Den organiserede kriminalitet har ændret sig, især

ved at den har bredt sig geografisk, og ved at der i højere grad sker udveksling af oplysninger. Som følge heraf, har de evaluerede lande været bevidst om nødvendigheden af at ændre deres interne strukturer i relation til de enheder, der har ansvar for bekæmpelse af grov organiseret kriminalitet således, at man bedre er i stand til at tilpasse sig de nye udfordringer fra den nuværende og fremtidige organiseret kriminalitet. Samtidig har der været en mere intensiv drøftelse af, hvilke metoder der skal indføres, så der bliver mulighed for at få adgang til og dele de oplysninger, der er til rådighed, ikke blot inden for de enkelte medlemsstater, men også inden for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed i et EU med 25 medlemslande. I den forbindelse nævnes det bl.a., at de fleste lande har oprettet særlige fælles platforme for det internationale samarbejde, som gør den internationale informationsudveksling mere effektiv og rationel.

Rapporten konstaterer dog samtidig bl.a., at der trods de anførte ændringer i de interne strukturer og oprettelse de særlige fælles platforme for det internationale samarbejde, stadig er store problemer med den daglige informationsudveksling. Evalueringen har dog samtidig vist, at der er politisk og teknisk vilje til at ændre på denne situation.

Rapporten indeholder endvidere en række specifikke henstillinger til Europol.

Endelig findes der i rapporten et sammendrag af de henstillinger, der er givet til medlemsstaterne. Det henstilles, at medlemsstaterne hurtigst muligt skal ratificere alle Europol-protokoller, at der, når det er nødvendigt, gives alle politifolk med ansvar for bekæmpelse af international kriminalitet adgang fra én edb-terminal til alle relevante databaser, der udarbejdes af alle polititjenester, at undersøge hvordan politi-, told- og indvandringstjenester kan inddrages mere, så oplysninger kan udveksles mere effektivt af hensyn til samarbejdet, at tilskynde til, at der oprettes synergifunktioner for at bistå analytikere med at holde kontakt til efterforskerne, så de kan udføre deres arbejde og udvikle produkter, der er bedre tilpasset de krav, som efterforskere med ansvar på bekæmpelse af grov kriminalitet har, at Europols analytikere – når det er muligt – inddrages i medlemsstaternes efterforskning, hvis flere medlemsstater er berørt, at opfordre alle retshåndhavende myndigheder til - hvor det er nødvendig - mere systematisk at anvende Europol-kanalen, så snart to eller flere medlemsstater synes at være berørt af organiseret og grov kriminalitet, at udarbejde interne instruktioner for at opfordre de retshåndhavende myndigheder til at forbedre anvendelsen af ressourcer og tjenester fra Europol, at lande med mange forskellige retshåndhavende myndigheder så vidt muligt sikrer forskellige myndigheders tilstedeværelse på kontaktpunkterne for internationalt samarbejde, at lande med flere politistyrker opfordres til, at der oprettes et integreret system, der giver alle landets politistyrker mulighed for at få adgang til forskellige databaser, i det mindste på grund-

lag af et "hit/no-hit"-system, at skabe mulighed for, at relevant og passende personale kan gøre midlertidig tjeneste ved Europols nationale kontor, at analysedatabasen bør bygge på en feasibility-undersøgelse og et tilsagn fra de berørte medlemsstater - inden en medlemsstat deltager i oprettelsen af en analyse database, bør den sikre sig, at vigtige spørgsmål såsom retlige hindringer, databeskyttelse og ejerskab til oplysninger (forholdet mellem politi og retlige myndigheder) er løst, at medlemsstaterne bør give tilsagn om at give Europol så mange oplysninger – som hører under Europols kompetenceområde - af god kvalitet som muligt, og at overveje muligheden for en permanent samarbejdsstruktur mellem alle de særskilte retshåndhavende myndigheder (politi, toldvæsen, grænsevagt osv.), således at de optræder samlet på grundlag af en fælles efterforskningsmodel.

3. Gældende dansk ret

Rapporten giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Rapporten giver ikke Danmark anledning til bemærkninger.

9. Europa-Parlamentet

Rapporten har ikke været forelagt Europa-Parlamentet, men formandskabet har foreslået, at rapporten fremsendes til Europa-Parlamentet til orientering, når Rådet har taget den til efterretning.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Rapporten har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 11: Opsigelse fra Europols vicedirektør

Nyt notat.

Resumé

Vicedirektør for Europol, Jens Henrik Højbjerg, har i et brev af 17. januar 2006 til formanden for Rådet anmodet om at fratræde sin stilling med virkning fra den 1. september 2006. Det forventes, at Rådet på det kommende rådsmøde vil skulle godkende opsigelsen i overensstemmelse med Europols personalevedtægt. Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget giver ikke anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side kan man tilslutte sig, at ønske om at fratræde den 1. september 2006 imødekommes.

1. Baggrund

I henhold til Europol-konventionens artikel 29 ledes Europol af en direktør, der efter indstilling fra Europols Styrelsesråd udnævnes af Rådet for en periode på fire år. Direktøren bistås af vicedirektører, der udnævnes af Rådet for en periode på fire år. Hvis en vicedirektør ønsker at fratræde sin stilling før ansættelsesperioden udløber, kan dette i henhold til artikel 14 i appendix 8 i Europols personalevedtægt ske ved en skriftlig henvendelse til Rådsformanden, med kopi til formanden for Styrelsesrådet, der indeholder forslag til en dato for fratrædelse.

Rådet skal herefter efter nærmere angivne regler tage stilling til, om og i givet fald hvornår den pågældende kan fratræde sin stilling. Rådets beslutning skal foreligge senest to måneder efter modtagelsen af anmodningen om fratrædelse, og Rådet skal fastlægge en dato for ophøret af ansættelsesperioden, der kan fravige den foreslåede dato med op til tre måneder, eller eventuelt beslutte, at fratrædelse skal afvente, at en ny vicedirektør er tiltrådt.

Det forventes, at sagen vil skulle behandles på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006.

2. Indhold

Ved Rådets retsakt af 8. maj 2003 om udnævnelse af to vicedirektører for Europol, blev Jens Henrik Højbjerg udnævnt til vicedirektør for Europol. Jens Henrik Højbjergs embedsperiode

udløber ifølge retsakten den 30. juni 2007.

Jens Henrik Højbjerg har imidlertid i et brev af 17. januar 2006 anmodet om at fratræde sin stilling med virkning fra den 1. september 2006. Europol har anbefalet, at Jens Henrik Højbjerg meddeles opsigelse som ønsket og har i den forbindelse udarbejdet en oversigt over ansættelsesproceduren for en ny vicedirektør.

3. Gældende dansk ret

Konventionen af 26. juli 1995 om oprettelse af en europæisk politienhed (Europol-konventionen) er gennemført i dansk ret ved lov nr. 415 af 10. juni 1997. I henhold til lovens § 6 har justitsministeren ved bekendtgørelse nr. 508 af 23. juni 1999 om ikrafttræden af lov om gennemførelse af Europol-konventionen bestemt, at loven træder i kraft den 1. juli 1999.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man tilslutte sig, at ønsket om at fratræde den 1. september 2006 imødekommes.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 12: Bemyndigelse for Europol til at indlede forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale

Nyt notat

Resumé

Forslaget vil indebære, at Europol bemyndiges til at indlede forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale. Forslaget giver ikke anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side har man ikke bemærkninger til, at Europol bemyndiges til at indlede forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale.

1. Baggrund

Det følger af Europol-konventionens artikel 42, stk. 2, 1. pkt., at Europol, i det omfang det er nødvendigt for at kunne gennemføre de opgaver, der er pålagt Europol i henhold til konventionens artikel 3, kan oprette og opretholde forbindelser med tredjelande og eksterne organisationer.

Rådet vedtog den 3. november 1998 en afgørelse, der fastsætter nærmere regler for Europols forbindelser med tredjelande og eksterne organisationer.

Det fremgår af artikel 2, stk. 2, i rådsafgørelsen, at Rådet med enstemmighed beslutter, hvilke tredjelande og eksterne organisationer der skal indledes forhandlinger med.

Det fremgår endvidere af artikel 2, stk. 3, at Europols direktør efter at have konsulteret Styrelsesrådet og efter Rådets godkendelse kan indlede forhandlinger om aftaler med tredjelande og eksterne organisationer. Sådanne aftaler kan først indgås, efter at Rådet med enstemmighed har godkendt disse.

Rådet har desuden ved to rådsafgørelser af henholdsvis 3. november 1998 og 12. marts 1999 fastsat nærmere regler for Europols videregivelse af personlige oplysninger til tredjelande og eksterne organisationer samt for Europols modtagelse af information fra tredjeparter.

Ved Rådets afgørelse af 27. marts 2000 blev Europols direktør bemyndiget til at indlede forhandlinger om samarbejde mellem Europol og en række tredjelande og internationale organisationer. Disse lande og organisationer fremgår af afgørelsens artikel 2, stk. 1. Ved en række efterfølgende rådsafgørelser er denne række af lande og organisationer udvidet. Ved Rådets afgørelse af 2. december 2004 blev Australien optaget på listen over mulige samarbejdspartnere for Europol.

Rådets afgørelse angiver de nærmere betingelser for denne bemyndigelse, herunder at eventuelle bestemmelser i aftalerne om udveksling af oplysninger skal være i overensstemmelse med reglerne i Europol-konventionen og gennemførelsesbestemmelserne i tilknytning hertil.

For så vidt angår udvekslingen af personoplysninger er det i rådsafgørelsen fastsat, at forhandlinger med tredjelande og eksterne organisationer om videregivelse af personoplysninger først kan påbegyndes, når Rådet med enstemmighed på grundlag af en rapport fra Europol og efter høring af Styrelsesrådet og Den Fælles Kontrolinstans har konstateret, at der ikke er hindringer for at påbegynde sådanne forhandlinger.

På den baggrund har Europol udfærdiget en rapport vedrørende udveksling af personoplysninger med de australske myndigheder og anbefalet, at der indledes forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale. Rapporten er tiltrådt af Styrelsesrådet, og Den Fælles Kontrolinstans har den 12. december 2005 udtalt, at der ikke ud fra et databeskyttelsesperspektiv er noget til hinder for, at Europol bemyndiges til at indlede forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale.

Det forventes, at der på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 20.-21. februar 2006 vil blive fremlagt et forslag om, at Europol bemyndiges til at indlede forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale.

2. Indhold

Forslaget vil indebære, at Europol bemyndiges til at indlede forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale i overensstemmelse med Rådets afgørelse af 27. marts 2000. En aftale kan først indgås, efter at Rådet med enstemmighed har godkendt denne.

3. Gældende dansk ret

Konventionen af 26. juli 1995 om oprettelse af en europæisk politienhed (Europol-

konventionen) er gennemført i dansk ret ved lov nr. 415 af 10. juni 1997. I henhold til lovens § 6 har justitsministeren ved bekendtgørelse nr. 508 af 23. juni 1999 om ikrafttræden af lov om gennemførelse af Europol-konventionen bestemt, at loven træder i kraft den 1. juli 1999.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side har man ikke bemærkninger til, at Europol bemyndiges til at indlede forhandlinger med Australien om udfærdigelse af en samarbejdsaftale.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 13: Revisionsberetning om gennemførelsen af Europols budget og decharge til Europols direktør for perioden 1. januar 2004 til 31. december 2004

Nyt notat.

Resumé

Forslaget vil indebære, at Europols direktør på grundlag af revisionsberetningen fra det fælles revisionsudvalg meddeles decharge for gennemførelsen af budgettet i regnskabsåret 2004. Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen, som heller ikke har lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side kan man tilslutte sig, at der meddeles Europols direktør decharge for gennemførelsen af budgettet i regnskabsåret 2004.

1. Baggrund

Det følger af artikel 29, stk. 3, nr. 5, i Europol-konventionen, at Europols direktør er ansvarlig for gennemførelsen af Europols budget.

I medfør af artikel 36, stk. 3, i Europol-konventionen skal det fælles revisionsudvalg i overensstemmelse med afsnit VI i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU) forelægge en revisionsberetning for hvert regnskabsår for Rådet. Europols direktør og Europols finansinspektør skal have mulighed for at udtale sig om beretningen, og Europols Styrelsesråd skal behandle revisionsberetningen med henblik på forelæggelse for Rådet. På grundlag af revisionsberetningen skal Rådet tage stilling til, hvorvidt Europols direktør skal meddeles decharge for gennemførelsen af budgettet for det pågældende regnskabsår, jf. herved konventionens artikel 36, stk. 5.

Revisionsberetningen for perioden 1. januar 2004 – 31. december 2004 blev behandlet på et møde i Europols Styrelsesråd den 24.-25. november 2005. Styrelsesrådet har i den forbindelse indstillet, at Rådet meddeler Europols direktør decharge for gennemførelsen af budgettet i regnskabsåret 2004.

Revisionsberetningen forventes forelagt på det kommende rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 21. februar 2006 med henblik på meddelelse af decharge til Europols direktør.

2. Indhold

Det fælles revisionsudvalg peger i beretningen for perioden 1. januar 2004 – 31. december 2004 på, at der er sket forbedringer i den økonomiske administration i den pågældende periode. Revisionsudvalget peger dog på visse forhold, som giver anledning til overvejelser, herunder at Europol bør iværksætte en undersøgelse af, om Europolis arbejdsløshedskasse vil være i stand til at betale for samtlige omkostninger til eventuel understøttelse, ligesom udvalget finder, at der ikke er tilstrækkelige informationer til at anslå værdien af Europolis anlægsaktiver.

Revisionsudvalget finder dog samlet, at Europolis regnskab for den omhandlede periode giver et retvisende billede af Europolis finansielle situation og overordnet dokumenterer retmæssigheden af Europolis økonomiske dispositioner.

3. Gældende dansk ret

Konventionen af 26. juli 1995 om oprettelse af en europæisk politienhed (Europolkonventionen) er gennemført i dansk ret ved lov nr. 415 af 10. juni 1997. I henhold til lovens § 6 har justitsministeren ved bekendtgørelse nr. 508 af 23. juni 1999 om ikrafttræden af lov om gennemførelse af Europol-konventionen bestemt, at loven træder i kraft den 1. juli 1999.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man tilslutte sig, at der på grundlag af revisionsberetningen meddeles Europols direktør decharge for gennemførelsen af budgettet i regnskabsåret 2004.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 7. februar 2006.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg.